

**SELVITYS
TUTKINTOKOULUTUKSEEN
VALMENTAVAN
KOULUTUKSEN (TUVA)
TOIMIVUUDESTA**

6/2024

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	6
1.1 SELVITYKSEN TAVOITE JA TEHTÄVÄ.....	6
1.2 SELVITYKSEN TOTEUTUSTAPA JA AINEISTONKERUU.....	8
1.3 TUVA-KOULUTUS TILASTOISSA	13
2. TULOKSET	20
2.1 OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSET TUVA-KOULUTUKSESTA	21
2.2 OPETUS JA OHJAUSHENKILÖSTÖN KOKEMUKSET TUVA-KOULUTUKSESTA	28
2.3 OPISKELUHUOLLON KOKEMUKSET TUVA-KOULUTUKSESTA.....	46
2.4 KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJIEN KOKEMUKSET TUVA-KOULUTUKSESTA	49
3. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET.....	71
3.1 KOOTUT VASTAUKSET TUTKIMUSKYSYMYKSIIN.....	71
3.2 JOHTOPÄÄTÖKSET	74
3.3 SUOSITUKSET	79
4. LIITTEET.....	80
OPISKELIJOIDEN TAUSTATIEDOT	80
OPETUS- JA OHJAUSHENKILÖSTÖN TAUSTATIEDOT	83
LAKI TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVASTA KOULUTUKSESTA	86

Tiivistelmä

Tämän selvityksen kohteena on ollut tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) toimivuus. Selvityksessä on kerätty aineistoa asiantuntijahaastatteluilla (n=52), 4 eri kohderyhmälle kohdennetuilla kyselyillä (yhteensä n=1936), opiskelijahaastatteluilla (n=23), oppilaitosvierailuilla (5 kpl) ja täydentävillä haastatteluilla (n=10). Selvityksen tuloksena todetaan, että TUVA-koulutus on toimiva kokonaisuus eri näkökulmista tarkasteltuna.

TUVA-koulutus antaa opiskelijoille valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ohjaa jatko-opinto- ja työelämäsuunnitelman laadintaan sekä vahvistaa edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto. Opiskelijajoukko TUVA-koulutuksessa on moninainen ja heidän erilaisiin tarpeisiinsa vastataan yksilöllisin ratkaisuin.

Opiskelijat ovat yleisesti tyytyväisiä TUVA-koulutuksen toteutukseen ja opetukseen. Koulutukseen hakeutuminen oli opiskelijoiden mukaan sujuvaa. Suuri osa opiskelijoista kokee, että heidän tavoitteensa ja toiveensa on kyetty huomioimaan. Opiskelijoiden kokemukset eri opiskelumahdollisuuksiin liittyvän ohjauksen riittävydestä vaihtelivat.

Opetus- ja ohjaushenkilöstö oli melko tyytyväisiä TUVA-koulutukseen. Laissa säädettyjen tavoitteiden koettiin toteutuvan pääsääntöisesti hyvin. Hakeutuminen TUVA-koulutukseen on sujuvaa, yksilöllisiä suunnitelmia laaditaan ja seurataan opiskelun aikana. Vahvuuksina nähtiin erityisesti koulutuksen joustavuus ja monipuolisuus. Ohjausta ja erityistä tukea on saatavilla, mutta molempiin toivottiin lisäresursseja. Ryhmäkokoja toivottiin pienemmiksi ja erityisopettajien määrää lisättävän. Haasteellisina asioina nousivat esille myös vieraskielisten runsas määrä TUVA-opetuksessa ja vaatimukset kielitaidon osalta, arvosanojen korottamiseen liittyvät asiat sekä vaativan erityisen tuen saatavuus eri alueilla.

Koulutuksen järjestäjät suhtautuvat myönteisesti TUVA-koulutuksen organisointiin, ammatillisten opintojen edellytysten täyttymiseen, opettajien kelpoisuusvaatimusten täyttymiseen, jatkuvan haun toimivuuteen, toimintaympäristöön, riittävään opinto-ohjaukseen sekä opettajaresurssien riittävyteen. Järjestämislupasäätely koettiin toimivana ja perusteltuna ja sen toivottiin säilyvän ennallaan. Eniten kritiikkiä kohdistuu erityisopettajien liian pieneen määrään, rahoitusjärjestelmän toimivuuteen ja valmiuksien vahvistamiseen lukiokoulutukseen liittyen. Lisää resursseja toivottiin lisää yksilölliseen tukeen, materiaaleihin sekä S2-opetuksen resursseihin.

TUVA-koulutuksen rahoitukseen suhtauduttiin eri tavoin ja siihen esitettiin erilaisia kehittämisehdotuksia. Perusopetuksen puolella toivottiin rahoituksen siirtymistä opiskelijan mukana riippumatta opintojen aloituspäivästä. Ammatillisen puolen vastaajilla korostui toive siitä, että rahoitus määräytyisi toteutettavan toiminnan määrän mukaisesti.

TUVA-koulutuksessa toimiva opiskeluhuolto on tärkeää, sillä opiskelijoiden tuen tarpeet ovat moninaisia. Opiskeluhuollon nähtiin olevan organisoitu toimivalla tavalla ja yhteistyö eri toimijoiden kesken koettiin sujuvana. Opiskeluhuollon toimijat toivovat enemmän ennakoivaa toimintaa, toimintamallien yhdenmukaistamista sekä lisää resursseja. Vastaajat nostivat esiin huomioita siitä, että opiskeluhuollon olisi hyvä olla vahvemmin läsnä TUVA-opiskelijoiden arjessa opintojen alusta saakka ja sinne tulisi olla yhteydessä matalalla kynnyksellä.

Selvityksen perusteella TUVA-koulutuksen kehittämiseksi ehdotetaan rahoitusjärjestelmän tarkentamista huomioimaan vaihtelevat opiskelijamäärät ja sujuvat maksujärjestelyt, vaadittavan kielitaidon selkiyttämistä ennen TUVA-koulutuksen aloittamista, sujuvien ja yhdenvertaisten käytäntöjen kehittämistä arvosanojen korottamiseksi, ennakoivampien ja yhdenmukaisempien toimintamallien luomista opiskeluhuollolle, alueellisen tasa-arvon varmistamista vaativan erityisen tuen osalta sekä resurssien riittävyden tarkistamista suhteessa opiskelijamääriin.

Sammanfattning

Denna studie fokuserade på effektiviteten i utbildning som handleder för examensutbildning (HUX). Studien har samlat in data genom expertintervjuer (n=52), 4 enkäter (n=1936 totalt), studerandeintervjuer (n=23), besök på utbildningsinstitutioner (5) och kompletterande intervjuer (n=10). Rapporten drar slutsatsen att HUX-utbildningen är en effektiv helhet ur olika perspektiv.

HUX förbereder de studerande för gymnasieutbildning eller utbildning som leder till yrkesexamen, vägleder dem i planeringen av fortsatta studier och arbetslivet och stärker deras förmåga att slutföra gymnasieutbildningens läroplan och avlägga gymnasieexamen eller yrkesexamen. HUXs studerandepopulation är mångsidig och deras olika behov tillgodoses genom individuella lösningar.

Studerande är i allmänhet nöjda med hur HUX-utbildningen ordnas och med undervisningen. Ansökningsprocessen var smidig enligt studenterna. En stor del av de studerande upplever att deras mål och önskemål har uppfyllts. Studerandesupplevelser av tillräckligheten av vägledning om de olika inlärningsmöjligheterna varierade.

Undervisande och vägledande personalen var ganska nöjda med HUX-utbildningen. I allmänhet ansågs målen i lagen vara väl uppnådda. Ansökan till HUX-utbildningen går smidigt och individuella planer upprättas och följs upp under kursens gång. Utbildningens flexibilitet och mångsidighet sågs som särskilda styrkor. Det finns tillgängligt vägledning och särskilt stöd, men mer resurser efterfrågades för båda. Mindre gruppstorlekar och fler speciallärare efterfrågades. Stora antalet elever med främmande språk som modersmål och kraven på språkkunskaper, samt frågor som rör betygshöjning och tillgången till krävande särskilt stöd i olika regioner togs också upp som utmaningar.

Utbildningsanordnarna är positiva till organiseringen av HUX-utbildningen, uppfyllandet av villkoren för yrkesstudier, uppfyllandet av kraven på lärarbehörighet, hur den kontinuerliga sökningen fungerar, verksamhetsmiljön, tillräcklig handledning och tillräckliga undervisningsresurser. Regleringen av antagningen fungerar bra och är väl motiverad, och man hoppades att den skulle förbli oförändrad. Den huvudsakliga kritiken gällde det otillräckliga antalet speciallärare, finansieringssystemets funktion och kapacitetsuppbyggnad inom gymnasieutbildningen. Mer resurser efterfrågades för individuellt stöd, material och resurser för S2-undervisning.

Det fanns olika åsikter om finansieringen av HUX-utbildningen och olika förslag till utvecklingen av den. Inom den grundläggande utbildningen önskade man att finansieringen skulle följa med den studerande oberoende av starttidpunkten. På yrkesutbildningssidan betonade respondenterna önskemålet om att finansieringen skulle bestämmas av antalet genomförda aktiviteter.

Ett effektivt studiestöd är viktigt inom HUX-utbildningen, eftersom studerande har många olika stödbehov. Studerandestödet ansågs vara välorganiserat och samarbetet mellan de olika aktörerna upplevdes som smidigt. Aktörerna inom studerandestödet skulle vilja se mer proaktiva åtgärder, harmonisering av tillvägagångssätt och mer resurser. Respondenterna framförde synpunkter på att studentstödet borde ha en starkare närvaro i HUX-studenternas vardag redan från början av studierna och att det borde vara en låg tröskel att ta kontakt.

Baserat på rapporten föreslås att HUX-utbildningen förbättras genom att finansieringssystemet ses över för att ta hänsyn till varierande studerandeantal och smidiga betalningsarrangemang, klargöra de språkkunskaper som krävs för att påbörja HUX-utbildningen, utveckla smidiga och jämlika metoder för att höja betygen, skapa mer proaktiva och harmoniserade tillvägagångssätt för studerandesvälfärd, säkerställa regional rättvisa när det gäller särskilt stöd och se över om resurserna är tillräckliga i förhållande till studerandeantalet.

Summary

The focus of this study has been on the functioning of the Training for Vocational Education and Training (TUVA) programme. The study has collected data through expert interviews (n=52), 4 target group surveys (total n=1936), student interviews (n=23), visits to educational institutions (5) and complementary interviews (n=10). The report concludes that TUVA education and training functions well from different perspectives.

TUVA prepares students for upper secondary education or vocational qualification training, guides them in preparing their further education and work life plans, and strengthens their ability to complete the upper secondary education curriculum and the upper secondary school leaving certificate or vocational qualification. TUVA students form a diverse group, and their different needs are addressed through individual solutions.

Students are generally satisfied with the delivery and teaching of TUVA. The application process was smooth according to the students. A large proportion of students feel that their goals and wishes have been met. Students' experiences of the adequacy of guidance on the different learning opportunities varied.

Teaching and guidance staff were quite satisfied with the TUVA training. In general, the objectives set out in legislation were perceived to be well achieved. Application for TUVA training is considered smooth, and individual plans are drawn up and followed up during the course. The flexibility and versatility of the training were seen as particular strengths. Guidance and specific support are available, but more resources were requested for both. Smaller group sizes and more special needs teachers were requested. The high number of foreign-language learners in TUVA and the requirements for language skills, issues related to the raising of grades and the availability of demanding special support in different regions were also raised as challenges.

Education providers are positive about the organisation of TUVA training, the fulfilment of conditions for vocational studies, the fulfilment of teacher qualification requirements, the functioning of the continuous search, the operating environment, adequate guidance and the adequacy of teaching resources. The regulation on the organisation of admission was considered to be effective and justified, and it was hoped that it would remain unchanged. The main criticisms were the insufficient number of special needs teachers, the functioning of the funding system and capacity building in the field of upper secondary education. More resources were requested for individual support, materials and resources for S2 teaching.

There were different views on the funding of TUVA training and various proposals for its development. On the primary education side, it was hoped that the funding would be transferred with the student, regardless of the starting date. On the vocational side, the wish for funding to be determined by the number of activities carried out was emphasised by respondents.

Effective student support is important in TUVA education, as students have a wide range of support needs. Student support was seen to be well organised and cooperation between different actors was perceived to be smooth. The actors in student support would like to see more proactive action, harmonisation of approaches and more resources. Respondents raised comments that student support should have a stronger presence in the everyday life of TUVA students from the beginning of their studies and should be contacted at a low threshold.

In order to improve TUVA education, the survey suggests revising the funding system to take account of variable student numbers and smooth payment arrangements, clarifying the language skills required before starting TUVA education, developing smooth and equitable practices to raise grades, creating more proactive and coherent approaches to student support, ensuring regional equity in terms of special needs support and reviewing the adequacy of resources in relation to student numbers.

1. Johdanto

1.1 Selvityksen tavoite ja tehtävä

Tämän selvityksen kohteena on ollut tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) toimivuus ja selvitys on laadittu Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ohjaa jatko-opinto- ja työelämäsuunnitelman laadintaan sekä vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto. Selvityksen tavoitteena on ollut tuottaa tietoa mahdollisia lainmuutostarpeita varten.

TUVA-koulutus valmisteltiin yhdessä oppivelvollisuuden laajentamisen kanssa ja siihen yhdistettiin aiemmat perusopetuksen ja toisen asteen koulutukseen väliin sijoittuvat nivelvaiheen koulutukset, eli perusopetuksen lisäopetus (ns. kymppiluokka), lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) sekä ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA). Koulutuksen toteutus aloitettiin elokuussa 2022. TUVA-koulutus antaa valmiudet tutkintotavoitteiseen koulutukseen hakeutumiseen ja suorittamiseen.

TUVA-koulutuksen kohderyhmänä ovat oppivelvolliset ja aikuiset, jotka tarvitsevat tukea siirtyäkseen toisen asteen koulutukseen. TUVA-koulutuksen opiskelijoiden joukko on moninainen, jonka erilaisiin tarpeisiin vastataan yksilöllisten ratkaisujen avulla.

Toimiva ja laadukas TUVA-koulutus on tärkeä osa sekä oppivelvollisten että maahan muuttaneiden koulutusmahdollisuuksia. Tavoitteena on ollut luoda valtakunnallisesti ja alueellisesti kattava järjestäjaverkko, jolloin koulutus voi järjestää mahdollisimman lähellä opiskelijan kotia. Alueellinen saavutettavuus tulee huomioida myös vaativana erityisenä tukena järjestettävän valmentavan koulutuksen tarjonnassa. Opiskelijan oikeuteen vaativaan erityiseen tukeen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään. Siten vaativaa erityistä tukea ei ole tarjolla esimerkiksi perusopetuksen järjestäjän järjestämässä TUVA-koulutuksessa.

TUVA-koulutuksen järjestäminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämislupaa, joita on 91, joista 52 on ammatillisen koulutuksen järjestäjillä ja 5 lukiokoulutuksen järjestäjillä. Lisäksi on 34 toimijaa, joilla TUVA-koulutuksen järjestäminen perustuu TUVA-lain 28 §:ään: "Jos järjestäjälle on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnetty perusopetuslain 7 tai 8 §:ssä tarkoitettu perusopetuksen lisäopetuksen järjestämislupa, järjestäjä saa tämän järjestämisluvan perusteella järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta 31 päivään heinäkuuta 2025." Lisäksi kunta voi järjestää vapaaehtoisesti TUVA-koulutusta. Kunta voi kuitenkin järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta ilman järjestämislupaa, jos kunnalla ei ole lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa tai jos kunnan järjestämän valmentavan koulutuksen alueellinen tarve ei ole pysyväisluonteista. Ruotsinkielistä TUVA-

koulutusta järjestää 4 koulutuksen järjestäjää (joilla lupa ja joilla ollut opiskelijoita, kaikilla näistä on ammatillisen lupa).

Selvityksessä ei ole valikoitu vain tiettyjä TUVA-toimijoita mukaan, vaan selvitys on toteutettu kokonaistutkimuksena, jossa kaikki TUVA-koulutusta järjestävät tahot kutsuttiin osallistumaan selvityksen tiedonkeruuseen.

TUVA-koulutuksen rahoituksen laskentaperuste riippuu koulutuksen siitä, minkä koulutusmuodon yhteydessä TUVA-koulutusta järjestetään. järjestäjästä. Perusopetuksen järjestäjän valmentavan koulutuksen rahoitus vastaa aiempaa perusopetuksen lisäopetuksen rahoitusta, lukiokoulutuksen järjestäjän valmentavaa koulutusta rahoitetaan lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa ja ammatillisen koulutuksen järjestäjän valmentavaa koulutusta ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa.

Rahoitustasot on yhtenäistetty niin, että opiskelijaa kohden määrättävä yksikköhintataso olisi mahdollisimman sama kaikissa rahoitusjärjestelmissä. TUVA-koulutuksen rahoituksen riittävyyttä ja oikeaa kohdentumista seurataan ja arvioidaan elokuusta 2022 lähtien tuoreimpaan saatavilla olevaa tietoon. Tarkastelussa kiinnitetään huomioita opiskelijaryhmien erilaisuuteen, pieniin opiskelijaryhmiin (esim. ruotsinkieliset ryhmät) sekä muihin tekijöihin, joilla varmistetaan tasavertaisten koulutusmahdollisuuksien järjestäminen erilaisille opiskelijaryhmille.

Selvityksen tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miten TUVA-koulutus näyttäytyy tilastotietojen valossa?
2. Mitä vahvuuksia ja kehittämisen kohteita koulutuksen järjestäjät näkevät TUVA-koulutuksen:
  - a) alueellisessa ja kielellisessä saavutettavuudessa
  - b) rahoituksessa
  - c) järjestämislupasäätelyssä
  - d) koulutuksen perusteissa sekä
  - e) opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen tarjoamassa järjestämisen tuessa?
3. Saavutetaanko koulutuksen tavoitteet eli vahvistaako koulutus opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto?
4. Miten a) hakeutuminen, b) yksilölliset suunnitelmat, c) ohjaus, d) erityinen tuki ja e) yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito toteutuvat TUVA-koulutuksessa?
5. Millaisissa toimintaympäristöissä TUVA-koulutusta järjestetään? Millaiset ovat ryhmäkoot? Täyttävätkö opettajat säädetyt kelpoisuuden?
6. Miten opiskelijan lakisääteinen oikeus korottaa perusopetuksen arvosanoja sekä suorittaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osia tai osa-alueita toteutuu TUVA-koulutuksessa? Miten koulutuksen järjestäjät ovat järjestäneet nämä mahdollisuudet?

7. Miten koulutuksen järjestäjät vastaavat opiskelijoiden moninasiin tarpeisiin? Miten yhteistyö eri toimijoiden välillä on rakennettu ja toteutuu? Mitkä asiat ovat edistäneet toimivan verkoston rakentumista ja mitä haasteita verkostojen rakentamiseen on liittynyt?
8. Miten TUVA-koulutus palvelee eri ryhmiä, kuten oppivelvollisia, maahanmuuttotaustaisia opiskelijoita, vaikeimmin vammaisia sekä lastensuojelulain perusteella sijoitettuja oppivelvollisia?

1.2 Selvityksen toteutustapa ja aineistonkeruu

Selvityksen lähestymistapa on monimenetelmällinen, jossa TUVA-koulutuksen kokonaisuutta on tarkasteltu eri näkökulmista ja keräten mahdollisimman monipuolista aineistoa. Koska iso osuus TUVA-opiskelijoista on äidinkielenään muita kuin suomea ja ruotsia puhuvia (syksyllä 2022 noin 36 % opiskelijoista oli vieraskielisiä, syksyllä 2023 vastaava osuus oli 41 %), on aineistoa kerätty myös englanniksi. Taulukkoon 1 on koottuna selvityksen TUVA-koulutusta koskevat teemat sekä se, millaista aineistoa on kerätty kyseiseen teemaan liittyen.

Taulukko 1 Selvityksen teemat ja tutkimusmenetelmät.

Selvityksen teema	Kerätty tutkimusaineisto
Tilastollinen kuvaus TUVA-koulutuksesta	Tilastokoonti ja deskriptiiviset analyysit tilastoaineistosta.
TUVA-koulutuksen vahvuudet ja kehittämiskohteet	Haastatteluaineisto, kyselyt (kaikki kohderyhmät).
Koulutuksen tavoitteiden saavuttaminen	Kyselyt (kaikki kohderyhmät) sekä tilastot.
Hakeutumisen, yksilöllisten suunnitelmien, ohjauksen, erityisen tuen ja yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteutuminen	Asiantuntijahaastattelut ja kyselyt (kaikki kohderyhmät).
TUVA-koulutuksen järjestämisen toimintaympäristö	Haastattelut, kyselyt (kaikki kohderyhmät) ja vierailut.
Lakisääteisen arvosanojen korottamisen toteutuminen	Tilastot ja kyselyt (kaikki kohderyhmät).
Kurssisuoritusten suorittamisen toteutuminen	Tilastot ja kyselyt (kaikki kohderyhmät).
Opiskelijoiden tarpeisiin vastaaminen	Kyselyt (opiskelijat, opettajat), opiskelijahaastattelut ja vierailut.

Eri toimijoiden välinen yhteistyö	Haastattelut, kyselyt (opetus/ohjaushenkilöstö, opiskeluhoito ja koulutuksen järjestäjät) ja vierailut.
Verkoston muotoutuminen ja haasteet	Haastattelut ja kyselyt (opetus- ja ohjaushenkilöstö, opiskeluhoito ja koulutuksen järjestäjät).
Miten TUVA-koulutus palvelee eri ryhmiä	Haastattelut, kyselyt (opiskelijat, opetus- ja ohjaushenkilöstö ja koulutuksen järjestäjät) ja vierailut.

Taulukko 2 Selvityksen aineiston keruun eri vaiheissa kerätty aineisto.

1) Taustahaastattelut	2) Kyselyt eri kohderyhmille	3) Täydentävät haastattelut, oppilaitosvierailut ja opiskelijahaastattelut
<p>Taustahaastattelut asiantuntijoiden kanssa n= 52 hlö</p> <p>Haastatellut toimijat: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus, koulutuksen järjestäjät, Lapin yliopisto, eri kaupunkien edustajia, Turun yliopisto, TUVA-koulutusta järjestävät tahot, esim. rehtorin ja hallintojohtajan tehtävissä toimivia.</p>	<p>Yhteisvastaajamäärä: n=1936</p> <p>Opiskelijakyselyt: n=1476</p> <p>Opetus- ja ohjaushenkilöstön kysely: n=368</p> <p>Opiskeluhoiton kysely: n=62</p> <p>Koulutuksen järjestäjien kyselyt: n=57</p>	<p>Opiskelijahaastattelut, n=23 Opiskelijahaastattelussa huomioitu eri kohderyhmät.</p> <p>Oppilaitosvierailut 5 kpl samalla toteutettu täydentävä haastattelukierros, n=10, jossa haastateltu opetus- ja ohjaushenkilöstöä.</p>

Taustahaastattelut

Selvityksen taustahaastattelussa kuultiin 52 henkilöä, jotka edustivat eri toimijoita, esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus, koulutuksen järjestäjät, Lapin ja Turun yliopisto ja kaupungit. Lisäksi haastateltiin TUVA-koulutuksen järjestäjien edustajia, rehtoreita ja hallintojohtajan roolissa toimivia. Taustahaastattelut tehtiin puolistrukturoituina yksilö-, pari- tai pienryhmähaastatteluin ja niiden kyselyrunko toimitettiin etukäteen haastateltaville. Kysymykset kattoivat selvityksen eri teemat. Haastatteluista laadittiin muistiinpanot, joiden pohjalta tehtiin

analyysit ja tietoja hyödynnettiin erityisesti kokonaiskuvan muodostamisessa sekä kyselyiden tarkempien sisältöjen suunnittelussa.

Kyselyt 4 eri kohderyhmälle

Osana selvitystä laadittiin 4 eri kyselyä eri kohderyhmille. Nämä kohderyhmät olivat opiskelijat, opetus- ja ohjaushenkilöstö, opiskeluhuollon edustajat sekä koulutuksen järjestäjät. Kyselyt olivat avoimna helmi-maaliskuussa 2024. Kyselyt jaettiin koulutuksen järjestäjien kautta. Opiskelijoiden kyselystä laadittiin kieliversiot suomi, ruotsi ja englanti. Muut kyselyt oli laadittu suomeksi ja ruotsiksi.

Opiskelijoille suunnattuun kyselyyn saatiin yhteensä 1476 vastausta. Vastauksista 1368 saatiin suomeksi, 71 englanniksi ja 37 ruotsiksi. Vastaajista yhteensä 69 prosenttia oli oppivelvollisia (alle 18-vuotiaita). Vastaajista 86 prosenttia suoritti TUVA-koulutusta ammatillisessa oppilaitoksessa, 6 prosenttia lukiossa, 4 prosenttia muussa koulutusmuodossa, 3 prosenttia kansanopistossa ja 1 prosentti koulukodissa. Muita nimettyjä koulutusmuotoja olivat esimerkiksi työpajatoiminta ja vankila. TUVA-koulutuksessa oli opiskeltu kyselyn toteutushetkellä tyypillisesti 7–12 kuukautta (43 %) tai 3–6 kuukautta (34 %). 18 prosenttia vastaajista oli opiskellut alle 3 kuukautta, ja 3 prosenttia 13–18 kuukautta. 19–24 kuukautta tai yli 24 kuukautta oli opiskellut yhteensä 2 prosenttia vastaajista.

Opetus- ja ohjaushenkilöstön kyselyyn saatiin yhteensä 369 vastausta. Vastaajista 40 prosenttia oli opettajia, 22 prosenttia ohjaajia, 21 prosenttia erityisopettajia, 8 prosenttia opinto-ohjaajia ja loput 10 prosenttia toimivat jollain muulla nimikkeellä. Vastauksia saatiin eniten Uudeltamaalta (28 %), Pirkanmaalta (14 %), Pohjois-Pohjanmaalta (9 %) ja Satakunnasta (7 %). Vastanneista 38 prosenttia kertoi, että heidän oppilaitoksessaan järjestetään vaativan erityisen tuen TUVA-koulutusta, 24 prosenttia kertoi TUVA-koulutusta järjestettävän työvoimakoulutuksena ja 14 prosenttia kertoi TUVA-koulutusta järjestettävän työpajatoimintana. Kyselyyn vastanneista 96 prosenttia opetti tai ohjasi opiskelijoita suomeksi, 2 prosenttia ruotsiksi ja loput jollain muulla kielellä. Vastaajista 56 prosenttia opetti tai ohjasi vain TUVA-koulutuksen opiskelijoita.

Opiskeluhuollon kyselyyn saatiin yhteensä 61 vastausta. Vastaajista 43 prosenttia oli kuraattoreita, 29 prosenttia terveydenhoitajia, 20 prosenttia psykologeja ja loput 8 prosenttia toimivat jollain muulla nimikkeellä. Vastauksia saatiin eniten Uudeltamaalta (26 %), Etelä-Pohjanmaalta (12 %), Satakunnasta (10 %) ja Pirkanmaalta (8 %). Kaikki vastaajista työskentelivät opiskeluhuollossa myös muiden kuin TUVA-koulutuksen opiskelijoiden kanssa.

Koulutuksen järjestäjille kohdennettuun kyselyyn vastasi yhteensä 57 henkilöä, joista 2 vastasi ruotsinkieliseen kyselyyn. Vastauksia saatiin kaikista maakunnista, paitsi Etelä-Karjalasta, Kainuusta ja Keski-Suomesta. Eniten vastauksia saatiin Uudeltamaalta (19 %) ja Pohjois-Pohjanmaalta (17 %). Tyypillisiä vastaajia oli seuraavilla nimikkeillä: rehtori, vararehtori, apulaisrehtori ja koulutusjohtaja/-päällikkö. TUVA-koulutuksen järjestämislupa oli myönnetty tyypillisemmin ammatillisen järjestämisluvan yhteyteen (67 % vastaajista), lukio: 8 prosenttia ja

perusopetus 19 prosenttia, ilman järjestämislupaa: 6 prosenttia. Vastaajista 98 prosenttia kertoo heillä opetushenkilöstön kelpoisuuksien täyttyvän.

Kunta voi järjestää TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa, mikäli kunnalla ei ole lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa tai jos kunnan järjestämän valmentavan koulutuksen alueellinen tarve ei ole pysyväisluonteista. Kunnat voivat siten tarvittaessa täydentää järjestämisluvilla luotua TUVA-koulutuksen verkostoa. Kunta ei voi järjestää TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa kuntayhtymämuodossa. Lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjänä toimivat kuntayhtymät voivat hakea TUVA-koulutuksen järjestämislupaa. Kunnan järjestämän TUVA-koulutuksen tulee täyttää laissa (4.2 §) säädetyt järjestämisluvan myöntämisen edellytykset. Myös kunnat ovat TUVA-koulutusta järjestäessään tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuja koulutuksen järjestäjiä.

Opiskelijahaastattelut

Osana selvitystä toteutettiin myös TUVA-koulutuksen opiskelijoiden haastatteluita. Näitä tehtiin 23 opiskelijan kanssa, joista 4 oli aikuisopiskelijoita ja 4 maahanmuuttajataustaisia. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina anonyymeinä haastatteluina. Haastattelurunkoa ei toimitettu etukäteen koska osallistuminen ei vaatinut ennakoivaa valmistautumista ja kynnys osallistumiselle haluttiin pitää matalana. Haastatteluja toteutettiin sekä puhelimitse että kasvokkain oppilaitosvierailujen yhteydessä.

Oppilaitosvierailut ja täydentävät haastattelut opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa

Oppilaitosvierailuja tehtiin viisi ja ne kohdentuivat eri alueille ja erilaisiin TUVA-koulutuksen järjestäjiin. Vierailuja tehtiin Helsingissä, Espoossa, Lappeenrannassa, Tampereella ja Turussa. Vierailujen aikana haastateltiin opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvia toimijoita. Näihin haastatteluihin osallistui yhteensä 10 henkilöä. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina asiantuntijahaastatteluina, joissa haastattelukysymykset toimitettiin ennakkoon.

Katoanalyysi selvityksen aineistosta

Tässä selvityksessä kerätty aineisto on pyritty muodostamaan siten, että aineistoa saadaan kerättyä kattavasti eri puolilta maata, erilaisilta toimijoilta, huomioiden erilaiset näkökulmat.

Olemme keränneet laajan kyselyaineiston, jossa on vastaajina 1476 opiskelijaa, joka vastaa noin 17 prosenttia kaikista TUVAn koulutuksen opiskelijoista.

Opetus- ja ohjaushenkilöstön kyselyyn saatiin 368 vastausta kaikista maakunnista paitsi Kainuusta. Opiskeluhuollon vastauksia saatiin 62 yhteensä 15 eri maakunnasta (pois lukien Varsinais-Suomi, Kymenlaakso ja Kainuu).

Koulutuksen järjestäjien kyselyyn vastasi 57 henkilöä. Vastauksia saatiin kaikista maakunnista, paitsi Etelä-Karjalasta, Kainuusta ja Keski-Suomesta. TUVAn koulutuksen koulutuksen järjestäjiä on yhteensä 91. Taulukkoon 3 on koottuna maakunnittain lupien määrät ja vastaajien määrät. Vastauksien määrä oli lupien määrää suurempi Etelä-Savossa (neljä lupaa, viisi vastausta), Keski-Pohjanmaalla (1 lupa, kaksi vastausta) ja Pohjanmaalla (neljä lupaa, viisi vastausta). Kyselyn jakelussa ei määritelty vastaajien määrää, vaan kyselyt olivat kaikkien vastattavissa.

Selvityksen loppuvaiheessa tehtiin viisi vierailua, jotka kohdentuivat eri alueille. Täydentävää aineistonkeruuta tehtiin tunnistuen aineiston katvealueita. Kokonaisuutena selvitystiimi on tyytyväinen kerätyn aineiston määrään ja siihen, miten se edustaa perusjoukkoa.

Taulukko 3 Vastausten määrä koulutuksen järjestäjien osalta maakunnittain.

	Lupien määrä	Vastaajien määrä
Etelä-Karjala	3	0
Etelä-Pohjanmaa	3	2
Etelä-Savo	4	5
Kainuu	2	0
Kanta-Häme	3	1
Keski-Pohjanmaa	1	2
Keski-Suomi	4	0
Kymenlaakso	3	2
Lappi	2	2
Pirkanmaa	7	5
Pohjanmaa	4 (joista 2 ruotsinkielistä)	5
Pohjois-Karjala	4	2
Pohjois-Pohjanmaa	9	0
Pohjois-Savo	5	2
Päijät-Häme	2	1
Satakunta	3	4
Uusimaa	24 (joista 2 ruotsinkielistä)	11
Varsinais-Suomi	8	3

1.3 TUVA-koulutus tilastoissa

Tässä esittelemme TUVA-koulutusta koskevia tilastoja. Tilastoja on saatavissa vuosilta 2022–2024. Tilastoluvun osalta on huomioitava, että kevään 2024 tiedot sisältävät tilastot tammi-maaliskuu 2024 ajalta, joten määriin on odotettavissa lisäystä vielä kevätkauden ajalta.

TUVA-koulutuksen opiskelijamäärät ovat lisääntyneet lukukausien aikana. Kun syksyllä 2022 opiskelijoita oli yhteensä 8 055, oli syksyllä 2023 opiskelijoita yhteensä 10 017. TUVA-koulutuksen opiskelijamäärät ovat olleet hieman aiempien nivelvaiheiden koulutusten (perusopetuksen lisäopetus, LUVA- ja VALMA-koulutukset) yhteenlaskettuja opiskelijamääriä suurempia, sillä syksyllä 2021 nivelvaiheen koulutuksissa oli yhteensä noin 7 730 opiskelijaa.¹

Suurin osa opiskelijoista opiskelee ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestämän TUVA-koulutuksessa. Perusopetuksen rahoitusjärjestelmän TUVA-koulutuksessa on ollut hieman enemmän opiskelijoita kuin lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän TUVA-koulutuksessa. Esimerkiksi syksyllä 2023 ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän TUVA-koulutuksessa oli 9 114 opiskelijaa, lukiokoulutuksen rahoitusjärjestämän TUVA-koulutuksessa 375 ja perusopetuksen rahoitusjärjestelmän TUVA-koulutuksessa 618 opiskelijaa.

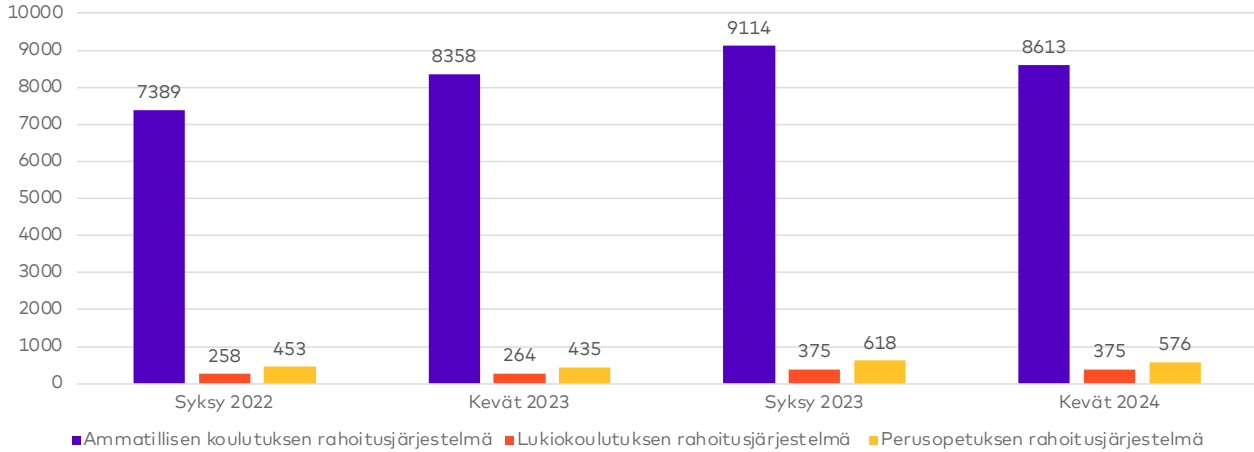
Ruotsinkielinen TUVA-koulutus

Ruotsinkielisessä TUVA-koulutuksessa oli lukuvuonna 2022–2023 yhteensä 174 opiskelijaa ja lukuvuonna 2023–2024 yhteensä 195 opiskelijaa. Nämä kaikki opiskelijat ovat opiskelleet ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän TUVA-koulutuksessa. Tarkemmat opiskelijamäärät: syksy 2022: 144 opiskelijaa; kevät 2023: 156 opiskelijaa; syksy 2023: 171 opiskelijaa ja kevät 2024: 171 opiskelijaa.

Ruotsinkielisiä koulutuksen järjestäjiä on ollut Uudellamaalla ja Pohjanmaalla. Lupia on seitsemällä koulutuksen järjestäjällä, joista neljässä on ollut tilastojen mukaan TUVA-opiskelijoita. Ne koulutuksen järjestäjät, joilla lupa on ollut, ovat kaikki järjestäneet TUVA-koulutusta ammatillisen luvalla. (lähde: Vipunen)

¹ <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/tuva-koulutuksessa-aloitti-syyslukukaudella-runsaat-8-000-opiskelijaa>.

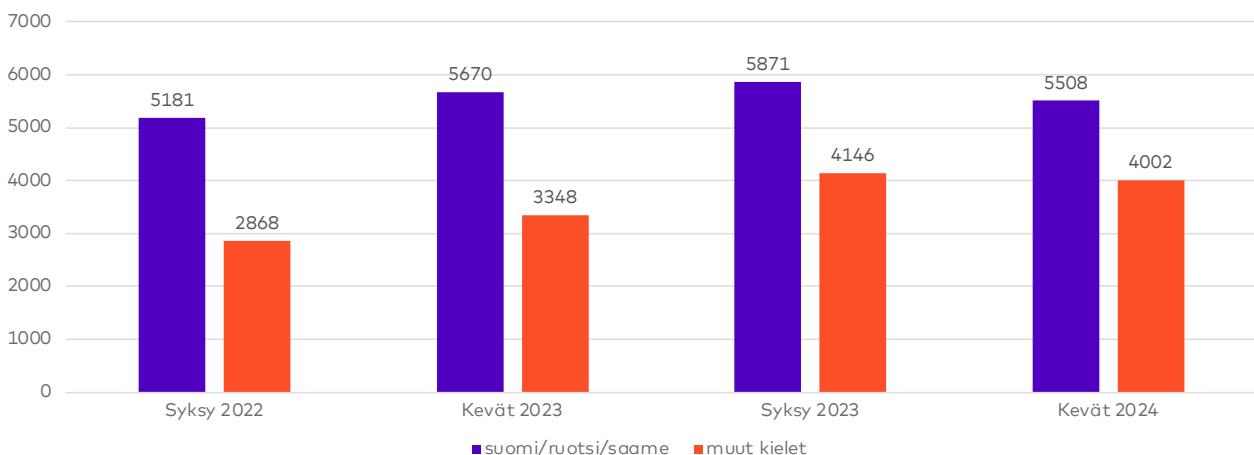
Opiskelijat rahoitusjärjestelmän mukaan

Kuva 1 Opiskelijat rahoitusjärjestelmän mukaan.

TUVA-koulutuksen opiskelijoista enemmistö puhuu äidinkielenään suomea, ruotsia tai saamea. Ruotsinkielisten opiskelijoiden osuus opiskelijoista on ollut noin 1,3 prosenttia. Syksyllä 2022 noin 36 prosenttia opiskelijoista oli vieraskielisiä, syksyllä 2023 vastaava osuus oli 41 prosenttia. Vieraskielisten opiskelijoiden määrät ovat kuitenkin kasvaneet reilusti, sillä kun vielä syksyllä 2022 TUVA-koulutuksessa oli hieman vajaa 2 900 vieraskielistä opiskelijaa, oli syksyllä 2023 määrä jo hieman reilu 4 100. Lukuvuonna 2022/2023 vieraskielisten suurimmat kieliryhmät olivat ukraina (759), arabia (579) ja venäjä (555). Lukuvuonna 2023/2024 puolestaan vieraskielisten suurimmat kieliryhmät olivat ukraina (1443), venäjä (648) ja arabia (555). Vieraskielisten määrän kasvaminen on aiheutunut erityisesti ukrainalaisten opiskelijoiden määrän kasvamisesta.

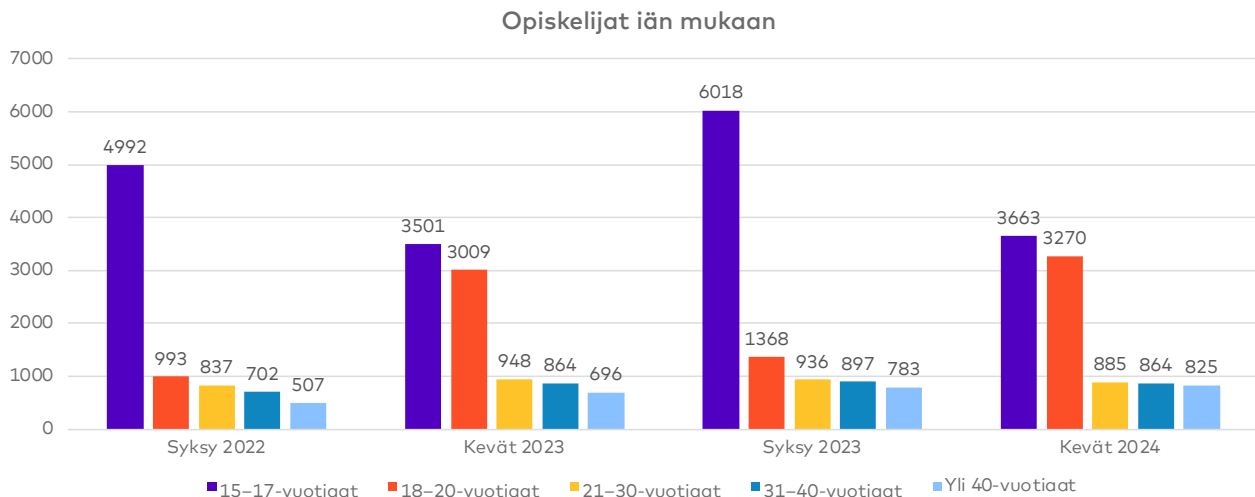
Opiskelijat äidinkielen mukaan

Kuva 2 Opiskelijat äidinkielen mukaan

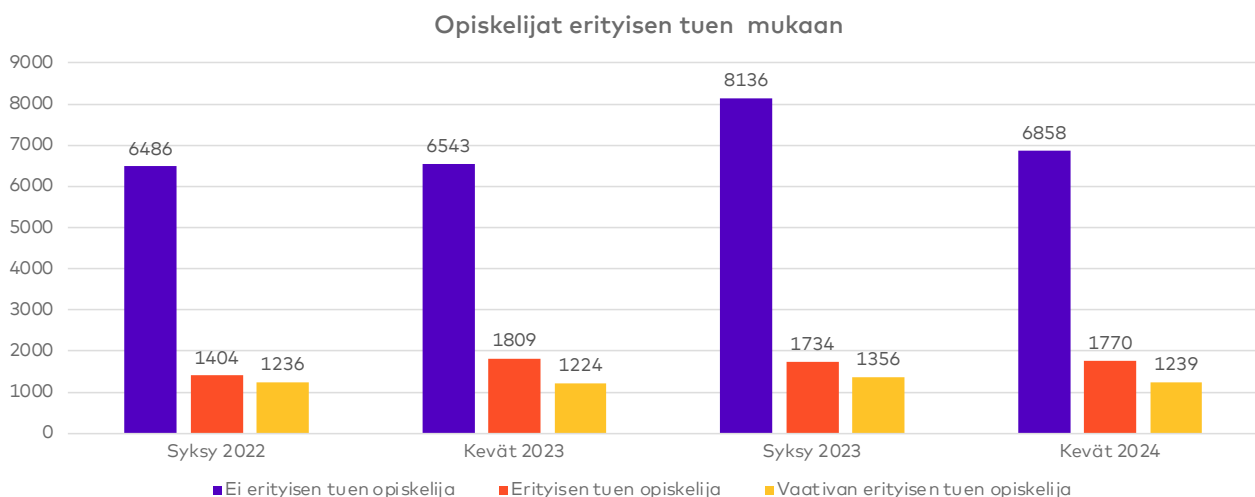
Tilastojen mukaan TUVA-koulutuksessa opiskelee sekä oppivelvollisia että aikuisia opiskelijoita. Syksyllä 2022 noin 62 prosenttia opiskelijoista oli oppivelvollisia. Enemmistö opiskelijoista on alle 18-vuotiaita, joskin kevätlukukausina 15–17 ja 18–20-vuotiaiden ryhmien määrät tasoittuvat. Yli

20-vuotiaiden ryhmät ovat melko tasakokoisia. TUV A-koulutuksessa opiskelevista aikuisista enemmistö on vieraskielisiä.

Kuva 3 Opiskelijat iän mukaan

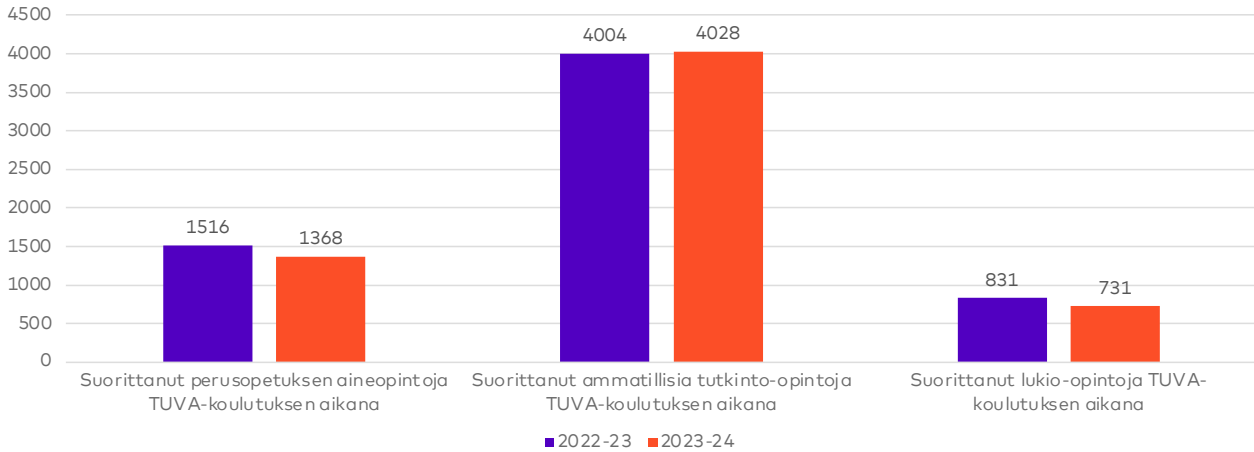
TUVA-koulutuksen opiskelijoiden joukossa on melko paljon sekä erityisen tuen opiskelijoita että vaativan erityisen tuen opiskelijoita. Opiskelijoista noin kolmanneksella on ollut erityisen tai vaativan tuen tarve. Erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen opiskelijoiden määrät ovat melko tasaisia. Esimerkiksi syksyllä 2023 erityisen tuen opiskelijoita oli 1 734 ja vaativan erityisen tuen opiskelijoita 1 356.

Kuva 4 Opiskelijat erityisen tuen mukaan

TUVA-koulutuksessa suoritetaan erityisesti ammatillisia tutkinto-opintoja ja hieman vähemmän lukio-opintoja ja perusopetuksen aineopintoja. Lukuvuonna 2022–2023 noin 14 prosenttia TUV A-opiskelijoista suoritti perusopetuksen aineopintoja, 38 prosenttia ammatillisen koulutuksen tutkinto-opintoja ja 8 prosenttia lukio-opintoja.

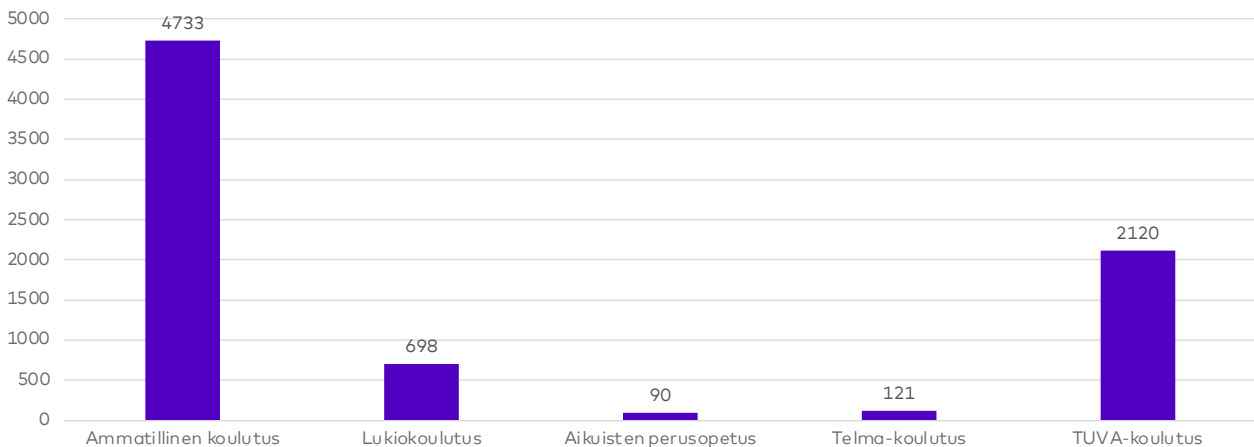
Opiskelijoiden suorittamat opinnot TUVA-koulutuksessa

Kuva 5 Opiskelijoiden suorittamat opinnot TUVA-koulutuksessa

Lukuvuoden 2022–2023 TUVA-opiskelijat ovat siirtyneet useimmin ammatilliseen koulutukseen. Seuraavassa kuvassa on syksyllä 2022 ja keväällä 2023 TUVA-koulutuksessa olevien sijoittuminen syksyllä 2023. Tilasto on suuntaa antava ja huomioitavaa on, että mukana on myös opiskelijoita, jotka ovat jatkaneet TUVA-koulutuksessa, sillä tilasto sisältää myös esimerkiksi kevätlukukaudella 2023 aloittaneet.

Lukukaudella 2022/2023 TUVA-koulutuksessa opiskeleiden sijoittuminen syksyllä 2023

Kuva 6 Lukukaudella 2022/2023 TUVA-koulutuksessa opiskeleiden sijoittuminen syksyllä 2023.

Opiskelijoiden opiskelun kesto TUVA-koulutuksessa ja opiskelupaikka TUVA-koulutuksen jälkeen on esitettyinä taulukoissa 4 ja 5.

Lukuvuoden 2022–2023 osalta on havaittavissa, että selkeä enemmistö on jatkanut ammatilliseen koulutukseen (68 %). Lukioon (12 %) ja ei-jatkopaikkaa (11 %) olevien osuudet olivat liki samat. Muuhun oppivelvollisuuskoulutukseen siirtyi lukuvuoden 2022–2023 aikana 7 prosenttia TUVA-koulutuksen opiskelijoista. Huomioitava on, ettei tietoja ole kaikkien henkilöiden osalta ollut

saatavilla (tästä syystä prosenttien summa ei ole 100 %). Taulukon 5 tilastojen tiedoista puuttuu suurin osa opiskelijoista, koska heillä opinnot ovat vielä kesken. Henkilöitä, joilla TUVA-opiskelu on ollut kesken toukokuun alussa 2024 on 7605, eli tämä määrä puuttuu taulukosta 5.

TUVA-koulutuksen kesto vaihtelee opiskelijoiden erilaisten tilanteiden ja tavoitteiden takia paljon. TUVA-koulutuksessa on tyypillistä, että koulutuksen aloittaa ja lopettaa vuoden aikana iso määrä opiskelijoita.

Taulukko 4 Opiskelun kesto ja jatkopaikka TUVA-koulutuksen jälkeen, kaikki TUVA-opiskelijat, tilastot vuosilta 2022–2023.

2022–2023 Kesto päivissä	Yhteensä	Ei jatkopaikkaa	Jatkanut ammattillisessa	Jatkanut lukioon	Jatkanut muuhun ov- koulutukseen
0–30	259	16	188	28	23
31–60	244	41	161	19	25
61–90	318	48	225	12	35
91–120	282	59	189	15	21
121–150	439	56	321	32	34
151–180	340	51	236	15	23
181–210	300	46	208	21	15
211–240	391	65	250	39	33
241–270	320	50	212	32	23
270–	2721	281	1853	404	182
Yhteensä	5614	713 (12 %)	3843 (68 %)	617 (11 %)	414 (7 %)

Taulukossa 4 ja 5 nähdään, että "ei jatkopaikkaa" olevien opiskelijoiden osuus on lukuvuoden 2022–2023 opiskelijoilla 12 prosenttia ja 2023–2024 lukuvuoden opiskelijoilla 26 prosenttia. Lukuvuoden 2022–2023 osalta on oletettavaa, että tämä osuus opiskelijoita on jäänyt ilman jatkopaikkaa joko tarkoituksenmukaisesti tai huolimatta siitä, että on hakenut jatkopaikkaa. On myös mahdollista, että osan opiskelijoiden osalta tietoa jatkopaikasta ei ole syystä tai toisesta tilastoitu. Lukuvuoden 2023–2024 osalta on vielä liian aikaista arvioida tilannetta, koska lukuvuosi on vielä kesken ja valintatietoa syksyn opiskelupaikoista ei ole tullut.

Taulukko 5 Opiskelun kesto ja jatkopaikka TUVA-koulutuksen jälkeen, kaikki TUVA-opiskelijat, tilastot vuosilta 2023–2024 (tilastot vajaan).

2023–2024 Kesto päivissä	Yhteensä	Ei jatkopaikkaa	Jatkanut ammattillisessa	Jatkanut lukioon	Jatkanut muuhun ov-koulutukseen
0–30	290	34	155	23	78
31–60	254	67	116	17	54
61–90	257	76	123	9	44
91–120	200	66	80	21	30
121–150	186	56	94	8	19
151–180	270	54	163	11	30
181–210	123	44	52	4	18
211–240	99	35	43	3	3
241–270	34	12	17	2	2
Yhteensä	1713	444 (26 %)	843 (49 %)	98 (6 %)	278 (16 %)

TUVA-koulutukseen tapahtuu siirtymiä lukiokoulutuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta. Lukuvuonna 2022–2023 lukiokoulutuksesta siirtyi 370 opiskelijaa TUVA-koulutukseen ja 2049 opiskelijaa ammatillisesta koulutuksesta. Lukuvuonna 2023–2024 vastaavat osuudet ovat olleet lukiokoulutuksesta 175 opiskelijaa ja ammatillisesta koulutuksesta 1217 opiskelijaa. Lukuvuoden 2023–2024 osalta on huomioitava, että lukio- tai ammatillinen koulutus on monesti jätetty kesken ja siirrytty TUVA-koulutukseen vasta lukuvuoden loputtua. Raportin kirjoitushetkellä lukuvuosi 2023–2024 on edelleen kesken, joten lukuvuoden luku tulee oletettavasti vielä kasvamaan.

Taulukkoon 6 on koottuna tiedot liittyen TUVA-opintojen keston ja siitä, minne TUVA-koulutuksen jälkeen on siirrytty. Prosenttiosuudet on laskettu kuhunkin vaihtoehtoon siirtyneiden opiskelijoiden määrästä. Esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen siirtyneistä 15 prosenttia on opiskellut 0–90 pvä, 19 prosenttia 91–180 päivää ja 66 prosenttia yli 181 päivää. Kun vertaamme näitä tietoja, huomataan että ryhmien välillä on pieniä eroja keston ja TUVA-koulutuksen jälkeisen paikan osalta.

Lukiokoulutukseen siirtyneiden ryhmässä on suurempi osuus heitä, jotka ovat opiskelleet TUVA-koulutuksessa yli 181 päivää, 80 prosenttia verrattuna muiden ryhmien lukuihin 61–66 prosenttia. Muuhun ov-koulutukseen siirtyneiden ryhmässä on hieman muita ryhmiä suurempi osuus alle 90 päivää TUVA-koulutuksessa olleita henkilöitä, 20 prosenttia verrattuna muiden ryhmien osuuksiin (10 % -15 %). TUVA-koulutuksessa 91–181 päivää olleiden osalta on siirrytty melko tasaisesti sekä ammatilliseen että muuhun oppivelvollisuuskoulutukseen (19 %). Tässä ryhmässä ilman jatkopaikkaa olevia oli 23 prosenttia ja lukiokoulutukseen siirtyneitä 10 prosenttia.

Taulukko 6 Kootut tiedot TUVA-koulutuksen eri kestoista sekä minne siirrytty TUVA-koulutuksen jälkeen.

TUVA-koulutuksen kesto	Yhteensä	Ei jatkopaikkaa	Ammatillinen koulutus	Lukiokoulutus	Jatkanut jossain muussa ov-koulutuksessa
0-90	821	15 %	15 %	10 %	20 %
91-180	1061	23 %	19 %	10 %	19 %
yli 181	3732	62 %	66 %	80 %	61 %

Vastaavaa vertailua ei tehdä lukuvuoden 2023–2024 tiedoille, koska ne ovat vielä puutteellisia.

2. Tulokset

Tässä luvussa esittelemme tuloksia vastaajaryhmittäin. Käsittelemme TUVA-koulutuksen eri osa-alueita jokaisen vastaajaryhmän osalta. Luvussa käsitellään aluksi opiskelijoiden kokemuksia, sen jälkeen opetus- ja ohjaushenkilöstön kokemuksia, opiskeluhuollon toimijoiden kokemuksia ja lopuksi koulutuksen järjestäjien kokemuksia TUVA-koulutuksesta. Jokaisen kohderyhmän osalta esitetään tuloksia kootusti eri aineistonkeruun osalta, eli huomioiden sekä taustoittavat asiantuntijahaastattelut, kyselyiden tulokset, opiskelijoiden haastattelut sekä oppilaitosvierailut ja niiden aikana tehdyt haastattelut.

Taulukko 7 Kyselyiden eri vastaajaryhmien antamat keskiarvot TUVA-koulutukselle kokonaisuutena.

Opiskelijat	Opetus- ja ohjaushenkilöstön vastaajat	Opiskeluhuollon vastaajat	Koulutuksen järjestäjät
Kaikki vastaajat: 8.1 Vastaajista 69 % antoi hyvän arvion (8–10). <i>Eri vastaajaryhmien kesken vaihtelua keskiarvoissa.</i>	Kaikki vastaajat: 7.8	Kaikki vastaajat: 7.5	Kaikki vastaajat: 8.5
Eri vastaajaryhmittäin: Oppivelvolliset: 7.86 Aikuisopiskelijat: 8.5 Naiset: 8.20 Miehet: 7.93 Muunsukupuoliset: 8.09 Suomenkieliset: 8.05 Suomenkieliset, alle 18-v.: 7.86 Suomenkieliset, yli 18-v.: 8.51 Ruotsinkieliset: 7.26 Ruotsinkieliset, alle 18-v.: 7.29 Ruotsinkieliset, yli 18-v.: 7.17 Englanniksi vastanneet: 8.46 (Huom! pieni vastaajaryhmä) Englannin kielellä vastanneet, alle 18-v.: 8.09 Englannin kielellä vastanneet, yli 18-v.: 9.11	Nimikkeen mukaan: Opettaja: 7.70 Erityisopettaja: 7.93 Opinto-ohjaaja: 8 Muu nimike: 7.83	Nimikkeen mukaan: Kuraattori: 7.16 Terveystenhoitaja: 8.13 Psykologi: 7.0	Järjestämisluvan mukaan: Ammatillinen: 8.62 Lukio: 8.75 Peruskoulu: 8.25 Ilman lupaa organisoivat: 8.0

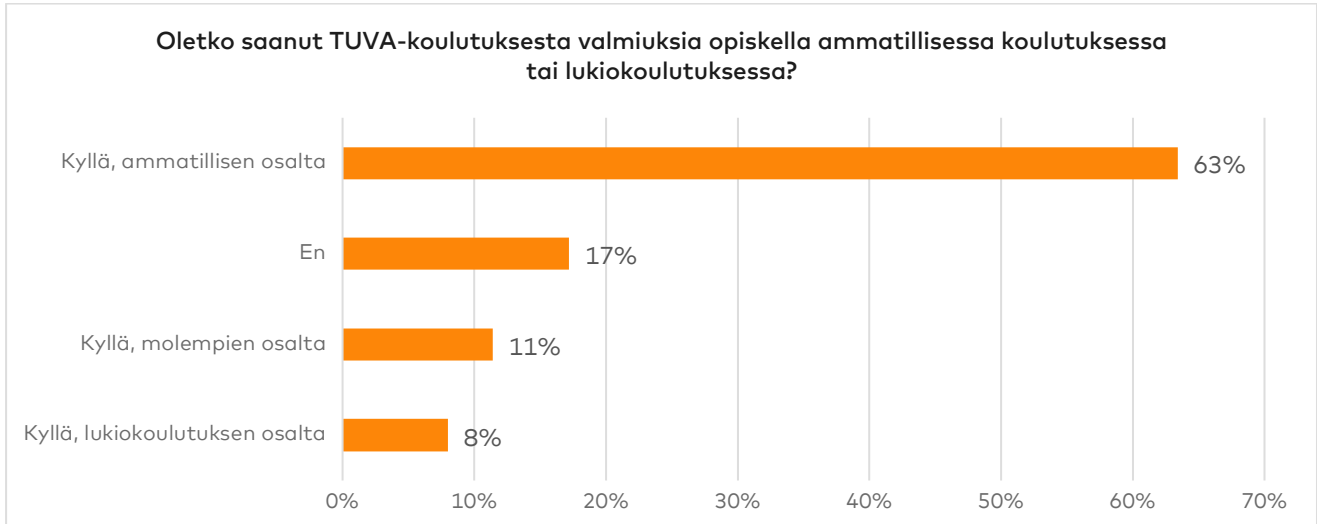
Taulukkoon 7 on koottu eri vastaajaryhmien osalta kokonaiskeskiarvot TUVA-koulutukselle asteikolla 4–10). Parhaimman kokonaisarvion ovat antaneet koulutuksen järjestäjät, joilla keskiarvo oli 8,5. Tässä ryhmässä lukiopuolen ja ammatillisen puolen vastaajien osalta arvot olivat keskiarvoa suurempia. Toiseksi paras keskiarvo oli opiskelijoilla, jotka olivat antaneet 8,1. Opiskelijoiden osalta, kun tarkastellaan tarkemmin eri ryhmiä, huomataan että erityisesti naiset, aikuisopiskelijat, suomenkieliset yli 18-vuotiaat ja englannin kielellä vastanneet henkilöt antoivat tämän ryhmän keskiarvoa korkeammat arviot. Keskiarvoa matalammat arviot antoivat oppivelvolliset, miehet, suomenkieliset alle 18-vuotiaat sekä ruotsinkieliset yli- ja alle 18-vuotiaat vastaajat. Lähellä keskiarvoa olivat muunsukupuoliset vastaajat sekä englanniksi vastanneet alle 18-vuotiaat. Opetus- ja ohjaushenkilöstön keskiarvo oli 7,8. Tässä ryhmässä opinto-ohjaajat olivat antaneet keskiarvoa paremman arvion. Opiskeluhuollon vastaajilla oli heikoin annettu kokonaiskeskiarvo, 7,5. Tässä ryhmässä tosin terveydenhoitajien antama arvio oli keskiarvoa korkeampi.

2.1 Opiskelijoiden kokemukset TUVA-koulutuksesta

- *Opiskelijat kokivat TUVA-koulutuksen vahvistaneen heidän edellytyksiään suorittaa toisen asteen tutkinto.*
- *Opiskelijat olivat yleisesti tyytyväisiä TUVA-koulutuksen toteutukseen ja opetukseen. Suuri osa opiskelijoista koki, että, heidän toiveensa ja tavoitteensa on kyetty huomioimaan.*
- *TUVA-koulutukseen hakeutuminen oli opiskelijoiden mukaan sujuvaa.*
- *Opiskelijoiden kokemukset eri opiskelumahdollisuuksiin liittyvän ohjauksen riittävydestä vaihtelivat.*

Opiskelijakyselyyn vastanneiden ja haastatteluihin osallistuneiden opiskelijoiden mukaan yleisellä tasolla TUVA-koulutus vahvisti opiskelijoiden edellytyksiä suorittaa toisen asteen tutkinto. Vastauksissa painottui ammatillisen koulutuksen valmiuksien vahvistuminen. Kyselytutkimuksessa opiskelijoilta kysyttiin, kokevatko opiskelijat saaneensa TUVA-koulutuksesta valmiuksia opiskella ammatillisessa koulutuksessa tai lukiokoulutuksessa (kuva 7). Vastaajista yhteensä 63 prosenttia vastasi valmiuksien vahvistuneen ammatillisen koulutuksen osalta. Vain kahdeksan prosenttia koki saaneensa TUVA-koulutuksesta valmiuksia opiskella lukiokoulutuksessa. Hieman alle viidennes (17 %) vastaajista koki, että TUVA-koulutus ei ole tarjonnut valmiuksia ammatilliseen koulutukseen eikä lukiokoulutukseen.

Opiskelijat kuvasivat TUVA-koulutuksen vahvistaneen valmiuksia opiskella toisella asteella monin eri tavoin. Erityisen hyödyllisenä koettiin mahdollisuus suorittaa ja jatkossa saada tunnustetuksi ammatillisten perustutkintojen yhteisiä tutkinnon osia (ns. YTO-opinnot). Muita valmiuksia vahvistavaksi koettuja asioita TUVA-koulutuksesta olivat yleinen opiskelunvalmiuksien paraneminen, arkirytmien tukeminen, oma-aloitteisuuden lisääntyminen ja kielitaidon paraneminen.

Kuva 7. Opiskelijoiden näkemyksiä TUVA-koulutuksen tarjoamista valmiuksista opiskella toisella asteella.

Valtaosa opiskelijoista (80 %) piti TUVA-koulutukseen hakeutumista sujuvana. Tyypillisesti TUVA-koulutukseen oli haettu yhteishaun tai jatkuvan haun kautta. Opiskelijoista 39 prosenttia oli hakeutunut TUVA-koulutukseen yhteishaun kautta ja neljännes (25 %) jatkuvan haun kautta. 14 prosenttia vastaajista oli oppivelvollisia, jolle oli osoitettu koulutuspaikka TUVA-koulutuksesta tilanteessa, jossa opiskelija ei ollut päässyt hakemaansa tutkintokoulutukseen. Osalle opiskelijoista TUVA-koulutus oli "varavaihtoehto" tai hakukohtena toissijainen: kolmannes vastaajista ilmoitti, että TUVA-koulutus ei ollut hakijan ensimmäinen hakukohde.

Työvoimakoulutuksena TE-toimiston kautta TUVA-koulutukseen hakeutui 10 prosenttia opiskelijoista. TUVA-koulutukseen hakeutuneista 60 prosentilla valinta TUVA-koulutukseen pääsystä oli tehty haastatteleamalla opiskelijaa ja 16 prosenttia opiskelijoista ilmaisi osallistuneensa pääsykokeeseen tai soveltuvuuskokeeseen. Osa opiskelijoista kertoi valintaan liittyneen myös kielitestejä. Kesken lukukauden aloittaneita oli yhteensä 21 prosenttia opiskelijoista, ja näistä yhteensä 79 prosenttia koki kesken vuotta opintojen aloittamisen sujuvaksi. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 65 prosenttia oli aloittanut opiskelun TUVA-koulutuksessa syyskauden alussa.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS/HOKS) oli laadittu yhteensä 71 prosentille vastaajista. 20 prosenttia vastaajista ei tiennyt, onko suunnitelmaa laadittu. Yhdeksän prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei heille ole laadittu henkilökohtaista suunnitelmaa. 64 prosenttia vastaajista koki TUVA-koulutuksessa laaditun suunnitelman olleen toimiva, ja yli puolen (54 %) vastaajista suunnitelmaa oli päivitetty opintojen aikana. Opiskelijoiden haastatteluissa henkilökohtaisen suunnitelman päivittämistä kuvattiin pääasiassa joustavaksi ja "arkiseksi" osaksi TUVA-koulutuksen suorittamista.

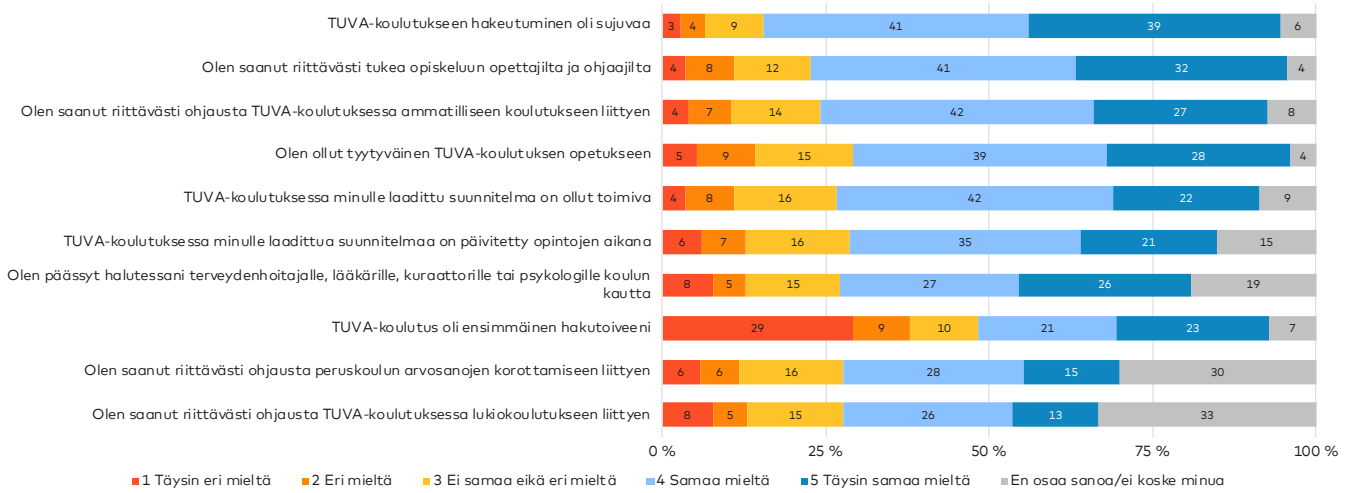
Kyselyyn vastanneista opiskelijoista lähes puolet (46 %) ilmoitti, että heillä oli oppimisvaikeuksia tai muuta tuen tarvetta, joka edellyttää erityistä tukea. 87 prosenttia vastaajista koki saaneensa tarvitsemaansa tukea TUVA-koulutuksen aikana. Yleisesti opettajien ja ohjaajien tarjoamaan tuen määrään oltiin tyytyväisiä: yhteensä 73 prosenttia vastasi saaneensa riittävästi tukea opiskeluun opettajilta ja ohjaajilta. Vastaavasti valtaosa (85 %) opiskelijoista koki voineensa vaikuttaa itse siihen, mitä opintoja suorittaa. Tuen tarpeiden huomioinnin ja vaikutusmahdollisuuksien osalta TUVA-koulutusta kuvattiin joustavaksi ja riittävän yksilölliseksi; moni haastatteluihin ja kyselytutkimukseen vastanneista opiskelijoista mielsi TUVA-koulutuksen tarjoavan mahdollisuuksia moneen.

Kokemukset eri opiskelumahdollisuuksiin liittyvän ohjauksen riittävydestä vaihtelivat. Ammatilliseen koulutukseen liittyen 69 prosenttia opiskelijoista koki saaneensa riittävästi ohjausta TUVA-koulutuksessa. Sen sijaan vain 43 prosenttia vastaajista koki saaneensa riittävästi ohjausta peruskoulun arvosanojen korottamiseen liittyen. Vastaava osuus lukiokoulutukseen osalta oli enää 39 prosenttia. Peruskoulun arvosanojen korottamisen ja lukiokoulutuksen ohjauksen osalta opiskelijoilla oli myös suhteellisesti eniten epävarmuutta tai kokemus siitä, että asia ei koske itseä: noin kolmannes ei osannut sanoa ohjauksen määrästä tai ei kokenut asian koskevan itseä.

Aikuisopiskelijat eli yli 18-vuotiaat (31 prosenttia opiskelijakyselyyn vastanneista) kokivat saaneensa oppivelvollisia enemmän ohjausta lukiokoulutukseen liittyen. Kyselyyn vastanneista aikuisopiskelijoista puolet koki saaneensa riittävästi ohjausta lukiokoulutukseen liittyen. Vastaavasti vain 34 prosenttia oppivelvollisista koki saaneensa riittävästi ohjausta lukiokoulutukseen liittyen.

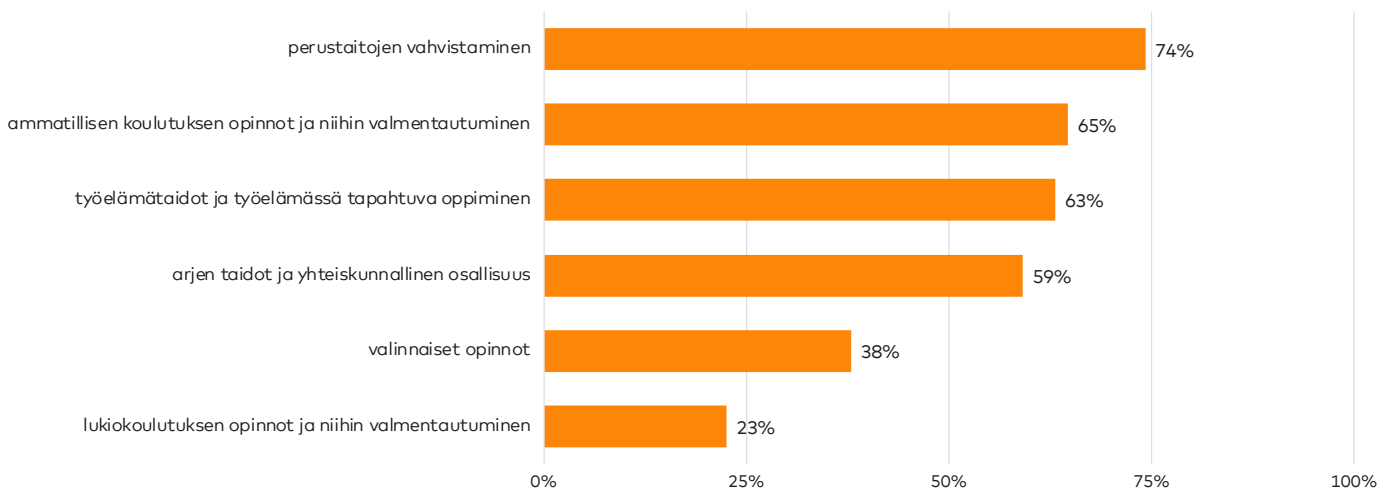
Opiskelijat olivat melko tyytyväisiä TUVA-koulutuksen opetukseen. Yhteensä 67 prosenttia vastaajista oli samaa mieltä tai täysin samaa mieltä väitteen kanssa "Olen ollut tyytyväinen TUVA-koulutuksen opetukseen". Vastaajista väitteen kanssa erimielisiä oli 14 prosenttia, joista yhdeksän oli väitteen kanssa "eri mieltä" ja viisi prosenttia "täysin eri mieltä".

Hieman yli puolet opiskelijoista (53 %) koki päässeensä halutessaan terveydenhoitajalle, lääkärille, kuraattorille tai psykologille koulun kautta. Opiskelijoista 19 prosenttia ei osannut sanoa tai ei kokenut asian koskevan itseään, mitä tulee edellä mainittujen opiskeluhuollon palvelujen piiriin pääsyä. Tästä vastaajaryhmästä eroteltiin analyysivaiheessa oppivelvolliset (alle 18-vuotiaat) ja aikuisopiskelijat (yli 18-vuotiaat), eikä merkittäviä eroja kokemuksissa ollut näiden ryhmien välillä.

Arvioi seuraavia väittämiä TUVA-koulutukseen liittyen: (n=1325-1338)

Kuva 8. Opiskelijoiden arviot TUVA-koulutuksen toimivuudesta.

Perustaitojen vahvistaminen ja ammatillisen koulutuksen sisällöt painottuvat opiskelijoiden kyselyvastauksissa TUVA-koulutuksessa tarjottujen suoritusmahdollisuuksien osalta (kuva 9). Vastausjakauma kuvastaa yleisesti opiskelijoiden kysely- ja haastatteluaineistoihin perustuvaa näkemystä siitä, että TUVA-koulutuksen painopiste on voimakkaasti perustaitojen vahvistamisessa ja ammatillisen koulutuksen opinnoissa ja niihin valmentautumisessa. Vain 23 prosentille opiskelijoista oli tarjottu mahdollisuutta lukiokoulutuksen opintoihin ja niihin valmentautumiseen.

Valitse ne opinnot, joiden suoritusmahdollisuutta sinulle on tarjottu TUVA-koulutuksessa: (voit valita useita) (n=1401)

Kuva 9. Opiskelijoille tarjotut opinnot.

Opiskelijakyselyyn vastanneista hieman yli puolet (55 %) ei ollut korottanut peruskoulun arvosanoja, sillä ei halunnut korottaa niitä. Pieni osa, 11 prosenttia vastaajista ei ollut korottanut peruskoulun arvosanoja, mutta olisi halunnut korottaa. Syitä tällaiselle tilanteelle kuvattiin vaihtelevasti: osalle ei ollut kerrottu korotusmahdollisuudesta, osalle opettaja ei ollut suositellut korottamista. Tilanteeseen kuvattiin vaikuttaneen myös opintojen aloittaminen kesken vuoden. Kolmannes (35 %) opiskelijoista vastasi korottaneensa arvosanoja.

Opiskelijakyselyyn vastanneista 71 prosenttia ilmoitti hakevansa ammatilliseen koulutukseen TUVA-koulutuksen päättymisen jälkeen. Myös haastatelluista opiskelijoista lähes kaikki olivat hakeutumassa ammatilliseen koulutukseen tai muualle kuin lukiokoulutukseen. Vastaajista 89 prosenttia koki saaneensa tukea tulevaisuuden jatko-opintojen valintaan ja suunnitteluun TUVA-koulutuksen aikana. Opiskelijat kuvasivat TUVA-koulutuksen vaikutuksia jatko-opintovalintoihin vaihtelevasti. Moni vastaajista ilmaisi TUVA-koulutuksen tarjonnan lisäämisen pohtia tulevaisuutta.

"Ainakin on jokin paikka mennä odottamaan, että olen valmis jatkamaan amikseen."

Sekä kyselyyn vastanneet että haastatellut opiskelijat kuvasivat jatko-opintovalintoihin vaikuttaneen erityisesti TUVA-koulutuksessa järjestetyt erilaiset tutustumiset eri alojen opintoihin. TUVA-koulutuksen koettiin tuoneen selkeyttä siihen, mitä tulevaisuudessa haluaa tehdä. Osalle vastaajista TUVA-koulutus ei ollut vaikuttanut mitenkään, tai sen vaikutukset näkyivät parempina mahdollisuuksina päästä haluamalleen jatko-opintopolulle esimerkiksi korotettujen arvosanojen myötä. Esiin nostettiin myös TUVA-koulutuksen sosiaalisten taitojen ja tilanteiden tukemisen tärkeys: monet opiskelijoista kuvasivat saaneensa vahvistusta sosiaalisiin taitoihin. Yksi haastateltavista kuvasi TUVA-koulutuksen toimineen ensisijaisesti "yhteiskuntaan kiinnittymisen tukena" eli hyvinvointia edistävän arkirytmien ja ihmisten kohtaamisten ylläpitäjänä. Myös kokemus kohdatuksi tulemisesta nousi esiin opiskelijoiden vastauksissa.

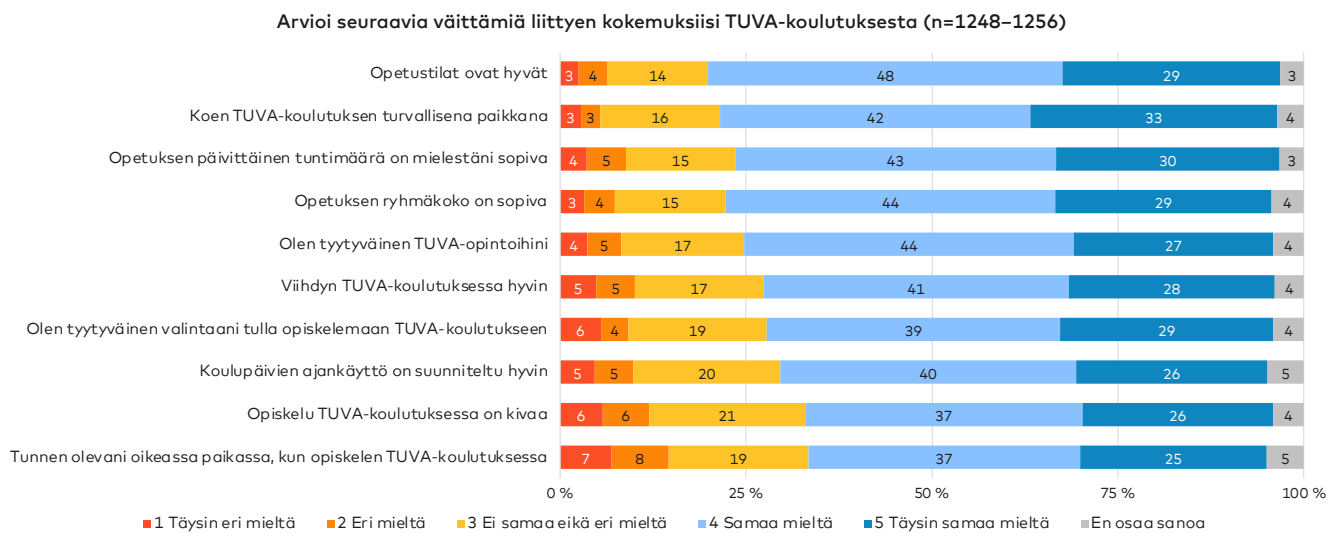
TUVA-koulutuksen toimintaympäristöt ja opiskelutahti koettiin opiskelijoiden keskuudessa yleisesti toimivina. Kyselyyn vastanneista yhteensä 77 prosentin mukaan opetustilat olivat hyvät (kuva 7). Vastaavasti suurin osa, 75 prosenttia koki TUVA-koulutuksen turvallisena paikkana. Opetuksen päivittäiseen tuntimäärään oltiin tyytyväisiä niin haastatteluissa kuin kyselyvastaajien keskuudessa: 73 prosenttia kyselyyn vastanneista opiskelijoista koki päivittäisen tuntimäärän olleen sopiva. Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mukaan keskimääräinen tuntimäärä TUVA-koulutukseen osallistuvilla opiskelijoilla oli 4–6 tuntia päivässä, vaihteluvälin vastauksissa ollessa 0–7 tuntia. Haastatteluissa opiskelijat kuvasivat opiskelupäivän sijoittuvan tyypillisesti aikavälille 8–15, mutta koulupäivien loppuvan yleensä hyvissä ajoin. Toimintaympäristön osalta erityisesti erilaiset opintoihin liittyvät vierailut koettiin mielekkäinä:

"Meillä oli ammatti tutustumiset ja nyt minä tiedän minkälaiset ammatit sopivat minulle."

Opiskelijoista 73 prosenttia oli tyytyväisiä myös TUVA-koulutuksen ryhmäkokoon, ja myös haastatteluissa ryhmäkoko kuvattiin sopivaksi. Haastatellut opiskelijat toivat esiin, että

ryhmäkoko vaihteli runsaastikin TUVA-koulutuksen aikana. Ryhmäläisten määrä muuttui sitä mukaan, kun osa lähti jatko-opintoihin tai tuli uutena ryhmään. Myös sairauspoissaolot vaikuttivat päivätasolla siihen, minkä kokoisissa ryhmissä opiskeltiin arjessa. Kyselyyn vastanneiden arviot ryhmäkoosta vaihtelivat: keskimääräinen vastaus oli 12–15 opiskelijaa vaihteluvälin ollessa 2–40.

Opiskelijat olivat melko tyytyväisiä koulupäivien ajankäytön suunnitteluun: 66 prosenttia koki, että koulupäivien ajankäyttö oli suunniteltu hyvin. Haastatteluissa opiskelijoilta kysyttiin myös etäopiskelusta. Valtaosalla etäopintoja ei ollut lainkaan, paitsi poikkeustilanteissa kuten julkisen liikenteen lakkojen aikana. Pääsääntöisesti etäopintoja tai kotiläksyjä ei sisällynyt opiskelijoiden arkeen. Tämän osalta opetushenkilöstöltä tuli kuitenkin kommentteja aiheeseen liittyen vierailujen yhteydessä: opiskelijat mielsivät kotitehtäviin liittyvät asiat erilaisin tavoin. Kotitehtävänä nähtiin tyypillisesti vain suorat tehtävänannot. Usein kuitenkin itsenäisestä valmistautumisesta seuraavaan aihepiiriin olisi hyötyä, ja sitä voisi jokainen opiskelija tehdä kotona päivittäin.

Kuva 10. Opiskelijoiden arviot TUVA-koulutukseen liittyvistä kokemuksista.

Tyytyväisyys TUVA-koulutukseen

Yleisesti opiskelijat olivat tyytyväisiä TUVA-koulutukseen. Opiskelijoiden kokonaisarvosanojen keskiarvo TUVA-koulutukselle oli 8,1 ja valtaosa (81 %) kyselyyn vastanneista on tyytyväisiä TUVA-koulutukseen. Opiskelijoista 69 prosenttia kertoi viihtyvänsä hyvin TUVA-koulutuksessa, ja 68 prosenttia ilmaisi olevansa tyytyväisiä päätökseensä opiskella TUVA-koulutuksessa. 63 prosenttia vastaajista koki TUVA-koulutuksessa opiskelun olleen kivaa. Hieman pienempi osuus, kuitenkin yli puolet vastaajista (62 %) koki olevansa oikeassa paikassa opiskellessaan TUVA-koulutuksessa. Opiskelijoista 15 prosenttia ei kokenut olevansa oikeassa paikassa TUVA-koulutuksessa opiskellessaan.

Suuri osa opiskelijoista koki, että, heidän toiveensa ja tavoitteensa kyettiin huomioimaan TUVA-koulutuksessa. Yhteensä 68 prosenttia heistä koki, että toiveet ja tavoitteet on otettu huomioon hyvin tai erittäin hyvin.

"[TUVA-koulutuksen myötä tulevaisuuden suunnitelmat on muuttunut paljon. Olen tavannut muita opiskelijoita, joilla on samankaltaisia haasteita kuin minulla. TUVA on myös kehittänyt minun toiveitani tulevaisuudelle."

Tyypillisesti TUVA-koulutukselta toivottiin oman opiskelualan löytämistä (58 %), ammatillisen koulutuksen opintojen suorittamista (46 %) ja kielitaidon vahvistamista (41 %). Kolmasosa vastaajista (31 %) odotti arjen elämänhallinnan ja arjen rutiinien harjoittelua TUVA-koulutukselta. Palautteen antaminen TUVA-koulutuksesta näyttäytyi opiskelijoille vieraana: opiskelijakyselyyn vastanneista yli kolmasosa (38 %) ei muistanut, onko palautetta TUVA-koulutukseen osallistumisesta kerätty. Opiskelijoista 24 prosenttia vastasi, että palautetta ei ole kerätty.

Valtaosa opiskelijoista koki TUVA-koulutuksen vastanneen odotuksia. Valtaosalle (60 %) opiskelijoista TUVA-koulutus oli sitä mitä he olivat odottaneetkin. TUVA-koulutus ylitti lähes kolmasosan vastaajista (27 %) odotukset. 13 prosenttia koki pettymystä TUVA-koulutukseen koulutuksen alittaessa odotukset ja ollessa heikompaa kuin mitä oli odottanut. TUVA-koulutuksen parhaiksi koettuja puolia kuvailtiin eri tavoin. Etenkin opintojen rauhallinen tahti ja käytännönläheisyys nousivat esiin TUVA-koulutuksen positiivisina puolina:

"Mielestäni parasta TUVA-koulutuksessa on mahdollisuus oppia käytännön taitoja ja valmistautua tuleviin työtehtäviin."

"Kun saa opiskella omassa tahdissa ja tehdä omia tehtäviä rauhassa."

"Se, että Tuvalla perehdytään jatko-opinnon valintaan enemmän kuin yläasteella."

Yli 70 prosenttia opiskelijoista suosittelisi TUVA-koulutusta. 20 prosenttia vastaajista ei osannut sanoa suosittelisiko, ja 7 prosenttia ei suosittelisi. Opiskelijat suosittelisivat TUVA-koulutusta erityisesti henkilöille, jotka eivät ole varmoja mihin jatko-opintoihin haluaisi suunnata, jotka haluaisivat korottaa peruskoulun arvosanoja, parantaa kielitaitoaan tai jotka tarvitsevat tukea esimerkiksi arjen hallinnassa.

2.2 Opetus ja ohjaushenkilöstön kokemukset TUVa-koulutuksesta

- *Opetus- ja ohjaushenkilöstö oli kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä TUVa-koulutukseen.*
- *TUVa-koulutuksen vahvuuksina nähtiin erityisesti sen joustavuus ja monipuolisuus.*
- *TUVa-koulutuksen kehittämiskohteina nähtiin erityisesti resurssit ja ryhmäkokoihin liittyvät asiat.*
- *Opetus- ja ohjaushenkilöstö koki laissa säädettyjen tavoitteiden toteutuvan pääsääntöisesti hyvin.*

Opetus- ja ohjaushenkilöstö oli kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä TUVa-koulutukseen. Kyselyn vastaajilta kysyttiin, minkä kokonaisarvosanan he antaisivat TUVa-koulutukselle (kouluarvosana 4–10) ja vastausten keskiarvo oli 7,8. Ammatillisen koulutuksen henkilöstön keskiarvo oli 7,8, lukiokoulutuksen henkilöstön keskiarvo 8,1 ja esi- ja perusopetuksen henkilöstön keskiarvo oli 8,0. Nimikkeittäin tarkasteltuna opettajien keskiarvo oli 7,7, erityisopettajien keskiarvo oli 7,9 ja opinto-ohjaajien keskiarvo oli 8,0.

TUVa-koulutuksen vahvuuksina nähtiin erityisesti sen joustavuus ja monipuolisuus. Opetus- ja ohjaushenkilöstö nostivat vahvuuksina esiin sen, että TUVa-koulutus mahdollistaa yksilölliset polut. Koulutuksen koettiin antavan hyvän pohjan jatko-opinnoille ja erityisesti hyvän mahdollisuuden tutustua erilaisiin tulevaisuuden vaihtoehtoihin. Muina koulutuksen vahvuuksina nostettiin esiin muun muassa moniammatillinen yhteistyö, joka edistää koulutuksella saavutettavia tavoitteita.

”Erittäin tärkeä koulutus niille, jotka eivät vielä tiedä mitä haluavat opiskella ja niille, jotka eivät ole päässeet sinne mihin olisivat halunneet sekä myös maahanmuuttajille joilla ei ole vielä riittävää suomenkielen taitoa että pääsisivät suomenkielisiin perustutkintoihin ja /tai ei mahdollista selviytyä em. opinnoista.”

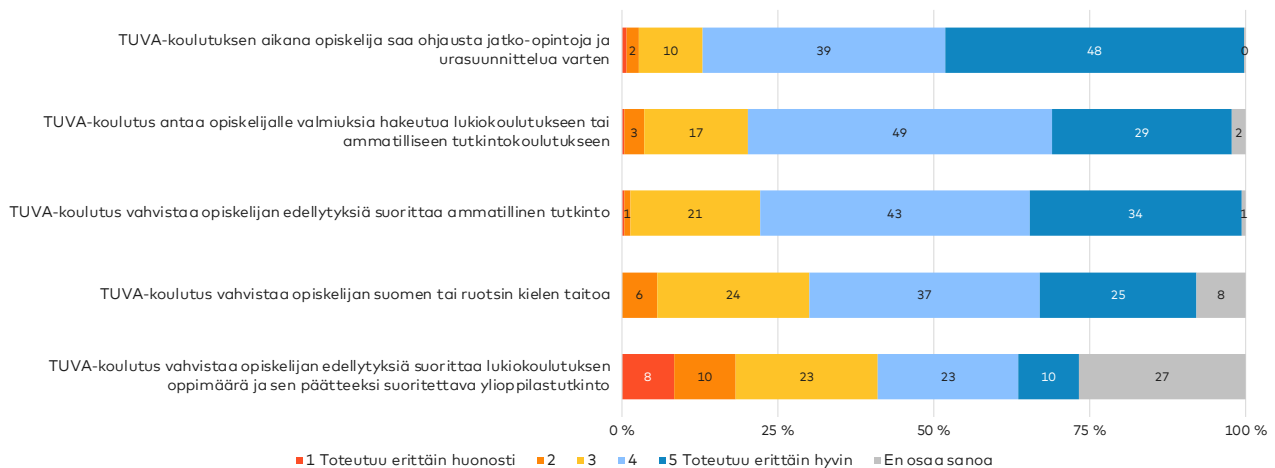
”Monet mahdollisuudet ja opiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmien vahvistamisen. Tehdään ns. oikeita opintoja, joista hyötyy myöhemmin. TUVa-koulutus ei ole turhanpäiväistä, vaan myös sosiaalista kanssakäymistä kehittävää ja kannattelevaa toimintaa, mikä monella nuorella on haasteena.”

TUVa-koulutuksen kehittämiskohteina nähtiin erityisesti resurssit: esimerkiksi ryhmäkojoja toivottiin pienemmiksi ja erityisopettajien määrää lisättävän. Vahvuutena koettu joustavuus ja monipuolisuus tuovat myös käytännön haasteita, kun ryhmässä opiskelijoilla on hyvin monenlaisia suunnitelmia, joita he koulutuksessa toteuttavat. Tämä tuo haasteita opetus- ja ohjaushenkilöstölle erityisesti, mikäli opetusryhmät ovat suuria. Vastauksissa nousi esiin myös toiveita selkeämmistä linjauksista esimerkiksi arvosanojen korotuksiin liittyen. Esiin nostettiin toiveita valtakunnallisille linjauksille siitä, miten arvosanojen korotukset toteutetaan. Toiveita heräsi myös laajemmalle yhteistyölle työelämän kanssa ja osa vastaajista nosti esiin myös tarpeita laajemmalle yhteistyölle perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen välillä.

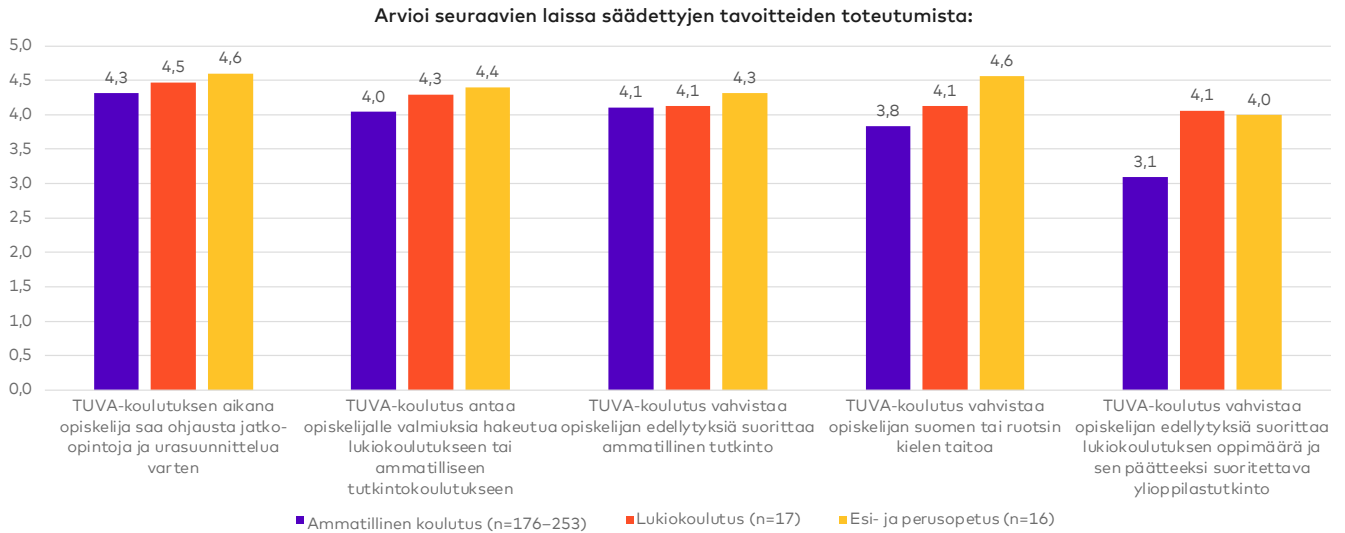
Koulutuksen tavoitteiden saavuttaminen

Opetus- ja ohjaushenkilöstö koki laissa säädettyjen tavoitteiden toteutuvan pääsääntöisesti hyvin. Erityisen hyvin koettiin toteutuvan ohjauksen saaminen jatko-opintoja ja urasuunnittelua varten. Eniten erimielisyyttä aiheutti väittämä siitä, että TUVA-koulutus vahvistaa opiskelijoiden edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto. Vastaajista 18 prosenttia koki, että lukiokoulutuksen valmiuksien osalta tavoite toteutuu huonosti. Vastaavasti ammatillisen koulutuksen valmiuksien osalta 3 prosenttia koki tavoitteen toteutuvan huonosti. Tarkastellessa vastauksia vastaajien edustaman koulutuksen mukaan (kuva 12) on havaittavissa, että lukiokoulutuksen tai esi- ja perusopetuksen järjestämässä TUVA-koulutuksessa työskentelevät kokivat ammatillisen järjestämässä TUVA-koulutuksessa työskenteleviä useammin TUVA-koulutuksen vahvistavan opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä.

Arvioi seuraavien laissa säädettyjen tavoitteiden toteutumista: (n=302–303)

Kuva 11 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset tavoitteiden toteutumisesta.

Kuva 12 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset tavoitteiden toteutumisesta vastaajan edustaman koulutusmuodon mukaan. Kuvassa vastausten keskiarvot (asteikko 1 toteutuu erittäin huonosti – 5 toteutuu erittäin hyvin).

Opetus- ja ohjaushenkilöstön keskuudessa yhdeksi syyksi tavoitteiden toteutumattomuudelle nousi esiin opiskelijoiden moninaiset haasteet ja motivaatio. Vaikka TUVA-koulutus itsessään tarjoaisi mahdollisuuksia saavuttaa laissa säädetty tavoitteet, eivät nämä yksittäisen opiskelijan kohdalla täyty, mikäli hänellä on haasteita esimerkiksi osallistua opetukseen.

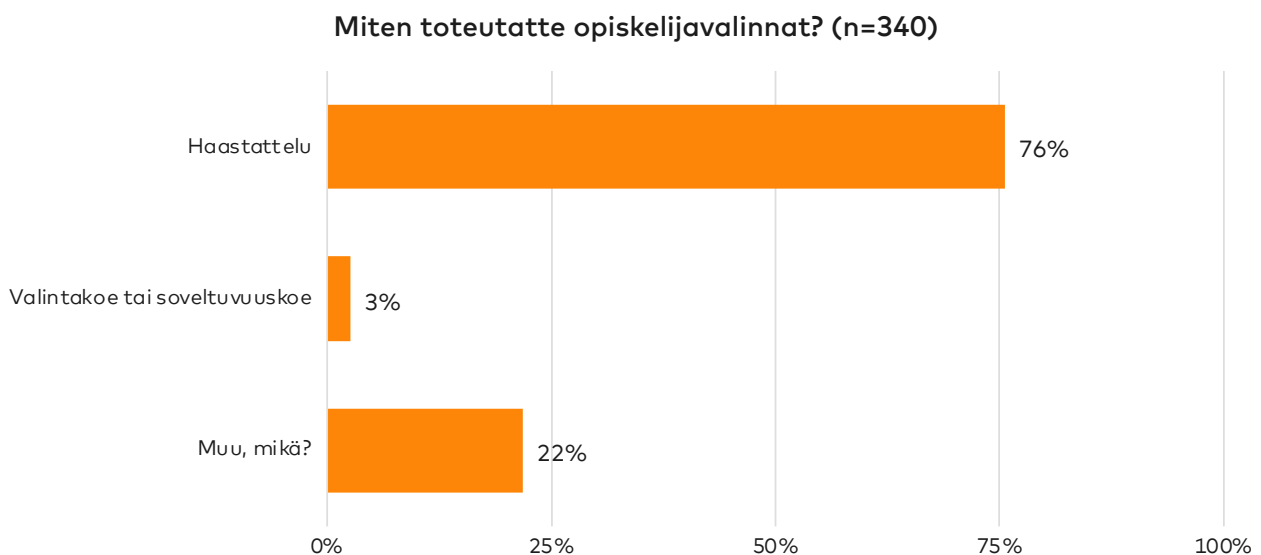
”TUVA-koulutus on laaja, joustava ja monipuolinen, joka varmasti tukee ja antaa edellytyksiä kaikkeen. Kuitenkaan mikään toisaalta ei toimi, mikäli opiskelija itse ei ole vastaanottavainen eikä avaudu ja voimistu koulutuksen aikana.”

”Osalle vuosikin TUVAA on liian lyhyt aika. Peruskoulusta asti kasautuneisiin ongelmiin ei ole pikaratkaisua. Päähteet, nepsy-haasteet ja terveydelliset ongelmat ovat sellaisia, joihin voimme vain osaltamme vaikuttaa (oppilaitoksen tuella yritetään keksiä ratkaisuja ja palveluja ongelmiin)”

”Monella TUVA-koulutukseen hakeutumisen syynä on se, että päättöarvosanat eivät riitä haluttuun koulutukseen. Silti aiottu arvosanojen korottaminen ei kovin monen kohdalla onnistukaan. Opiskelijoiden motivaatio ei jostain syystä riitä edes tällaisiin lyhyen tähtäimen tavoitteisiin, kurssikohtaiseen sitoutumiseen ja työskentelyyn. Jo alun perin heikoiksi jääneet päättöarvosanat voivat kertoa siitä, että opiskelutekniikassa tai motivaatiossa on puutteita, tai pohjalla on (usein jo todettujakin) oppimisvaikeuksia. Näihin pitäisi päästä pureutumaan yksilöllisesti ja aika intensiivisesti, mutta resurssit eivät riitä.”

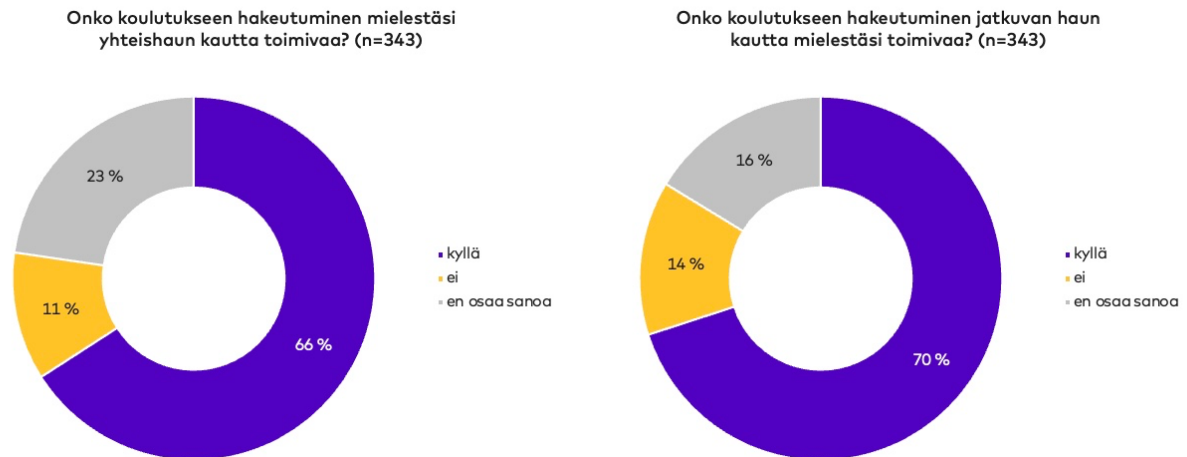
Koulutukseen hakeutuminen

Opetus- ja ohjaushenkilöstön kyselyyn vastanneista 76 prosenttia kertoi, että opiskelijavalinnat toteutetaan haastattelulla (kuva 13). Valinta- tai soveltuvuuskokeella valintoja toteutti vain 3 prosenttia vastaajista. Noin viidesosa vastaajista kertoi valinnan tapahtuvan muulla tavalla. Useat näistä vastaajista tarkensivat, että haastatteluita ei tehdä kaikissa tilanteissa. Esimerkkeinä nostettiin esiin tilanteita, joissa yhteishaun kautta hakevia ei haastatella, mutta jatkuvan haun kautta hakevat haastatellaan. Muina tapoina toteuttaa opiskelijavalinnat mainittiin muun muassa kielitaitotestit ja erilaiset tutustumispäivät. Osa oppilaitoksista järjestää erillisiä haastattelu- ja tutustumispäiviä, joissa TUVA-koulutukseen hakevat opiskelijat pääsevät tutustumaan oppilaitokseen ja henkilöstö puolestaan pääsee tutustumaan opiskelijoihin.

Kuva 13 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset opiskeluvaihtojen toteuttamisesta.

Enemmistö opetus- ja ohjaushenkilöstöstä koki koulutukseen hakeutumisen sekä yhteishaun, että jatkuvan haun kautta toimivaksi. Vastaajista 66 prosenttia koki yhteishaun kautta hakeutumisen toimivaksi ja 70 prosenttia jatkuvan haun kautta hakeutumisen toimivaksi (kuva 14). Vastaajista 16–23 prosenttia ei osannut arvioida hakeutumisen toimivuutta.

Kuva 14 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset koulutukseen hakeutumisen toimivuudesta.

Opetus- ja ohjaushenkilöstö kertoi erilaisista käytännöistä liittyen valintoihin ja koulutukseen hakeutumiseen. Yleisesti henkilöstö koki prosessin toimivan, mutta huomioita nostettiin esiin esimerkiksi siitä, että paikkoja ei ole kaikille halukkaille tarjolla. Osa vastaajista kertoi, että heidän oppilaitoksessaan oppivelvolliset ovat etusijalla ja muille kuin oppivelvollisille ei aina ole opiskelupaikkoja TUVAn koulutuksessa tarjolla.

Henkilöstö koki erityisesti jatkuvan haun työllistävän muun muassa siihen kytkeytyvien haastatteluiden takia. Jatkuvan haun kautta tulneiden opiskelijoiden ryhmäyttäminen ja perehdyttäminen työllistävät myös henkilöstöä. Heiltä nousikin esiin toiveita siitä, että jatkuvan haun kautta voisi aloittaa esimerkiksi korkeintaan 4 kertaa vuodessa, jolloin ryhmäyttäminen ja perehdyttäminen olisi helpompaa, kun yksittäisiä opiskelijoita ei jatkuvasti tulisi jo aiemmin aloittaneisiin ryhmiin.

"Jatkuvan haun kautta tulevat eivät pääse millään integroitumaan ryhmään, ei voida myöskään mitenkään perehdyttää (yhtä vahvasti) yhtä-kahta opiskelijaa, joita tipahtelee monta kertaa vuodessa. Myös opetuksen suunnittelu ja työharjoittelujaksojen vetäminen on haastavaa. Myös monet "pääryhmän" (= elokuussa aloittaneet) opiskelijat oirehtivat, monilla erittäin paljon haasteita muutenkin saada heidät integroitumaan ja luotua toimiva HOPS HOKS:issa."

"Ei ole valintaa ja tämän vuoksi vaativan erityistuen oppilaita tulee opiskelijaksi, vaikka eivät kuulu "normaaliin" oppilaitokseen. Osa opiskelijoista ei ole edes koulukuntoisia."

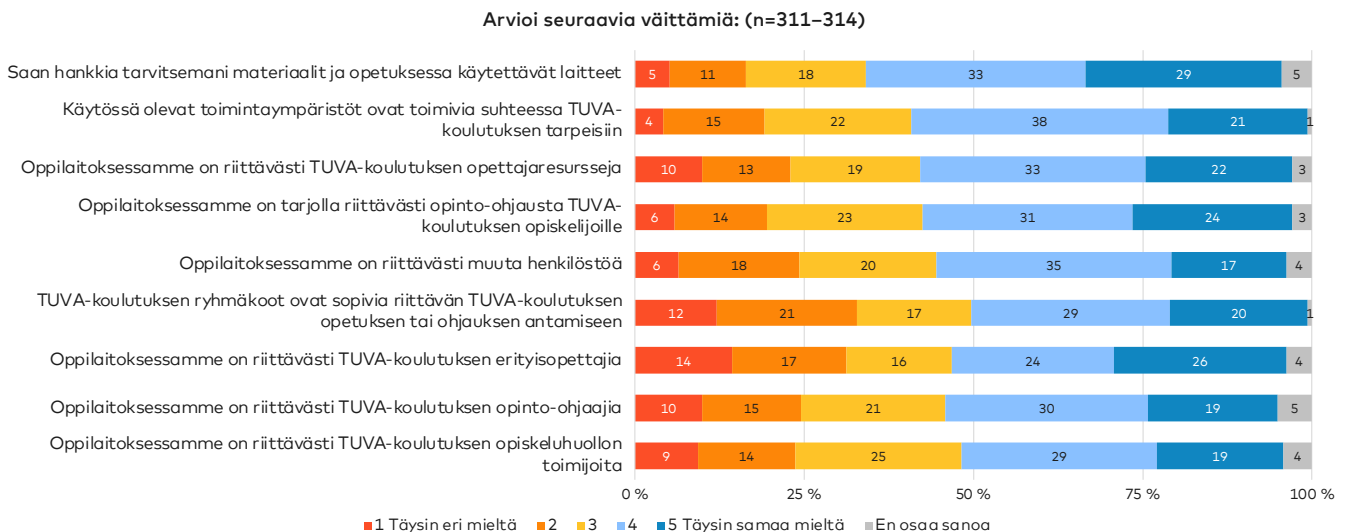

"Haastatellaan kaikki opiskelijat, jotka yhteishaussa ovat hakeneet 1. ja 2. hakuvaihtoehtona TUVAlle. Haku toiveet 3.–7. varaavat itse haastatteluun ajan, jos haluavat. Jatkuva haku, haastatellaan kaikki hakijat."

"Järjestämme hakijanpäivät, kolme päivää (klo 9–14) jolloin kutsumme yhteishaussa hakeneet tutustumaan ja silloin myös hakijat haastatellaan. Jos hakija on jo ollut tutustumassa aikaisemmin meillä, hakijan päivään ei silloin pääsääntöisesti kutsuta. Jatkuvan haun hakijat kutsutaan yleensä tutustumaan muutamiksi päiviksi Tuva-ryhmään ja tällöin myös hakijaa haastatellaan."

TUVA-koulutuksen tarjoama tuki

Opetus- ja ohjaushenkilöstö oli pääsääntöisesti tyytyväisiä toimintaympäristöihin, mutta resurssihin koettiin liittyvän haasteita. Vastaajista kolmannes koki, että TUVA-koulutuksen ryhmäkoot eivät ole sopivia opetuksen tai ohjauksen antamiseen. 23–31 prosenttia vastaajista puolestaan koki, ettei heidän oppilaitoksessaan ole tarpeeksi henkilöstöresursseja: opiskeluhuollon toimijoita, opettajia, opinto-ohjaajia, muuta henkilöstöä tai erityisopettajia.

Kuva 15 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset koulutukseen liittyvistä resursseista

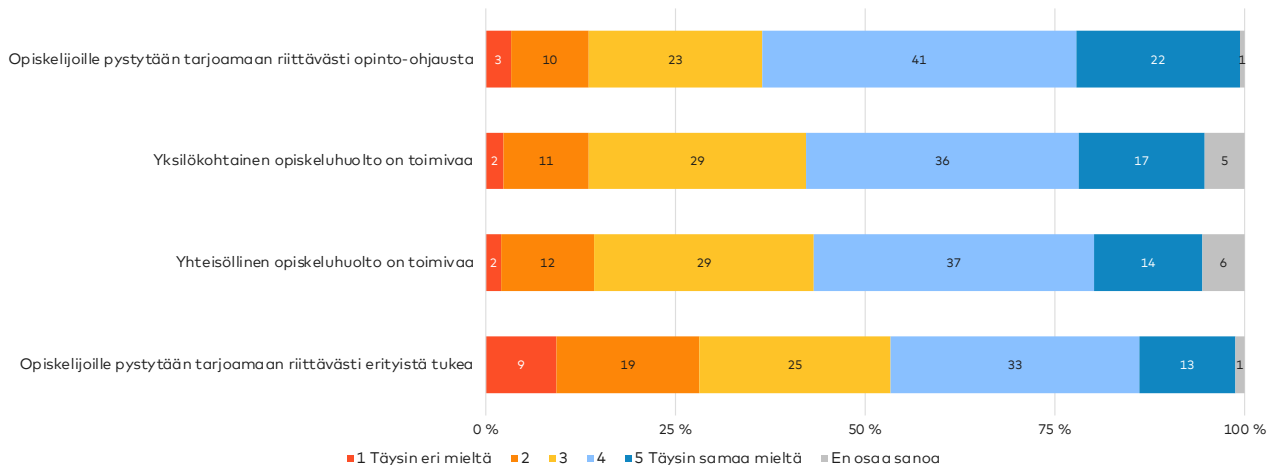
Opetus- ja ohjaushenkilöstö nosti koulutukseen liittyvinä haasteina esiin muun muassa resurssipulan, joka näkyy esimerkiksi siinä, että he eivät pysty antamaan niin paljoa yksilöllistä ohjausta kuin olisi tarpeen. Käytännön arkea haastavat muun muassa opiskelijaryhmien heterogeenisyys, opiskelijoiden moninaiset haasteet, opiskeluvalmiuksien heikkous, sitoutuneisuus sekä suuret poissaolomäärät. Esiin nostettiin myös ajan kulumisen erilaisiin byrokraattisiin asioihin, minkä koettiin olevan pois opetus- ja ohjausresurssista.

"Ajan riittämättömyys; kirjallista työtä (esim. Wilmaan kirjaamista) on todella paljon. --- Haastavasti käyttäytyvät opiskelijat, jotka eivät kunnioita toisia ihmisiä (opetushenkilöstöä ja muita opiskelijoita) opiskelijoiden omaehtoisuus, opiskelijoiden mielenterveyden haasteet - nämä kaikki asettavat. "Pakotettuna" tuvaan sijoitetut opiskelijat, joilla ei ole minkäänlaista opiskelumotivaatioita, eikä mitään tulevaisuudensuunnitelmia opiskelupaikan hankkimiseksi ja työelämään siirtymiseksi. Tästä aiheutuva turhautuminen haastaa opettajaa joka päivä. ---"

"Opiskelijoiden hyvin eriävät tarpeet ja yksilölliseen ohjaamisen käytettävissä olevan ajan puute. Suurella osalla opiskelijoista on todella paljon poissaoloja koulusta, ja tämän asian ratkaisemiseksi toivoisin olevan käytössä muitakin keinoja, kuin opettajan jatkuva perään soittelu/kyseleminen."

Enemmistö opetus- ja ohjaushenkilöstöstä koki, että opinto-ohjauksen määrä on riittävää ja opiskeluhoito toimivaa. Eniten haasteita aiheutti riittävän erityisen tuen tarjoaminen, sillä jopa 38 prosenttia vastaajista koki, ettei opiskelijoille pystytä tarjoamaan riittävästi erityistä tukea.

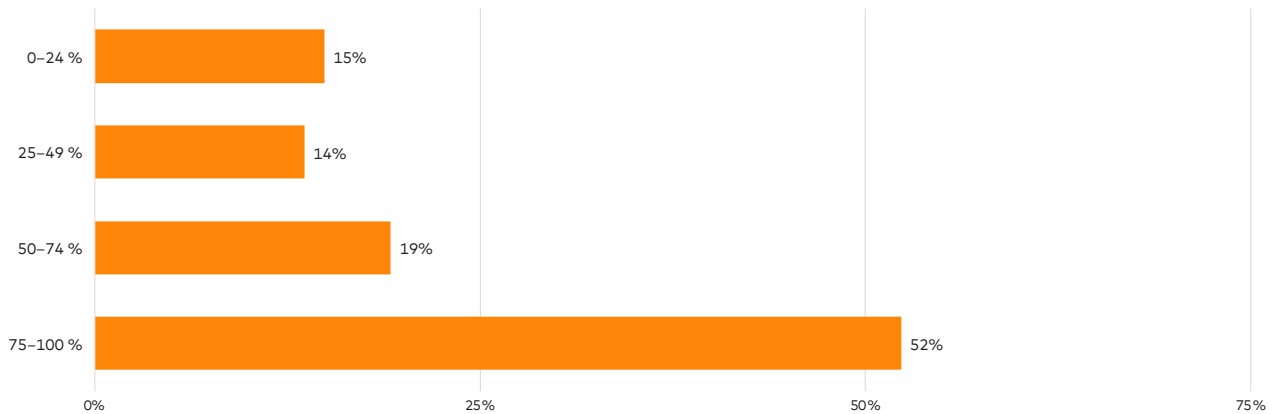
Arvioi seuraavia väittämiä TUV A-koulutuksen osalta oppilaitoksessanne: (n=310-302)

Kuva 16 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset TUV A-koulutuksesta.

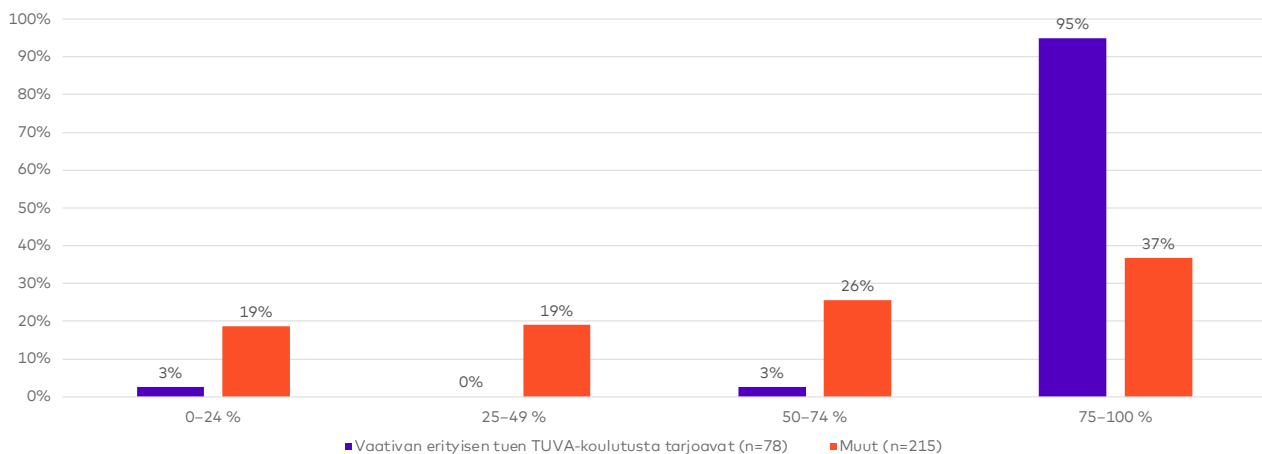
Kaikista opetus- ja ohjaushenkilöstökyselyyn vastanneista hieman reilu puolet kertoi, että 75–100 prosenttia heidän opiskelijoistaan on erityisen tuen tarpeessa (kuva 17). Huomioitavaa on kuitenkin, että kun tarkasteluun otetaan vastaajat, joiden edustama koulutuksen järjestäjä ei tarjoa vaativan erityisen tuen TUV A-koulutusta, on 75–100 % -vaihtoehdon valinneiden osuus 37 prosenttia vastaajista (kuva 18).

Kuinka suuri %-osuus arvionne mukaan TUVA-opiskelijoista on erityisen tuen tarpeessa?
(Antakaa arvio niistä opiskelijoista, joita opetatte tai ohjaatte. Arvio määrästä riittää, 0–100 %)
(n=302)

Kuva 17 Opetus- ja ohjaushenkilöstön arviot TUVA-opiskelijoiden erityisen tuen tarpeista.

Kuinka suuri %-osuus arvionne mukaan TUVA-opiskelijoista on erityisen tuen tarpeessa? (Antakaa arvio niistä opiskelijoista, joita opetatte tai ohjaatte. Arvio määrästä riittää, 0–100 %)

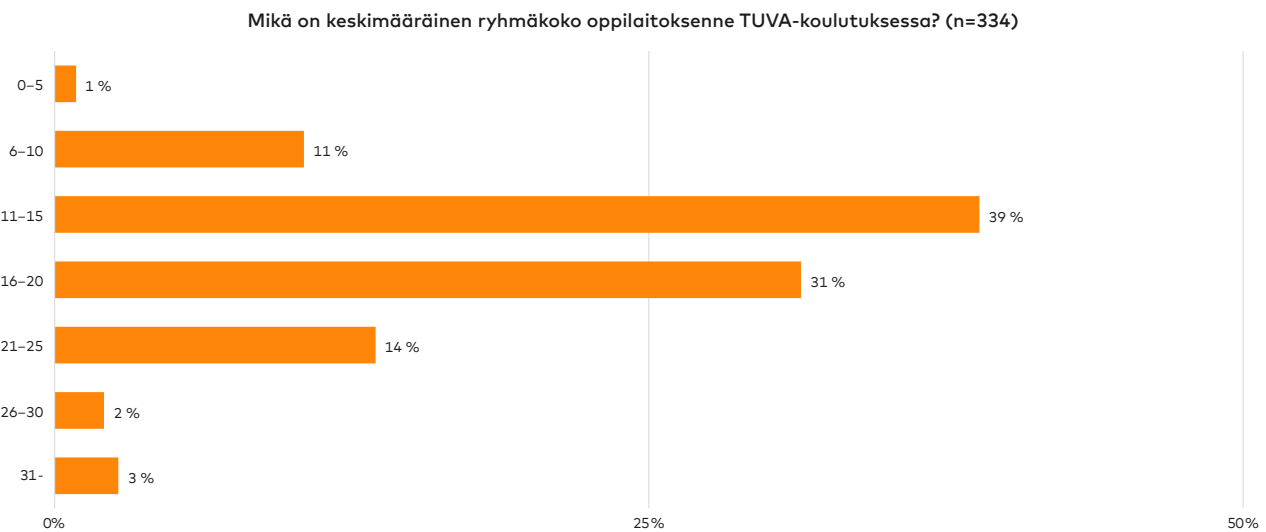

Kuva 18 Opetus- ja ohjaushenkilöstön arviot erityisen tuen tarpeesta vaativan erityisen tuen TUVA-koulutuksessa ja muussa TUVA-koulutuksessa.

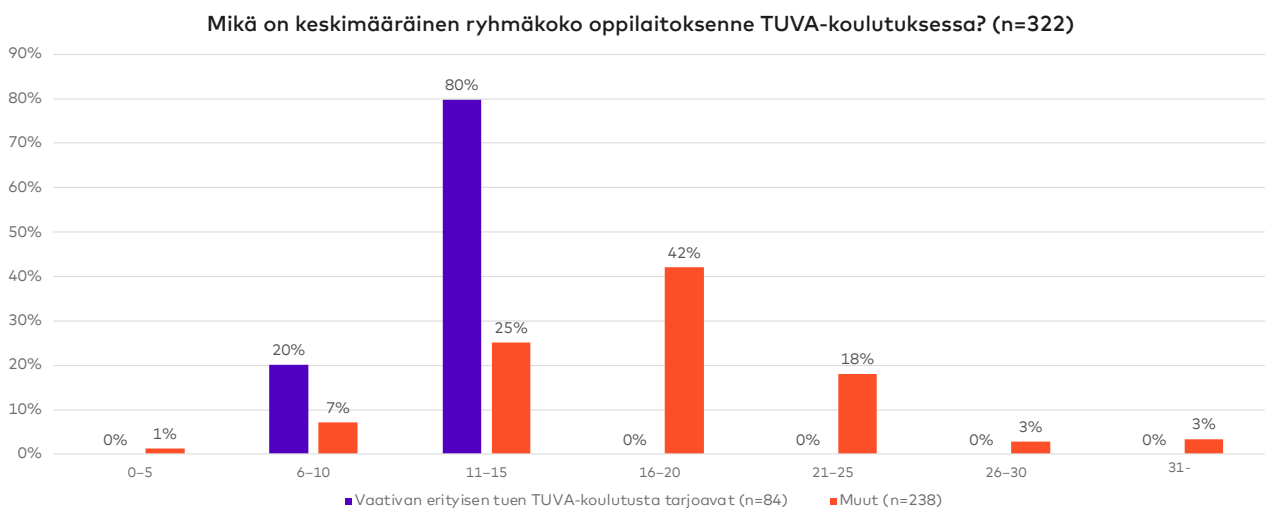
TUVA-koulutuksen toimintaympäristöt ja ryhmät

Opetus- ja ohjaushenkilöstö kertoi TUVA-koulutusta järjestettävän useimmiten oppilaitoksen tiloissa. Vastaajista 22 prosenttia kertoi TUVA-koulutusta järjestettävän myös työpajatoimintana. Reilu kolmasosa vastaajista kertoi koulutusta järjestettävän myös muissa toimintaympäristöissä kuin oppilaitoksen tiloissa tai työpajatoimintana. Yleisimmin muina toimintaympäristöinä mainittiin erilaiset työssäoppimis- ja harjoittelupaikat, koulutuskokeilut ja vierailut muissa oppilaitoksissa. Lisäksi mainittiin myös muun muassa luontoon, kirjastoihin ja kaupunkeihin kohdistuvat retket.

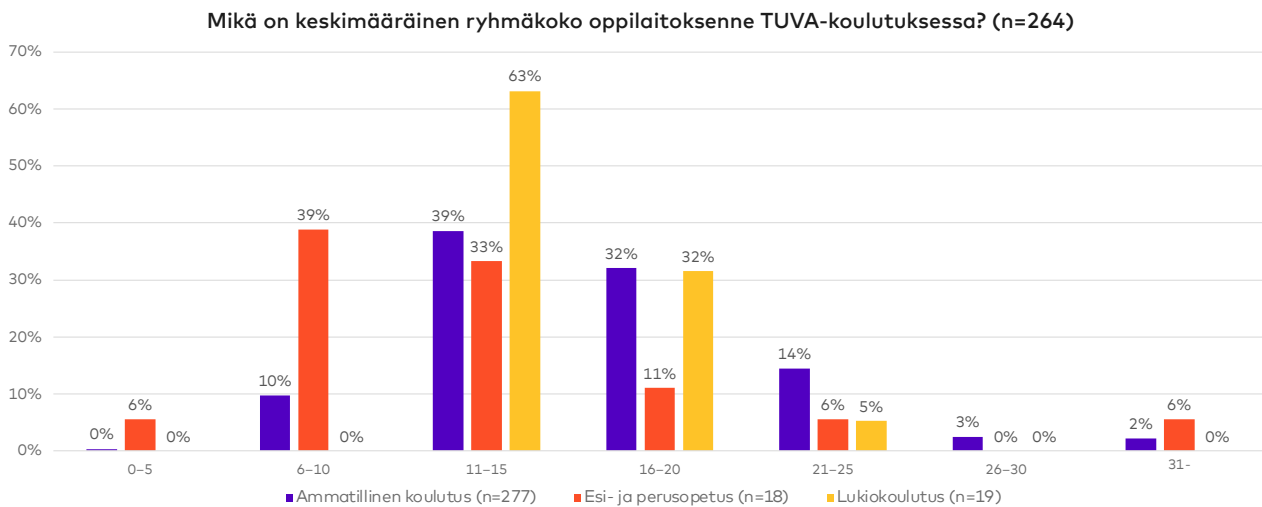
Yleisimmät ryhmäkoot olivat 11–15 opiskelijaa (39 % vastaajista) sekä 16–20 opiskelijaa (31 % vastaajista). Tarkasteltaessa vaativan erityisen tuen TUVA-koulutusta tarjoavia ja muita vastaajia on havaittavissa, että vaativan erityisen tuen TUVA-koulutuksissa ryhmät olivat pienempiä (kuva 19). Kun vaativan erityisen tuen TUVA-koulutuksessa yleisin keskimääräinen ryhmäkoko oli 11–15, oli yleisin keskimääräinen ryhmäkoko muissa TUVA-koulutuksissa 16–20 henkilöä. Järjestämisluvan mukaan tarkastellessa on havaittavissa, että esi- ja perusopetuksen luvalla TUVA-koulutusta järjestävien keskimääräiset ryhmäkoot olivat hieman muita pienempiä (kuva 21).

Kuva 19 Opetus- ja ohjaushenkilöstön arviot ryhmäkoosta.

Kuva 20 Opetus- ja ohjaushenkilöstön arviot ryhmäkoosta vaativan erityisen tuen TUVA-koulutuksessa ja muussa TUVA-koulutuksessa.

Kuva 21 Opetus- ja ohjaushenkilöstön arviot ryhmäkoosta järjestämisluvan mukaan.

Henkilöstö nosti ryhmäkokoon liittyen esiin huomioita siitä, että se vaihtelee sekä yksittäisen oppilaitoksen sisällä että ylipäätään lukuvuoden aikana ja näin ollen ryhmäkoko on vaikea arvioida. Esiin tuotiin myös huomioita siitä, että osassa ryhmistä, joissa on paljon opiskelijoita, on huomioitu tämä sillä, että ryhmässä on myös useampi opettaja.

"Ryhmäkoot vaihtelevat todella paljon. 0-kielitaitoisten ryhmä pyritään pitämään pienenä. Resurssien puutteiden vuoksi oppivelvollisten ryhmäkoko on n. 40."

"Osassa ryhmiä on liian iso ryhmäkoko. Mielestäni TUV-koulutuksen ryhmäkoko pitäisi rajata jollakin tavalla. Etenkin ryhmät, joissa on maahanmuuttajia tai erityisen tuen opiskelijoita. Oppilaitoksessa helposti ajatellaan johdon näkökulmasta, että TUVAssa pitää taipua kaikkeen ja ottaa kaikki opiskelijat vastaan. Tällöin koulutuksen laatu kärsii."

Opetus- ja ohjaushenkilöstöstä reilu puolet (59 %) kertoi, että heidän oppilaitoksessaan TUV-opiskelijat jaotellaan ryhmiin jollain tietyllä perusteella. Mikäli ryhmät oli jaettu jollain perusteella, oli perusteena useimmiten kielitaito, ikä, tuen tarve tai opiskelijoiden tulevaisuuden tavoitteet (esim. ammatilliseen koulutukseen tähtäävät tai lukiokoulutukseen tähtäävät). Useissa vastauksissa nostettiin esiin se, että maahanmuuttotoustaustaiset olivat omana ryhmänään.

Maahanmuuttotoustaustaisille oli mahdollisesti vielä omia ryhmiään kielitaitotason mukaisesti. Osa vastaajista nosti esiin sen, että opiskelijamäärät eivät mahdollista ryhmiin jakoa erilaisilla perusteilla.

"Oppivelvolliset ja maahanmuuttaneet ovat eri ryhmissä. Yritetään miettiä myös tuen tarpeita, mutta volyymi ei oikein riitä siihen. Ei myöskään siihen, että olisi eri ryhmät lukioon ja ammatilliseen koulutukseen haluaville."

"Isot toimipisteet: aikuiset maahanmuuttajat, ukrainalaisnuorten 0-TUVA, työvoimakoulutuksen ryhmät, erityisen tuen pienryhmä nuorille, arvosanojen"

korottajat yhdessä lukioon suuntaavat, ammatilliseen koulutukseen suuntaavat. Pienet toimipisteet: kaikki sekaisin; pienryhmä tarvittaessa. Aikuisten maahanmuuttajien ryhmät keskitetty yhteen toimipisteeseen."

Opetus- ja ohjaushenkilöstö oli pääsääntöisesti tyytyväisiä ryhmäjakoihin. Enemmistö kyselyyn vastanneista (69 %) piti ryhmäjakoa toimivana, 13 prosenttia ei kokenut jakoa toimivana ja loput eivät osanneet sanoa. On havaittavissa, että vastaajat, jotka kertoivat ryhmäjaon tapahtuvan jollain tietyllä perusteella, olivat hieman useammin tyytyväisiä ryhmäjakoon kuin vastaajat, jotka kertoivat, että ryhmäjako ei tapahdu millään tietyllä perusteella.

"Pidän jakoa iän mukaan erittäin tärkeänä. Nuorten ja nuorten aikuisten tulee saada olla ikäistensä kanssa, ja aikuisten jo elämää kokeneempien eri ryhmissä. Kielitaidon mukaista jaottelua pidän hyvin luonnollisena: tällainen jaottelu mahdollistaa sen, että opiskelijat, jotka tarvitsevat enemmän aikaa oppimiseen, saavat edetä hitaammassa tahdissa, oman tasonsa mukaisesti. He, joilla on kielelliset valmiudet riittävät nopeampaan etenemiseen sekä vaikeampaan materiaaliin, saavat tasolleen sopivaa opetusta."

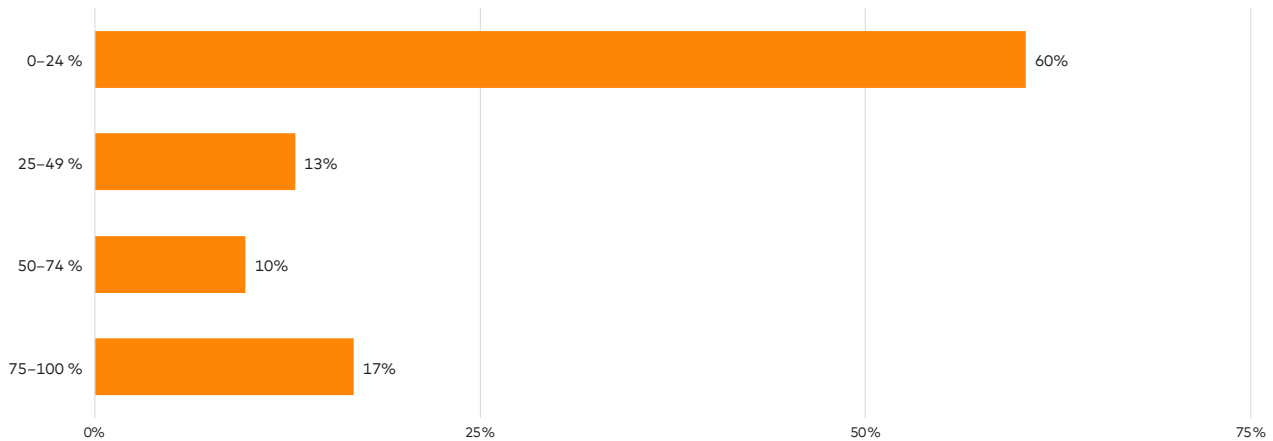
"On hyvä, että S2-opiskelijat saavat paljon suomen kielen opetusta, eli on hyvä, että ryhmät ovat erillään. Mutta silloin, kun ryhmät opiskelevat yhdessä, niin siinäkin on hyvät puolet, koska opiskelijoiden erilaisia taitoja ja taustoja ja tämä heterogeenisyys itsessään luo kasvun ja kehittymisen mahdollisuuksia opiskelijoille."

"Toisaalta on hyvä, että on erilaisia opiskelijoita ja erilaisia haasteita ryhmän opiskelijoilla, mutta esimerkiksi kielitaidon kohentamiseen voisi joillakin opiskelijoilla toimia paremmin ryhmä, jossa on enemmän kielitaitoa kehittäviä tehtäviä."

"Toisaalta opiskelijat kaipaavat ja tarvitsevatkin omaa muuttumatonta ryhmää, toisaalta kevyempi ryhmäjako mahdollistaisi hieman erilaista ja joustavampaa toimintaa"

Kyselyyn vastanneet opetus- ja ohjaushenkilöstön edustajat kertoivat enemmistön opiskelijoistaan opiskelevan normaalin pituista opiskelupäivää. Enemmistö vastaajista (60 %) kertoi, että 0–24 prosenttia heidän opiskelijoistaan opiskelee lyhennettyä opiskelupäivää. Vastauksissa ei ollut havaittavissa merkittäviä eroja sen mukaan, onko kyse vaativaa erityistä TUVa-koulutusta tarjoavaa järjestäjää edustavasta vai normaalia TUVa-koulutusta edustavasta vastaajasta.

Mikä osuus omista opiskelijoistasi opiskelee lyhennettyä työpäivää (0–5 tuntia) (Arvio määrästä riittää, 0–100 %) (n=285)

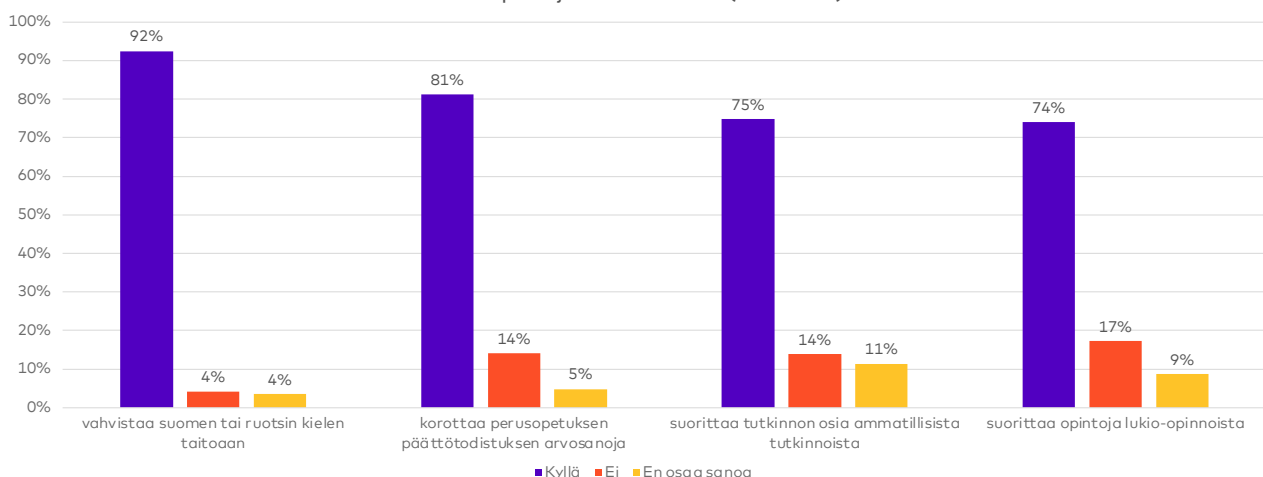

Kuva 22 Opetus- ja ohjaushenkilöstön arviot opiskelijoiden lyhennetyistä työpäivistä

Arvosanojen korottaminen ja toisen asteen opintojen suorittaminen

Opetus- ja ohjaushenkilöstölle suunnattuun kyselyyn vastanneista enemmistö kertoi, että opiskelijoilla on mahdollisuus vahvistaa suomen tai ruotsin kielen taitoaan, korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja, suorittaa tutkinnon osia ammatillisista tutkinnoista tai suorittaa opintoja lukio-opinnoista. Kuitenkin vastaajien joukossa oli myös niitä, jotka kertoivat, ettei näiden suorittaminen ole mahdollista: 14 prosenttia kertoi, ettei perusopetuksen arvosanojen korottaminen ole mahdollista, yhtä suuri osuus, ettei ammatillisen tutkinnon osien suorittaminen ole mahdollista ja 17 prosenttia, ettei lukio-opintojen suorittaminen ole mahdollista.

Onko opiskelijoilla mahdollisuus (n=312–317)

Kuva 23 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset TUV A-opiskelijoiden suoritusmahdollisuuksista.

Tarkastellessa vastauksia suoritusmahdollisuuksista järjestämisluvan mukaan on havaittavissa, että ammatillisen vastaajien joukossa on eroja siinä, mitä suorituksia heidän TUV A-

koulutuksessaan on mahdollista suorittaa. Ammatillisen koulutuksen henkilöstö kertoi muita useammin, että heillä on mahdollista suorittaa tutkinnon osia ammatillisista tutkinnoista, kun taas lukiokoulutuksen henkilöstö kertoi muita useammin, että heillä on mahdollista suorittaa opintoja lukio-opinnoista.

Taulukko 8 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset TUVAn opiskelijoiden suoritusmahdollisuuksista järjestämisluvan mukaan

	Ammatillinen koulutus (n=264)			Esi- ja perusopetus (n=17)			Lukiokoulutus (n=17)		
	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Vahvistaa suomen tai ruotsin kielen taitoaan.	91 %	5 %	4 %	100 %	0 %	0 %	100 %	0 %	0 %
Korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja.	80 %	15 %	4 %	100 %	0 %	0 %	88 %	0 %	12 %
Suorittaa tutkinnon osia ammatillisista tutkinnoista.	81 %	11 %	8 %	35 %	41 %	24 %	41 %	29 %	29 %
Suorittaa opintoja lukio-opinnoista.	73 %	19 %	8 %	82 %	6 %	12 %	94 %	0 %	6 %

Opetus- ja ohjaushenkilöstö kertoi erilaisista ratkaisuista toteuttaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanojen korotuksista. Osa vastaajista kertoi myös, että vaikka tämä on teoriassa mahdollista heidän oppilaitoksessaan, käytännössä tämä ei toteudu toivotulla tavalla. Yleisesti opetus- ja ohjaushenkilöstö nosti esiin suurta vaihtelua siinä, että kuinka paljon korotuksia suoritetaan. Osa nosti esiin huomioita siitä, että vaikka opiskelijoilla voisi olla haluja ja tarpeita korottaa arvosanoja TUVAn koulutuksessa, tämä ei ole aina mahdollista esimerkiksi opiskelijan puutteellisten valmiuksien tai motivaation takia. Arvosanojen korotukset koettiin melko raskaina prosesseina ja esiin nostettiin tilanteita, joissa opiskelijat ovat jättäneet korotusten suorittamisen kesken.

Vastaajat jakoivat erilaisia käytäntöjä korotusten suorittamiseksi. Yksi yleisin tapa oli yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa, missä toinen oppilaitos tarjosi materiaalia ja järjesti kokeen, ja opiskelijat opiskelivat itsenäisesti tai opettajan ohjauksessa. Esiin tuotiin myös käytäntöjä, joissa korotukset suoritetaan omassa oppilaitoksessa erilaisten kurssien ja tehtävien avulla. Vastauksissa nostettiin esiin myös verkkokurssit vaihtoehtona toteuttaa korotuksia.

”Perusopetuksen arvosanojen korotus hoidetaan Aipen opettajien ohjaamana. Useimmiten opiskelija opiskelee oppisisällöt opiskelupakettien avulla, jotka hän tekee itsenäisesti tai opettajan tai opiskeluvalmentajan ohjauksessa. Saavutettu

osaaminen arvioidaan kokeiden avulla. Opiskelija voi tarvittaessa myös osallistua Aipen oppitunneille/ kursseille."

"Opiskelijat voivat suorittaa peruskoulun opintoja oppilaitoksemme aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti pakettikorotuksena. Opiskelija saa opiskeltavan materiaalin, jota työstää TUVA-opettajan ohjauksessa ja tekee kokeen perusopetuksen opettajalle."

"Yhteistyö paikallisen yläkoulun kanssa. Yläkoulu antaa opiskelumateriaalit ja järjestää koetilaisuuden."

"Omassa toimipisteessäni TUVA opettajat opettavat keskiviikkoisin korottajia, esim. matematiikka, fysiikka, englanti, maantieto, käsityö, ruotsi. Korotettavat aineet ovat muodostuneet siltä pohjalta mitä TUVA ope osaa opettaa."

Vastaajat kuvasivat erilaisia käytäntöjä lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen opintojen suorittamiseen. Yleisimpänä ja helpoimpana ratkaisuna nostettiin esiin se, että opiskelija suorittaa opintoja samassa oppilaitoksessa, jossa hän on TUVA-koulutuksessa. Muina vaihtoehtoina esiin nostettiin opintojen suorittaminen yhteistyössä muiden alueen oppilaitosten kanssa ja verkkokurssit. Kaikki vastaajat eivät tieneet, onko lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen opintojen suorittaminen ylipäätään mahdollista.

"Ostamme suoritettavat kurssit yhteistyötaholta."

"Meillä on yhteistyö toisen oppilaitoksen kanssa, joka tarjoaa mahdollisuuden opiskella lukio-opintoja. Ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia mahdollisuus suorittaa oppilaitoksen sisäisesti. Näistä sovitaan tapauskohtaisesti."

"Tilataan kyseisen alan opettajalta verkkomateriaali opiskelijalle. Opiskelija tekee sen ja lähettää takaisin opettajalle."

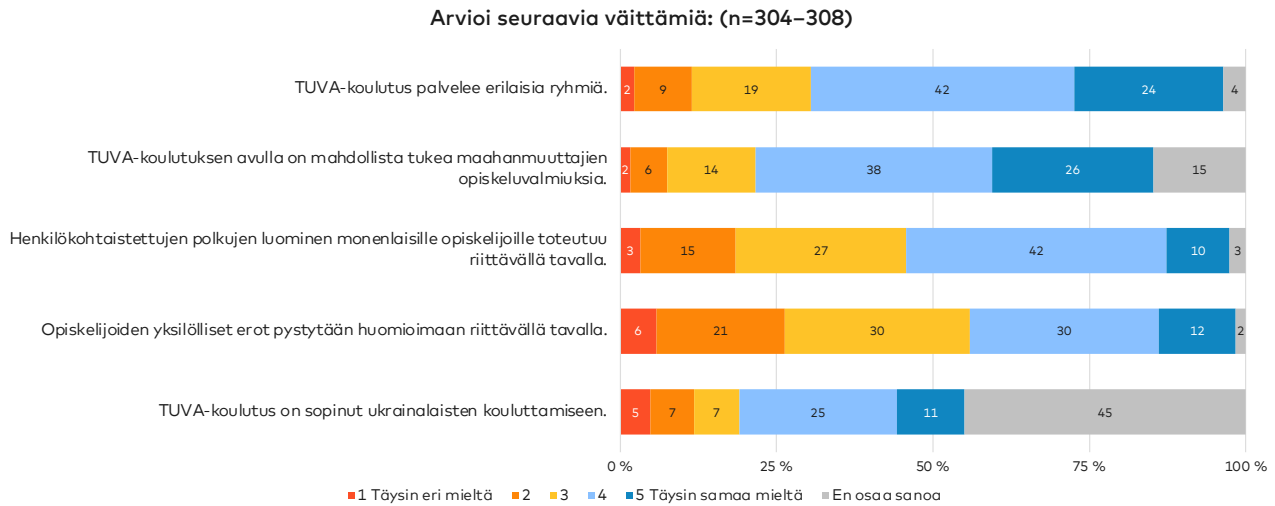
"Yto-opintoja on mahdollista suorittaa. Lukio-opinnoista sovittava erikseen. Tapahtuu erillään TUVA:sta."

"HOKS-palaverissa sovitaan asiasta ja TUVA-opettaja on yhteydessä ko. tutkinnon opettajaan tai TUVA-opettajilla on jo valmiit tehtävät mitä pitää tehdä. Aineenopettaja arvioi osaamisen."

Opiskelijoiden moninaisiin tarpeisiin vastaaminen

Opetus- ja ohjaushenkilöstö koki pääosin, että TUVA-koulutus palvelee erilaisia ryhmiä ja koulutuksen avulla on mahdollista tukea maahanmuuttajien opiskelunvalmiuksia. Reilu neljännes vastaajista (27 %) koki, ettei opiskelijoiden yksilöllisiä eroja pystytä huomioimaan riittävällä tavalla.

Opetus- ja ohjaushenkilöstöstä hieman vajaa puolet eivät osanneet arvioida sitä, sopiiko TUVA-koulutus ukrainalaisten kouluttamiseen.

Kuva 24 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset TUVA-koulutuksesta.

Opetus- ja ohjaushenkilöstö nosti esiin useita näkökulmia esiin moninaisten tarpeiden huomioimiseen TUVA-koulutuksessa. He korostivat muun muassa ryhmäytysten ja poluttamisen merkitystä, jotta oppilaat voivat integroitua kouluun ja oppimisympäristöön parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäksi opetuksen eriyttäminen nousi esille tärkeänä keinona varmistaa, että jokainen oppilas saa tarvitsemaansa tukea ja ohjausta omien kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti.

Yksilöllisten opintopolkujen tarjoaminen on myös keskeistä, jotta oppilaiden erilaiset tarpeet voidaan ottaa huomioon opetuksessa. Pienet ryhmäkoot ovat opetus- ja ohjaushenkilöstön mukaan tärkeä tekijä, joka mahdollistaa yksilöllisen tuen ja ohjauksen tarjoamisen jokaiselle opiskelijalle.

Kielitaitotason huomioiminen ryhmiin sijoittamisessa nousi myös esiin, jotta moninaiset tarpeet pystyttäisiin huomioimaan mahdollisimman hyvin. Opetus- ja ohjaushenkilöstö painotti myös erityisopettajien, oppilashuollon tukipalveluiden ja opinto-ohjaajien resursoinnin tärkeyttä sekä moniammatillisuuden ja monialaisen yhteistyön merkitystä oppilaiden tukemisessa ja ohjaamisessa. Opettajan työparina toimiva ohjaaja nähdään arvokkaana voimavarana opiskelijoiden tukemisessa ja ohjaamisessa koulu yhteisössä.

Opetus- ja ohjaushenkilöstö nosti esiin useita kehittämiskohteita moninaiisiin tarpeisiin vastaamiseen liittyen. Yksi keskeinen esiin noussut kehittämiskohde on resurssien lisääminen, jotta voidaan taata riittävät mahdollisuudet tarvittavan tuen ja ohjauksen tarjoamiseen kaikille oppilaille. Pienemmät ryhmäkoot ovat toinen merkittävä tekijä, joka mahdollistaa yksilöllisen tuen ja ohjauksen tarjoamisen oppilaille. Opetus- ja ohjaushenkilöstö nosti pienempien ryhmäkokojen merkityksen erityisesti tilanteissa, joissa samassa ryhmässä on paljon eri asioita samaan aikaan

opiskelevia, kuten arvosanojen korottajia ja YTO-aineita suorittavia. Samoin pienten ryhmäkokojen merkitys korostuu ryhmissä, joissa on erityistä tukea vaativia opiskelijoita.

Opiskelijahuollon tuen lisääminen ja varhaisempi tarjoaminen nostettiin myös esiin kehityskohteina moninasiin tarpeisiin vastaamiseen liittyen. Nopea ja tehokas tuki oppilaiden tarpeisiin voi auttaa ennaltaehkäisemään ongelmien kasautumista ja tukea oppilaiden hyvinvointia ja oppimista.

"Jos resurssit olisivat riittävät, niin uskon, että haasteisiin pystyttäisiin vastaamaan paremmin."

Ukrainalaiset TUVA-koulutuksessa olevat opiskelijat

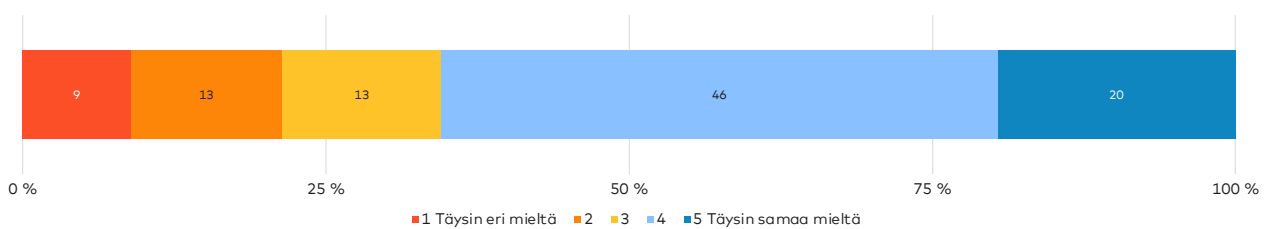
Osana selvitystä tarkasteltiin erikseen ukrainalaisia TUVA-koulutuksessa.

TUVA-opinnot koetaan yleisesti sopivina ukrainalaisille, mikäli kielitaito on riittävää. Ukrainalaisten osalta tarvetta on monenlaiselle tuelle, johtuen heidän monimutkaisesta ja haastavasta kokonaistilanteestaan ja osittaisesta kiinnittymisestä kotimaahansa. Tärkeimpänä asiana koulutukseen osallistumiseen pidetään kuitenkin kielitaidon riittävyyttä, joka mahdollistaa TUVA-opintojen sujumisen ja niistä hyötymisen.

Tietotarpeet ukrainalaisten osalta ovat suuria ja kokonaiskuvan osalta tarvitaan selkeyttämistä. Tietoa kaivataan esimerkiksi siitä, miten moni heistä suorittaa TUVA-opintoja, mikä heidän kielitasonsa todellisuudessa on, sekä millaisia ajatuksia heillä ylipäätään on opintojen suorittamiseen liittyen.

Opetus- ja ohjaushenkilöstöstä 66 prosenttia koki, että TUVA-koulutus on sopinut ukrainalaisten kouluttamiseen. Vastaajista 22 prosenttia koki, ettei TUVA-koulutus ole sopinut ukrainalaisten kouluttamiseen.

Arvioi seuraavaa väittämää: TUVA-koulutus on sopinut ukrainalaisten kouluttamiseen. (n=168)

Kuva 25 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset TUVA-koulutuksen sopivuudesta ukrainalaisten kouluttamiseen. Kuvasta poistettu en osaa sanoa -vaihtoehdon valinnet.

"TUVA-koulutuksen avulla on mahdollista tukea maahanmuuttajien opiskeluvalmiuksia"- Kyllä, teoriassa. Mutta opiskelijoilla tulee olla koulutukseen tullessaan jo tietyt perusvalmiudet. TUVA-koulutus ei riitä siihen, että esimerkiksi kotimaassaan koulua käymättömälle saadaan opetettua tarvittavat opiskeluvalmiudet yhden vuoden aikana."

"Joillekin ukrainalaisille TUVA-koulutus on ollut sopiva, mutta ei kaikille. Epätietoisuus tulevaisuudesta syö motivaatiota ja haittaa keskittymistä. Osa kokee TUVA-koulutuksen pakollisena riesana, koska ovat siirtyneet kuntaan. He suorittavat samaan aikaan opintoja Ukrainaan ja se on heille ensisijaista."

"TUVA-koulutus antaa todella hyvin joustoa moneen suuntaan, sitä on mielekästä toteuttaa erilaisten opiskelijoiden ja heidän tarpeidensa mukaan. Ukrainalaiset tarvitsevat enemmän kuin yhden vuoden TUVA-koulutusta, jotta kielitaito olisi riittävä 2. asteen opintoihin."

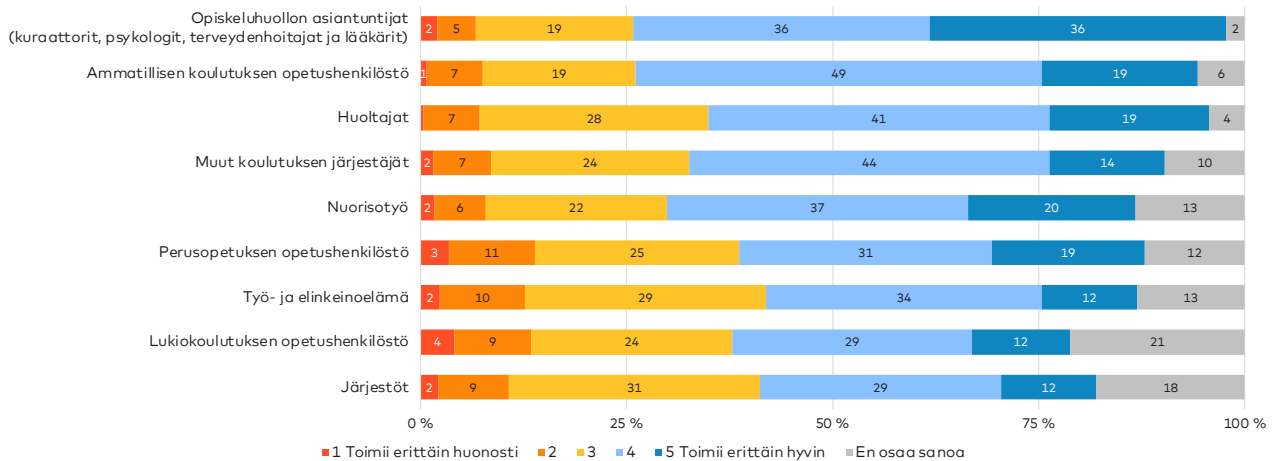
"Yhteishaun kautta koulutukseen tulee nuoria hakijoita, esim. Ukrainan pakolaisia, joilla ei peruskoulussa ole kertynyt riittävästi Suomen kielen osaamista TUVA-koulutusta varten. Käytännössä he eivät juuri pysty kommunikoimaan suomen kielellä opetustilanteissa ja kirjoittaminen on vähäistä. Kaikki opiskelu tapahtuu kääntäjän välityksellä ja kommunikointikielenä on englannin kieli."

Koulutuksen järjestävät toivat esille, että TUVA-koulutukseen on esimerkiksi rekrytoitu hankerahoituksella opinto-ohjaaja ja ohjaaja, jotka keskittyvät vain ukrainalaisten ohjaamiseen, eli on etsitty keinoja ja ratkaisuja sopeutua tilanteeseen. Suomen koulutusjärjestelmästä nähdään puuttuvan suomen ja ruotsin osalta kielitaidottomille nuorille sopiva koulutusmuoto. Ukrainalaisille nuorille toivottiin kahden vuoden TUVA-koulutusta, tai mahdollisuutta erilliseen kielikoulutukseen ennen TUVA-koulutusta, kuten aikuisilla on kotoutumiskoulutus. Sopivaksi kielitaidoksi mainitaan esimerkiksi A2.1 taso. Huomioiden ukrainalaisten pitkäaikaisen oleskelun Suomessa, lähitulevaisuudessa voidaan ajatella TUVA-koulutukseen soveltuvien ukrainalaisten opiskelijoiden määrän nousevan ja heidän kielitaitonsa karttuvan. Tässä selvityksessä kerätyn aineiston perusteella vaikuttaa epäselvältä, millaisia mahdollisuuksia Ukrainasta Suomeen tulleilla on suorittaa kieliopintoja ja onko näiden osalta miten suuria alueellisia eroja. Osa vastaajista toivoi, että ukrainalaiset olisivat opetuksessa omana ryhmänään, toisaalta toivottiin myös päinvastaista, että he nimenomaan olisivat sekaisin yhdessä muiden maahanmuuttotaustaisten kanssa.

Toimijoiden välinen yhteistyö ja verkostot

Opetus- ja ohjaushenkilöstö koki yhteistyön muiden toimijoiden kanssa pääosin toimivaksi. Parhaiten toimivaksi arvioitiin yhteistyö opiskeluhuollon asiantuntijoiden, ammatillisen koulutuksen opetushenkilöstön ja huoltajien kanssa. Kuitenkin 7–14 prosenttia vastaajista koki yhteistyön toimivan huonosti eri tahojen kanssa. Harvimminkin kerrottiin tehtävän yhteistyötä lukiokoulutuksen opetushenkilöstön, perusopetuksen opetushenkilöstön ja nuorisotyön kanssa.

Miten hyvin yhteistyö seuraavien toimijoiden kanssa toimii? (n=193–280)

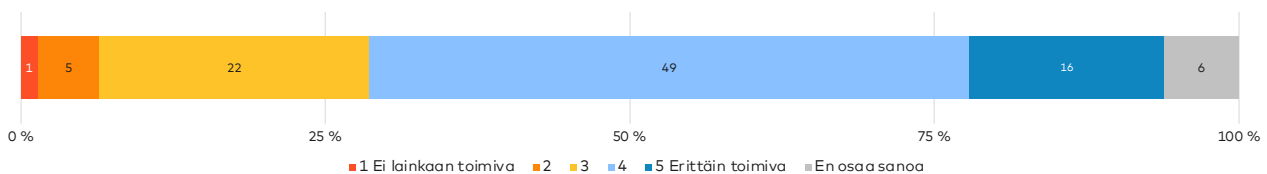
Kuva 26 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset yhteistyön toimivuudesta

Opetus- ja ohjaushenkilöstöstä hieman reilu puolet (55 %) kertoi osallistuneensa alueelliseen yhteistyöhön. Yhteistyöhön osallistuneista enemmistö (67 %) koki sen toimivaksi, 30 prosenttia ei osannut arvioida yhteistyön toimivuutta ja 3 prosenttia ei kokenut sitä toimivaksi.

Koulutuksen peruste

Opetus- ja ohjaushenkilöstö koki koulutuksen perusteen toimivaksi. Vastaajista 65 prosenttia koki perusteen melko toimivana tai erittäin toimivana.

Arvioi koulutuksen perusteen toimivuutta: (n=294)

Kuva 27 Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset koulutuksen perusteen toimivuudesta.

Perusteen väljyys herätti opetus- ja ohjaushenkilöstössä ajatuksia puolesta ja vastaan: toisaalta koettiin hyvänä, että peruste mahdollistaa joustavuutta, mutta toisaalta koettiin, että tämän myötä koulutuksen järjestäjät ovat luoneet TUVAn koulutuksen toteuttamisesta erilaisia malleja.

”Tavallaan hyvä, että jätetty väljyyttä toteuttaa sopivin osin, toisaalta taas luo liikaa tulkinnan vapautta.”

”Perusteet eivät anna juuri mitään konkreettista, joten kaikki koulut ovat luoneet omat mallinsa. On paljon opiskelijan asuinpaikasta kiinni, millaiseen TUVAn koulutukseen hän saa osallistua tai joutuu osallistumaan.”

Koulutuksen perusteen osalta tarkasteltiin myös vastaajien taustaa. Vaativan erityisen tuen TUVA-koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstä (133 vastaajaa) melko toimivana koulutuksen perustetta piti 37 % (49) henkilöä ja erittäin toimivana 20 % (27 henkilöä), eli yhteensä 57 prosenttia tästä vastaajaryhmästä, joka on hieman koko aineiston lukemaa alhaisempi.

Yhteenveto

Taulukkoon 9 on koottu opetus- ja ohjaushenkilöstön yleisimpiä näkökulmia koulutuksen vahvuuksiin, haasteisiin ja kehittämisehdotuksiin liittyen.

Taulukko 9 Koonti opetus- ja ohjaushenkilöstön vastauksista liittyen TUVA-koulutuksen vahvuuksiin, haasteisiin ja kehittämisehdotuksiin.

Vahvuudet	Haasteet	Kehittämisehdotukset
<ul style="list-style-type: none"> Perusidea toimiva. Mahdollisuus yksilöllisiin polkuihin, yksilölliset opetussuunnitelmat. Antaa hyvän pohjan jatko-opinnoille, mahdollisuus tutustua erilaisiin vaihtoehtoihin. Moniammatillinen työyhteisö Joustavuus, monipuolisuus. 	<ul style="list-style-type: none"> Resurssipula Isot ryhmäkoot Opiskelijaryhmien heterogeenisyys Opiskelijoiden moninaiset haasteet. Opiskeluvalmiuksien heikkous Sitoutuneisuuden taso ja poissaolot. Ei resurssia antaa tarpeeksi yksilöllistä ohjausta. Oppimateriaalin puutteet. Byrokratia ja kirjaukset. 	<ul style="list-style-type: none"> Arvioinnin selkeyttäminen Resurssit Selkeämmät linjaukset esim. arvosanojen korotuksiin liittyen. Enemmän yhteistyötä ammatillisen koulutuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kanssa. Työelämälähtöisyyden lisääminen Pidempi koulutuksen kesto Pienemmät ryhmäkoot

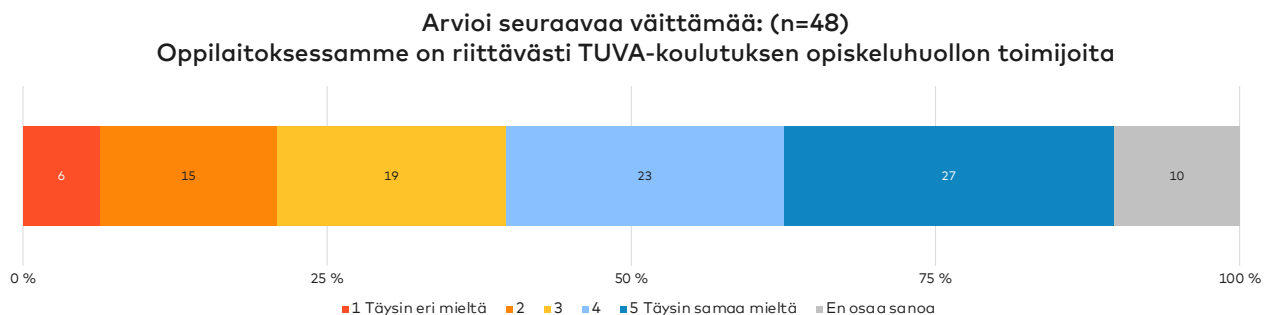
2.3 Opiskeluhuollon kokemukset TUVA-koulutuksesta

- Opiskeluhuollon vastaajat olivat kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä TUVA-koulutukseen.*
- Enemmistö opiskeluhuollon henkilöstön vastaajista koki, että heidän oppilaitoksessaan on riittävästi TUVA-koulutuksen opiskeluhuollon toimijoita.*
- Opiskeluhuollon toimijat nostivat opiskeluhuollon kehittämistarpeina esiin yhteisöllisyyden lisäämisen.*
- Vastaajat nostivat esiin huomioita siitä, että opiskeluhuollon olisi hyvä olla vahvemmin läsnä TUVA-opiskelijoiden arjessa opintojen alusta saakka ja sinne tulisi olla yhteydessä matalalla kynnyksellä.*

Opiskeluhuollolle suunnattuun kyselyyn vastanneet olivat kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä TUVA-koulutukseen. Vastaajilta kysyttiin, minkä kokonaisarvosanan he antaisivat TUVA-

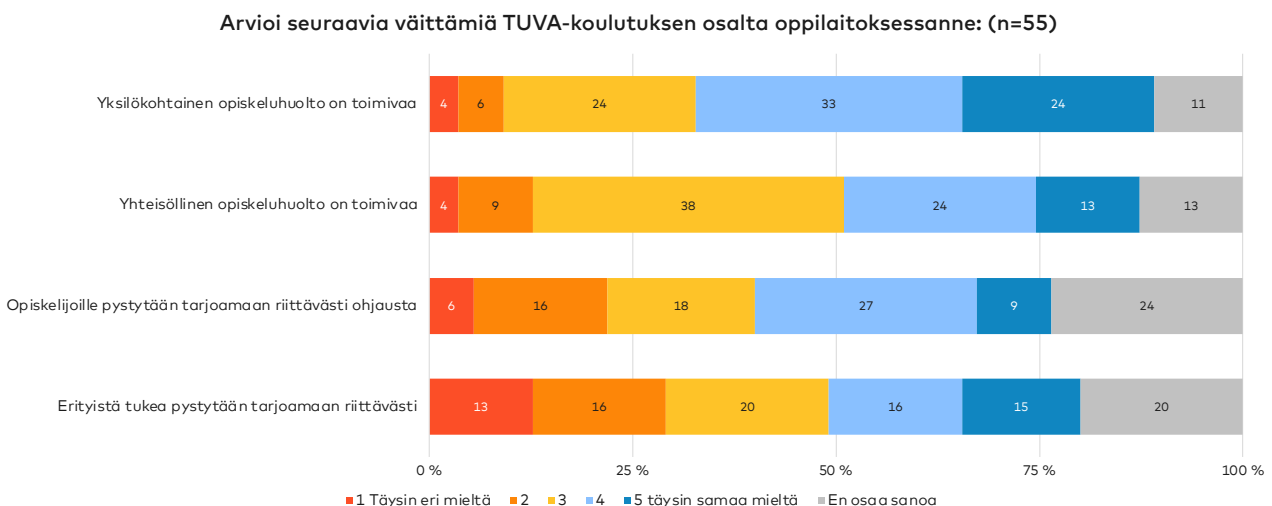
koulutukselle (kouluarvosana 4–10) ja vastausten keskiarvo oli 7,5. Tarkastellessa nimikkeen mukaan oli terveydenhoitajien keskiarvo 8,1, kuraattorien 7,2 ja psykologien 7,0.

Enemmistö opiskeluhoillon henkilöstön vastaajista koki, että heidän oppilaitoksessaan on riittävästi TUVA-koulutuksen opiskeluhoillon toimijoita. Kuitenkin noin viidennes vastaajista (21 %) koki, ettei opiskeluhoillon toimijoita ole riittävästi.

Kuva 28 Opiskeluhoillon henkilöstön näkemykset oppilaitosten opiskeluhoillon toimijoiden riittävydestä.

Opiskeluhoillon henkilöstö koki TUVA-koulutuksen osalta yksilökohtaisen opiskeluhoillon toimivana, mutta yhteisöllistä opiskeluhoiltoa ei koettu yhtä toimivana. Opiskeluhoillon toimijat nostivat esiin erityisen tuen määrän riittämättömyyden: jopa 29 prosenttia vastaajista koki, ettei erityistä tukea pystytä tarjoamaan riittävästi opiskelijoille.

Kuva 29 Opiskeluhoillon henkilöstön näkemykset TUVA-koulutuksesta.

Opiskeluhoillon toimijat nostivat opiskeluhoillon kehittämistarpeina esiin yhteisöllisyyden lisäämisen. Vastaajat nostivat esiin huomioita siitä, että opiskeluhoillon olisi hyvä olla vahvemmin läsnä TUVA-opiskelijoiden arjessa opintojen alusta saakka. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon osalta kehittämistarpeina nostettiin esiin muun muassa toiveita laajemmasta psykologi- ja kuraattoriresurssista sekä mahdolliset terveystarkastukset TUVA-opiskelijoille.

"Enemmän yhteistyötä TUVA-ryhmien kanssa. Tärkeää kehittää TUVA-ryhmien osallisuutta muuhun koulun toimintaan ja opiskeluhuollon henkilöstön ja tuvan opetushenkilöstön yhteistyötä."

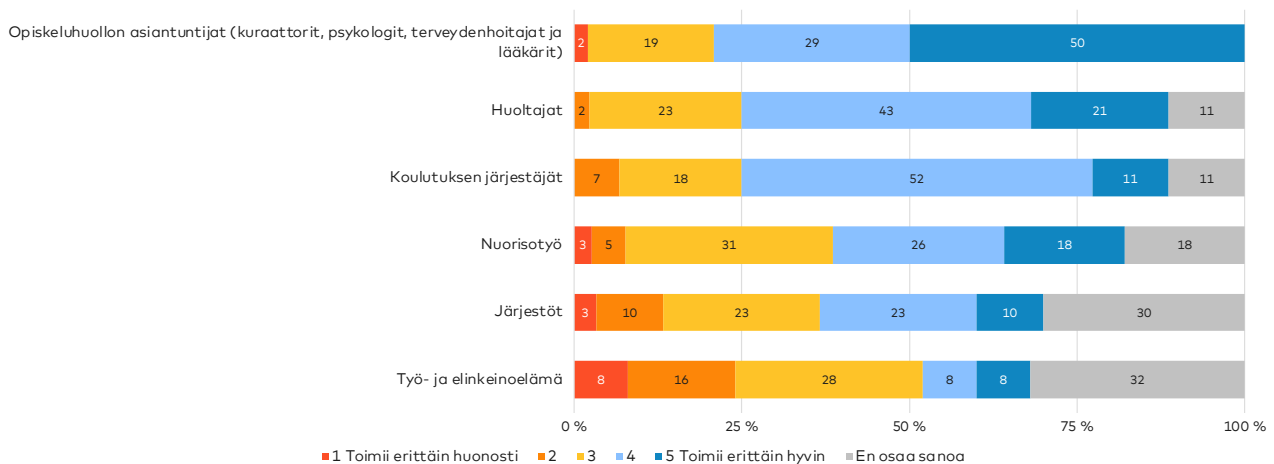
"Mahdollisuus tarjota enemmän työresurssia ryhmään sekä jonkinlaista valmista materiaalia yhteisöllisen työn tekemiseen esim. ryhmän vetämiseen TUVA-opiskelijoille."

"Monialaista yhteistyötä tehtäisiin jo opintojen alkaessa, tuen tarpeet ja tukitoimet kaikille tiedoksi, eikä vasta sitten kun poissaolot ovat räjähtäneet käsiin."

"Yksilökohtainen tapaaminen sekä terveydenhoitajan tarkastus, että kuraattorin kanssa keskustelu kaikille. Nyt aika ei riitä, kun opiskelijamäärät ylittyvät ainakin terveydenhoitajan työssä. Yhteisöllinen työ olisi ihanteellista muussakin, kuin aloitusinfon muodossa."

Opiskeluhuollon kyselyyn vastanneet kokivat yhteistyön toimivan parhaiten muiden opiskeluhuollon asiantuntijoiden, huoltajien ja koulutuksen järjestäjien kanssa. Yhteistyön koettiin toimivan heikoiten työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Opiskeluhuollon toimijat nostivat esiin vahvasti sen, että moniammatillisuus on keskeinen keino vastata opiskelijoiden moninaiisiin tarpeisiin.

Miten hyvin yhteistyö seuraavien toimijoiden kanssa toimii? (n=25-48)

Kuva 30 Opiskeluhuollon henkilöstön näkemykset yhteistyön toimivuudesta.

2.4 Koulutuksen järjestäjien kokemukset TUVA-koulutuksesta

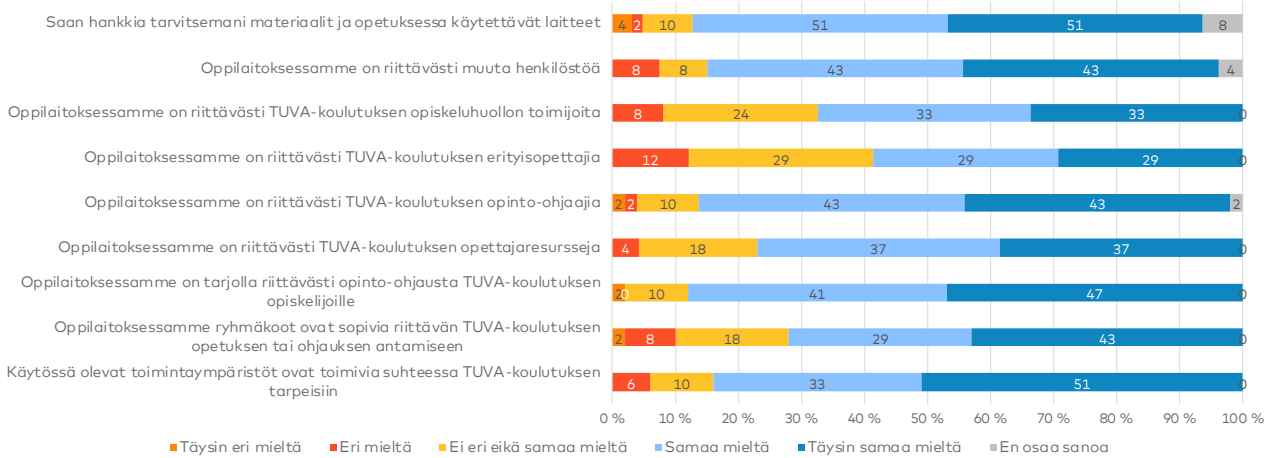
- *Koulutuksen järjestäjät suhtautuvat myönteisesti koulutuksen organisointiin, ammatillisten opintojen edellytysten täyttymiseen, opettajien kelpoisuusvaatimusten täyttymiseen, jatkuvan haun toimivuuteen, toimintaympäristöön, riittävään opinto-ohjaukseen liittyen sekä opettajaresurssien riittävyteen.*
- *Eniten kritiikkiä kohdistuu erityisopettajien liian pieneen määrään, rahoitusjärjestelmän toimivuuteen ja valmiuksien vahvistamiseen lukiokoulutukseen liittyen.*
- *Lisää resursseja toivottiin lisää yksilölliseen tukeen, materiaaleihin sekä S2-opetuksen resursseihin.*
- *Perusopetuksen puolella toivottiin rahoituksen siirtymistä opiskelijan mukana riippumatta opintojen aloituspäivästä.*
- *Lisäksi toivottiin ryhmäkokojen pienentämistä, lisää opetusresursseja sekä sitä, että rahoituksessa huomioitaisiin opiskelijaryhmien heterogeenisuus.*

Tässä selvityksessä on kerätty aineistoa koulutuksen järjestäjiltä sekä haastatteluaineiston että kyselyaineiston muodossa. Tässä luvussa esitellään erityisesti kyselyaineiston tuloksia, mutta tuloksia täydennetään haastatteluaineistolla. Kokonaisuudessa koulutuksen järjestäjien osalta TUVA-koulutukseen suhtaudutaan myönteisesti.

Kootusti tiivistettynä koulutuksen järjestäjät suhtautuvat myönteisesti koulutuksen organisointiin, ammatillisten opintojen edellytysten täyttymiseen, opettajien kelpoisuusvaatimusten täyttymiseen, jatkuvan haun toimivuuteen, toimintaympäristöön, riittävään opinto-ohjaukseen liittyen sekä opettajaresurssien riittävyteen. Eniten kritiikkiä kohdistuu erityisopettajien liian pienenä koettuun määrään, rahoitusjärjestelmän toimivuuteen ja valmiuksien vahvistamiseen lukiokoulutukseen liittyen. Kriittisesti suhtautuvien osuus oli kautta linjan pieni osuus kaikista vastaajista, noin 10 prosentin osuus tai sitä pienempi. Lisää resursseja toivottiin lisää yksilölliseen tukeen, materiaaleihin sekä S2-opetuksen resursseihin. Perusopetuksen puolella toivottiin rahoituksen siirtymistä opiskelijan mukana riippumatta opintojen aloituspäivästä. Lisäksi toivottiin ryhmäkokojen pienentämistä, lisää opetusresursseja sekä sitä, että rahoituksessa huomioitaisiin opiskelijaryhmien heterogeenisuus.

Vaativan erityisen tuen TUVA-koulutusta järjestäjä 28 prosenttia, TUVA-koulutusta työvoimakoulutuksena 51 prosenttia ja TUVA-koulutusta työpajatoiminnassa 34 prosenttia vastaajista. TUVA-koulutuksen kohderyhmiä olivat: oppivelvolliset (94 %), ilman toisen asteen tutkintoa olevat (73 %), opiskelijat, joilla äidinkieli muu kuin suomi/ruotsi/saame (88 %), vaativaa erityistä tukea saavat (16 %), lastensuojelulain perusteella sijoitetut (39 %) ja vankilaopetus (11 %)

Aineiston osalta tarkasteltiin suhtautumista väitteisiin liittyen TUVA-koulutuksen käytännön organisointiin (kuva 31). Kuten kuvasta nähdään, väitteisiin suhtautuminen on yleisellä tasolla hyvin myönteistä ja kriittistä suhtautumista väitteisiin oli vähän.

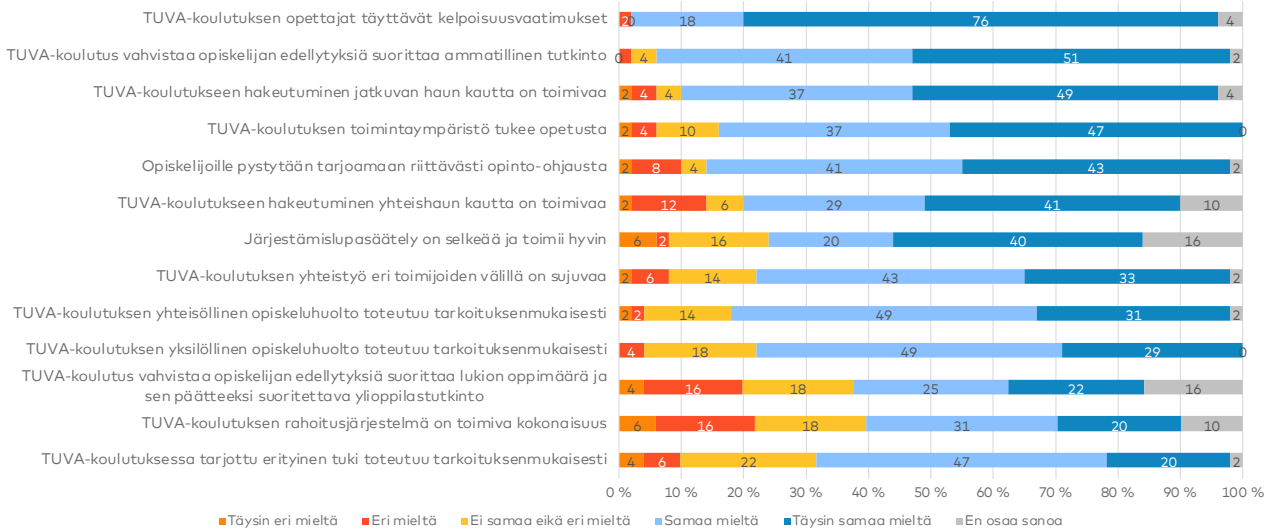
Suhtautuminen väitteisiin (n=49)

Kuva 31 Suhtautuminen väitteisiin liittyen TUVA-koulutuksen käytännön organisointia.

Eniten samanmielisiä vastaajia eli joko "samaa mieltä" tai "täysin samaa mieltä" vastauksen antaneita, oli väitteissä liittyen opiskelijoiden ohjauksen riittävyyteen (yhteensä 87 %), käytössä oleviin toimintaympäristöihin suhteessa TUVA-koulutuksen tarpeisiin (yhteensä 84 %) sekä opettajaresurssien riittävyyteen (yhteensä 78 %). Eniten kielteistä suhtautumista oli liittyen väitteisiin koskien erityisopettajien määrää (12 %). Muiden väitteiden osalta kielteisesti suhtautuvia vastaajia oli alle 10 prosenttia. Eniten neutraalisti suhtautuvia oli väitteissä liittyen erityisopettajaresursseihin ja opiskeluhuollon toimijoiden riittävyyteen.

TUVA-koulutuksen järjestämiseen liittyvät asiat

Kuvassa 32 on esitettyä koulutuksen järjestäjien suhtautuminen eri väitteisiin koskien TUVA-koulutuksen järjestämistä. Yleisesti ottaen väitteisiin suhtaudutaan myönteisesti kautta linjan. Eniten myönteistä suhtautumista on väitteissä liittyen kelpoisuusvaatimusten täyttymiseen, ammatillisten opintojen edellytysten täyttymiseen, jatkuvan haun toimivuuteen, toimintaympäristöön sekä riittävään opinto-ohjaukseen liittyen.

Suhtautuminen väitteisiin (n=51)

Kuva 32 Koulutuksen järjestäjien suhtautuminen väitteisiin koskien TUVA-koulutuksen järjestämistä.

Eniten kriittistä suhtautumista vastaajien keskuudessa oli väitteissä liittyen rahoitusjärjestelmän toimivuuteen ja valmiuksien vahvistamiseen lukiokoulutukseen liittyen. Näissä molemmissa erimielisiä oli 16 prosenttia vastaajista ja 6 ja 4 prosenttia täysin eri mielisiä. Väitteessä koskien yhteishaun toimivuutta oli erimielisiä yhteensä 14 prosenttia ja erityisen tuen toimivuuteen liittyen yhteensä 10 prosenttia. Eniten "en osaa sanoa" vastauksen antaneita oli väitteissä liittyen järjestämislupasäätelyn toimivuuteen (16 %) ja lukiokoulutuksen suorittamisen edellytysten vahvistamiseen (16 %).

Toteutuminen TUVA-koulutuksessa – Hakeutuminen

Vastaajat arvioivat TUVA-koulutukseen hakeutumiseen liittyvät väitteet yleisesti myönteisesti. Väitteen "koulutukseen hakeutuminen yhteishaun kautta on toimivaa" osalta samanmielisiä vastaajia oli selkeä enemmistö, 70 prosenttia, joista 41 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja 29 prosenttia samaa mieltä. Erimielisiä oli yhteensä pieni osuus, 14 prosenttia vastaajista, joista 12 prosenttia eri mieltä ja 2 prosenttia täysin eri mieltä. Väitteeseen "TUVA-koulutukseen hakeutuminen jatkuvan haun kautta on toimivaa" suhtautui myönteisesti yhteensä 86 prosenttia vastaajista, joista 47 oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä ja 37 prosenttia samaa mieltä. Erimielisiä oli vain pieni osuus, 4 prosenttia vastaajista oli eri mieltä ja 2 prosenttia täysin eri mieltä.

Toteutuminen TUVA-koulutuksessa – Yksilölliset suunnitelmat ja ohjaus

Vastaajista 84 prosenttia koki, että opiskelijoille pystytään tarjoamaan riittävästi opinto-ohjausta. Väitteen kanssa täysin samaa mieltä oli 43 prosenttia ja 41 prosenttia samaa mieltä. Vastaajista 8 prosenttia oli eri mieltä väitteen kanssa ja 2 prosenttia täysin eri mieltä.

Toteutuminen TUVA-koulutuksessa – erityinen tuki

Erityisen tuen osalta valtaosa vastaajista suhtautuu asiaan myönteisesti. Erityisen tuen osalta kysyttiin suhtautumista väitteeseen "TUVA-koulutuksessa tarjottu erityinen tuki toteutuu tarkoituksenmukaisesti". Tämän väitteen osalta 20 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja 47 prosenttia samaa mieltä. Erimielisiä oli yhteensä 10 prosenttia, joista 6 prosenttia eri mieltä ja 4 prosenttia täysin eri mieltä.

Toteutuminen TUVA-koulutuksessa – yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito

Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito toimii kokonaisuudessa hyvin. Suhtautumista yhteisölliseen kysyttiin väitteellä "TUVA-koulutuksen yhteisöllinen opiskeluhoito toteutuu tarkoituksenmukaisesti". Tämän väitteen osalta 31 prosenttia vastaajista oli täysin samaa mieltä ja 49 prosenttia samaa mieltä. Pieni osuus vastaajista, yhteensä 4 prosenttia, oli väitteen kanssa eri mielisiä. Suhtautumista yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon kysyttiin väitteellä "TUVA-koulutuksen yksilöllinen opiskeluhoito toteutuu tarkoituksenmukaisesti". Tämän väitteen osalta 29 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja 49 prosenttia samaa mieltä. Myös tämän osalta erimielisiä vastaajista oli 4 prosenttia, yli pieni osuus. Yleisesti vastaajat olivat tyytyväisiä opiskeluhoiton toteutumiseen sekä yhteisöllisen että yksilökohtaisen osalta.

Suhtautuminen TUVA-koulutuksen rahoitukseen

Eri toimijat suhtautuvat TUVA-koulutuksen rahoituksen toimivuuteen eri tavoin. Taulukossa 10 on kuvattuna eri luvalla koulutusta järjestävien suhtautuminen TUVA-koulutuksen rahoitukseen. Tyytyväisiä nykyiseen rahoitusjärjestelmään on suurin osa ammatillisen puolen vastaajista ja ilman erillistä lupaa TUVA-koulutusta järjestävät vastaajat. Lukiopuolen vastaajista puolet oli tyytyväisiä tai ei osannut arvioida asiaa.

Taulukko 10 Suhtautuminen TUVA-koulutuksen rahoitukseen vastaajaryhmittäin.

Vastaajaryhmä		Oletteko tyytyväinen nykyiseen TUVA-koulutuksen rahoitusjärjestelmään, jossa TUVA-koulutuksen rahoitus määräytyy sen koulutusmuodon mukaan, jonka yhteyteen TUVA-lupa on myönnetty?	Onko VOS-rahoitus riittävä?	Toivotteko jonkinlaisia muutoksia TUVA-koulutuksen rahoitukseen?
AMMATILLINEN n=36	Kyllä	67 % (24)	44 % (16)	25 % (9)
	Ei	8 % (3)	36 % (13)	39 % (14)
	En osaa sanoa	22 % (8)	14 % (5)	33 % (12)
LUKIO n=4	Kyllä	50 % (2)	20 % (1)	0 % (0)
	Ei	0 % (0)	0 % (0)	20 % (1)
	En osaa sanoa	50 % (2)	60 % (3)	60 % (3)
PERUSOPETUS n=10	Kyllä	40 % (4)	10 % (1)	80 % (8)
	Ei	40 % (4)	80 % (8)	0 % (0)
	En osaa sanoa	10 % (1)	0 % (0)	10 % (1)
ILMAN LUPAA n=3	Kyllä	67 % (2)	100 % (3)	0 % (0)
	Ei	0 % (0)	0 % (0)	67 % (2)
	En osaa sanoa	33 % (1)	0 % (0)	33 % (1)

Perusopetuksen luvalla koulutusta järjestävistä vajaa puolet, 44,5 prosenttia oli sitä mieltä, että ovat tyytyväisiä ja sama osuus ei ollut tyytyväisiä. VOS-rahoituksen koki riittävämmäksi ammatillisen puolen vastaajat, tosin heistäkin alle puolet. Lukiopuolen vastaajista iso osa ei osannut arvioida asiaa (60 %) tai piti sitä riittävänä (20 %). Tässä on huomioitava lukiovastaajien pieni määrä. Perusopetuksen luvalla TUVA-koulutusta organisoivista vastaajista sen sijaan 80 prosenttia ei kokenut VOS-rahoitusta riittävänä. Ilman lupaa koulutusta organisoivista 100 prosenttia koki VOS-rahoituksen riittävänä. TUVA-koulutuksen rahoitukseen toivoi muutoksia 39 prosenttia ammatillisen ja 80 prosenttia perusopetuksen vastaajista. Lukiopuolen ja ilman lupaa järjestävien vastaajat eivät toivoneet muutoksia.

Taulukko 11 TUVA-koulutuksen rahoituksen kehittämiseksi vastaajaryhmittäin.

Ammatillinen	Lukio	Perusopetus	Ilman lupaa koulutusta järjestävät
<p>Rahoituksen tulisi määräytyä kulloinkin toteutettavan toiminnan määrän mukaisesti. Yksilölliseen ohjaukseen lisää tukea ja resursseja, ryhmäkokoja pienemmäksi. Lisärahaa materiaaleihin. Hakijamäärät nousevat ja tulijoita enemmän, mitä pystytään ottamaan. S2-kielenopetukseen toivotaan lisää resursseja.</p>	<p><i>Kukaan vastaajista ei ilmoittanut sanallisesti toiveita rahoituksen muutoksista.</i></p>	<p>Rahoitus per opiskelija jää sopivalla ryhmäkoolla liian pieneksi suhteessa opetuskuluihin. Rahoituksen tulisi huomioida opiskelijaryhmien heterogeenisuus. Rahoitus tulisi siirtyä opiskelijan mukana riippumatta opintojen aloituspäivästä. Tällöin kesken vuotta oppilaitoksesta toiseen siirtyminen ei kuormittaisi koulutuksen järjestäjiä ja lisäisi tarkoituksenmukaisuutta opiskelijan henkilökohtaisen opintopolun toteuttamiseen. Pienemmät ryhmäkoot. Lisää opetusresursseja.</p>	<p><i>Kukaan vastaajista ei ilmoittanut sanallisesti toiveita rahoituksen muutoksista.</i></p>

Lisäksi kyselyssä kysyttiin kehittämisehdotuksia TUVA-koulutuksen rahoitukseen liittyen. Ammatillisen ja perusopetuksen vastaajat toivat esille erilaisia kehittämisehdotuksia. Ammatillisen puolen vastaajilla vastauksissa korostui toive siitä, että rahoitus määräytyy kulloinkin toteutettavan toiminnan määrän mukaisesti (opiskelijamäärä). Lisäksi toivottiin yksilölliseen tukeen lisää resursseja, lisärahaa materiaaleihin sekä S2-opetuksen resursseja toivottiin lisää. Perusopetuksen puolella toivottiin rahoituksen siirtymistä opiskelijan mukana riippumatta opintojen aloituspäivästä. Tämä mahdollistaisi sen, etteivät kesken vuotta siirtyvät opiskelijat kuormittaisi koulutuksen järjestäjiä. Lisäksi toivottiin ryhmäkokojen pienentämistä, lisää opetusresursseja sekä sitä, että rahoituksessa huomioitaisiin opiskelijaryhmien heterogeenisuus.

TUVA-koulutuksen vahvuudet ja kehittämisen kohteet

Taulukoissa 12–16 on esitetty kootusti TUVA-koulutuksen eri osa-alueiden vahvuudet ja kehittämisen kohteet koulutuksen järjestäjien vastaajien näkökulmasta.

Vahvuudet ja kehittämisen kohteet – alueellinen ja kielellinen saavutettavuus

TUVA-opiskelijoiden määrät kasvaneet oppivelvollisuuden laajentumisen myötä. Vastaajista 49 prosenttia kertoi, että heiltä löytyy paikka kaikille TUVA-koulutukseen haluaville ja 51 prosenttia kertoi, että näin ei ole. Paikka tarjotaan kaikille oppivelvollisille, ulkopuolelle jäävät ovat täysi-ikäisiä hakijoita. Mikäli paikkaa ei ole tarjolla heti, voidaan toimia eri tavoin. Ulkopuolelle jäävät odottavat paikan vapautumista tai heidät ohjataan opiskelemaan toisten koulutuksen järjestäjien koulutukseen tai esimerkiksi kansanopistokoulutukseen. Tilanne vaihtelee alueittain, myös kampus- ja ryhmäkohtaisesti on eroja. Paikan odottamisen sijaan pyritään löytämään vaihtoehtoinen opiskelupaikka, esim. ammatillisen tutkinnon osa. Toimijat tekevät aktiivista alueellista yhteistyötä, että kaikille löytyy joku paikka.

Taulukko 12 Vahvuudet ja kehittämisen kohteet alueellisessa saavutettavuudessa.

Alueellinen saavutettavuus	
Vahvuudet	Kehittämisen kohteet
<p>Pidetään yleisesti hyvänä.</p> <p>Yhteistyö koulutuksen järjestäjien kesken onnistuu hyvin, ohjautuminen on sujuvaa ja opiskelijat pääsevät hyvin tarpeidensa mukaisiin TUVA-koulutuksiin.</p> <p>Alueelliset järjestäjäverkostot lisäävät saavutettavuutta.</p> <p>Paikkoja on riittävästi.</p>	<p>TUVA-koulutusta pitäisi olla saatavilla kaikissa kunnissa.</p> <p>Voisi toteutua, mikäli kunnille tulisi automaattisesti järjestämismahdollisuus.</p> <p>Alueellinen saavutettavuus ei kata koko maata ja siten nuoret ovat eriarvoisessa asemassa.</p> <p>TUVA-opiskelijalle pitkä etäisyys on usein ongelma.</p> <p>Kunnille toivotaan lupaa järjestää säädösperusteisesti.</p> <p>TUVA-koulutusta voidaan tarjota alueen ulkopuolella asuville.</p> <p>Vaativan erityisen tuen TUVA-koulutusta tarvitaan enemmän.</p> <p>Kielitaidottomille ei ole opiskelupaikkaa.</p>

Kielellisen saavutettavuuden suhteen selvityksessä nousee esille S2-opiskelijoiden suuri määrä, joustavuus ja TUVA-koulutuksen taipuminen kielikoulutukseksi. Kehittämisen kohteissa nousee esille se, ettei vuosi riitä kehittyvän kielitaidon kohentamiseen riittävästi, jotta voisi jatkaa opintoja toiselle asteelle.

Taulukko 13 Vahvuudet ja kehittämisen kohteet kielellisessä saavutettavuudessa.

Kielellinen saavutettavuus	
Vahvuudet	Kehittämisen kohteet
<p>Koetaan toimivana yleisesti. S2 opiskelijat on huomioitu.</p> <p>Joustavuus, kielitarpeiden huomioiminen mahdollista.</p> <p>TUVA taipuu tarvittaessa myös kielikouluksi, meillä ei ole kielitaitovaatimusta ja se tekee koulutuksemme myös kielellisesti saavutettavaksi.</p> <p>Suomen kielen taidon vahvistaminen onnistuu.</p> <p>Useat eri kielet läsnä opetuksessa.</p>	<p>Kielitaitovaatimusten poistoa toivotaan. Voitaisiin vastata kuntien lupien kautta nykyistä paremmin erityisesti TE-uudistuksen ja kotoutumislain muutosten edellyttämällä tavalla.</p> <p>S2 TUVA-koulutuksen tarpeet tarjontaa isommat.</p> <p>Vuosi ei riitä, jos kielitaito on kehittyvällä tasolla.</p> <p>Alueellisesti pitäisi pystyä järjestämään vielä ns. nolla-TUVA, jonne voisivat hakeutua kaikki kielitaidottomat.</p> <p>Tulisi pohtia TUVAn organisointia englanniksi.</p>

Ruotsinkielinen TUVA-koulutus

Ruotsinkielisen TUVAn koulutuksen järjestäjiä, joilla on ollut tilastojen mukaan opiskelijoita, on 4 kappaletta, jotka ovat kaikki järjestäneet TUVAn koulutusta ammatillisen luvalla. Näiden koulutuksen järjestäjien TUVAn koulutukseen on osallistunut opiskelijoita seuraavasti: syyskuu 2022: 144 opiskelijaa; keuhä 2023: 156 opiskelijaa; syyskuu 2023: 171 opiskelijaa ja keuhä 2024: 171 opiskelijaa. Ruotsinkielisen TUVAn koulutuksen tilan arviointi tämän selvityksen aineiston pohjalta on suppeaa, koska vastaajamäärät ovat pieniä. Ruotsinkielisten vastaajien määrä koulutuksen järjestäjien kyselyssä oli vain 2 henkilöä. Opiskelijoiden kyselyssä ruotsinkielisiä vastaajia oli 37, opetus- ja ohjaushenkilöstön kyselyssä 8 ja opiskeluhuollon kyselyssä 3 henkilöä. Pienen vastaajamäärän takia ei voida tehdä laajoja päätelmiä liittyen ruotsinkielisen TUVAn koulutuksesta kokonaisuutena.

Opiskelija- ja opetus/ohjaushenkilöstön aineistojen erillisanalyysin pohjalta ruotsinkielisen TUVAn koulutuksen osalta haasteita tuottaa opiskelijoiden heterogeenisyys. Tämä tuottaa erityisesti haasteita opiskelijamäärän ollessa pieni. Ruotsinkielisessä TUVAn koulutuksessa on yhtä lailla huomioitava opiskelijoiden todelliset mahdollisuudet muun muassa korottaa perusopetuksen arvosanoja sekä suorittaa ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen opintoja, joihin ei välttämättä ole kaikkialla mahdollisuuksia. Koska tässä selvityksessä vastaajamäärät jäivät ruotsinkielisten osalta suppeiksi, ei niiden pohjalta voida vetää laajempia johtopäätöksiä kokonaisuuteen liittyen.

Vahvuudet ja kehittämisen kohteet – järjestämislupasäätely

Taulukko 14 Vahvuudet ja kehittämisen kohteet järjestämislupasäätelyssä.

Järjestämislupasäätely	
Vahvuudet	Kehittämisen kohteet
Koetaan toimivana ja perusteltuna. Luvanvaraisuus takaa laatua.	Järjestämislupasäätelyä tarvitaan ja toivotaan säilytettävän ennallaan. Lupien myöntämisessä oltava tarkkana. Kunnille säädösperusteisesti lupa järjestää TUVA-koulutusta ja sopimusperusteisesti myös toisen kunnan alueella. Muutosten tekeminen, jotta TE-uudistuksen tarpeisiin kyetään vastaamaan.

Vahvuudet ja kehittämisen kohteet – koulutuksen perusteet

Koulutuksen perusteiden osalta keskeisin esille noussut asia on ollut se, että toivotaan kokonaisuuden näkökulmasta selkeämpi raameja. Toisaalta väljyydestä myös on tullut positiivisia ja myönteisiä huomioita.

"Tavallaan hyvä, että jätetty väljyyttä toteuttaa sopivin osin, toisaalta taas luo liikaa tulkinnan vapautta."

"Perusteet eivät anna juuri mitään konkreettista, joten kaikki koulut ovat luoneet omat mallinsa. On paljon opiskelijan asuinpaikasta kiinni, millaiseen TUVA-koulutukseen hän saa osallistua tai joutuu osallistumaan."

Viikkoihin perustuvan arvioinnin osalta on noussut esille esimerkiksi se, että joissain tilanteissa voi olla vaikeaa tulkita milloin viikkoon vaadittavat suoritukset täyttyvät. Viikkoarvioinnin sijaan osa kokee, että arviointi voisi olla helpompaa esimerkiksi osaamispisteitä käyttämällä. Lisäksi toivottiin, että vaativan erityisen tuen TUVA-koulutukselle olisi omat perusteet.

Taulukko 15 Vahvuudet ja kehittämisen kohteet TUVAn koulutuksen perusteissa.

Koulutuksen perusteet	
Vahvuudet	Kehittämisen kohteet
<p>Valinnaisuuden määrä suuri. Antaa väljyyttä. Mahdollistaa yksilöllisten tarpeiden huomioimisen. Mahdollistaa yksilölliset ja erilaisten tavoitteiden mukaiset polut. Takaa yhdenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta. Tuo laatua koulutukseen. Tukevat hyvin tutkintotavoitteiseen koulutukseen valmistautumista.</p>	<p>Opiskelijoiden erilaisten taustojen huomioiminen paremmin. Koulutuksen perusteiden täydentäminen oli perusteltua. Toivotaan ettei tule enempää muutoksia, rauhaa tehdä ja toteuttaa. Vaativat aika ajoin päivityksiä.</p>

Vahvuudet ja kehittämisen kohteet – opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tarjoama järjestämisen tuki

Taulukko 16 Vahvuudet ja kehittämisen kohteet OKM:n ja Oph:n tarjoamassa järjestämisen tuessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen tarjoama järjestämisen tuki	
Vahvuudet	Kehittämisen kohteet
<p>Toimivaa, riittävää, koettu hyvänä. TUVAn tuokit koettu tarpeellisina. Tarpeen ja hyödyllistä erityisesti muutosten yhteydessä. Viestintä tärkeässä roolissa. Koulutukset olleet hyviä. Tuki avointa ja palvelevaa.</p>	<p>Selkeä soveltamisohjeistus toiveena, koska saatu erilaisia ohjeita riippuen siitä, keneltä kysytty. Todistuspöytäkirjan selkeyttäminen. Priimus/Kurre/Wilma-järjestelmät pitäisi saada toimiviksi. Toivotaan lisää tapaamisia ja aamukahveja.</p>

Opiskeluhuollon toteutuminen – koulutuksen järjestäjien näkökulma

Tämän osalta selvitettiin: "Millaisissa toimintaympäristöissä TUVA-koulutusta järjestetään?" "Millaiset ovat ryhmäkoot?" ja "Täyttävätkö opettajat säädetyin kelpoisuuden?".

TUVA-koulutuksen organisointi – toimintaympäristö

TUVA-koulutusta organisoitiin oppilaitoksen tilojen ohella työpajatoimintana (31 % vastaajista) sekä jossain muissa toimintaympäristöissä (49 %). Muita mainittuja toimintaympäristöjä olivat lukiot, ammatilliset oppilaitokset ja vankila. Lisäksi yhteistyötä tehtiin esimerkiksi työelämän eri toimijoiden kanssa, työkokeilussa ja koulutuskokeilussa.

Koulutuksen järjestäjien kyselyssä vastaajista 28 % mukaan oli valikoitavissa jokin alakohtainen painotus ja 72 % ei ollut. Taulukossa 17 on esitettyä esimerkkejä mainituista alakohtaisista painotuksista.

Vastaajista 57 % kertoi, että TUVA-opiskelijat jaetaan jollain tietyllä perusteella ryhmiin ja loput 43 % kertoi, että näin ei tehdä. Jaon kerrottiin tapahtuvan esimerkiksi kielitestin perusteella, valinnaisuuden perusteella, opiskelijan mielenkiinnon mukaan, opiskelijan tavoitteiden ja tarpeiden mukaan, kieli- ja kulttuuritaustan mukaan. Taulukossa 18 on esitettyä mainitut ryhmäjakojen perusteet.

Ryhmäkoko TUVA-koulutuksessa

Keskimääräinen ryhmäkoko vaihtelee TUVA-koulutuksen ryhmissä, on hyvin hankala määrittellä tarkkaa lukua, johtuen esimerkiksi valinnaisuuksista. Ryhmäkokojen vaihtelu vuoden aikana on myös suurta. Keskeisin syy ryhmäkokojen muuttumiselle on se, että osa siirtyy TUVA-koulutuksesta pois kesken vuoden ja toisaalta myös uusia opiskelijoita aloittaa TUVA-koulutuksen.

Yleisin ryhmäkoko vastauksissa oli 16–20 opiskelijaa, jonka oli valinnut 35 prosenttia vastaajista. Toiseksi yleisin oli 11–15, jonka oli valinnut 25 prosenttia vastaajista. Kolmanneksi yleisin oli 21–25 henkilöä, jonka vastasi 19 prosenttia vastaajista. Vastaajista 12 prosenttia oli valinnut 10 henkilöä tai vähemmän.

Taulukko 17 Alakohtaiset painotukset TUVA-koulutuksessa.

Alakohtaisia painotuksia TUVA-koulutuksessa:

- Kasvatusala
- Ohjausala
- Tekniikan alat
- Palvelualat
- Suomen kielen vahvistamisen polku
- Ammatti- ja työelämäpolku
- Korotus- ja lukiopolku

Erlaisia mahdollisuuksia eri profiilin opiskelijoille: nuoret oppivelvolliset, S2 tuettu TUVA nuorille ja aikuisille. erikseen.

Taulukko 18 Ryhmäjaon perusteena käytetyt asiat.

Ryhmäjaon perusteena käytetty esimerkiksi:

- Perusopetuksen arvosanoja korottavat
- Ammatilliseen koulutukseen suuntaavat
- Lukiokoulutukseen suuntaavat
- Maahanmuuttajat
- Suomen kieltä opettelevat
- Kehitysvammadiagnoosin omaavat
- NEPSY-nuoret
- Kansallisuuden perusteella
- Oppimisen haasteita omaavat
- Vangit
- Ikä

Taulukko 19 Tyypilliset ryhmäkoot eri vastaajaryhmien mukaan eroteltuna.

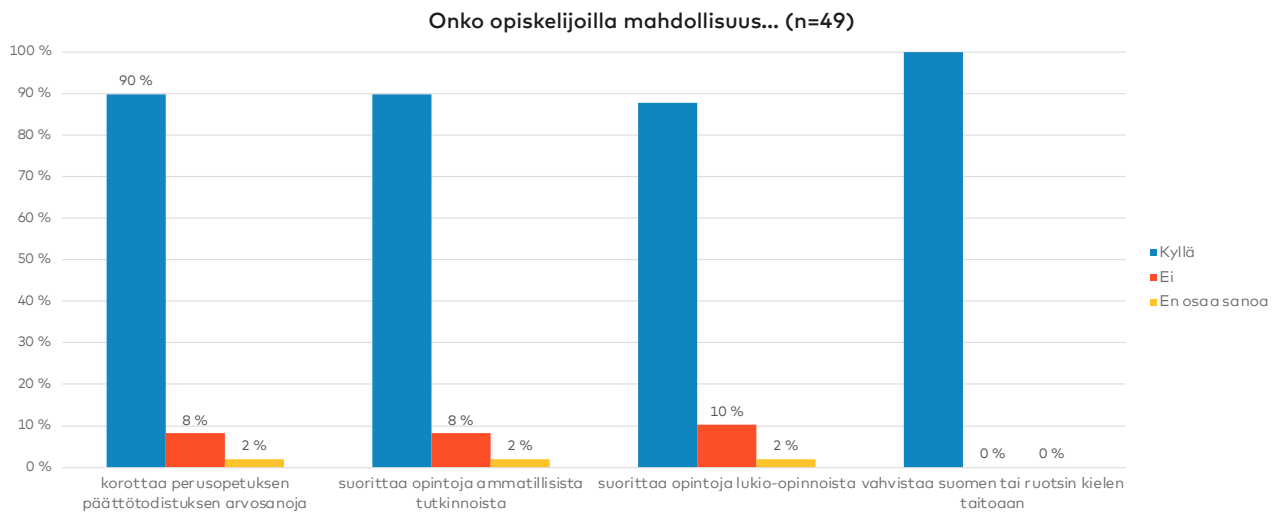
%-osuus ja n	0-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-
Ammatillinen n=36	0 % (0)	3 % (1)	22 % (8)	47 % (17)	26 % (9)	0 % (0)	3 % (1)
Lukio, n=4	0 % (0)	0 % (0)	50 % (2)	25 % (1)	25 % (1)	0 % (0)	0 % (0)
Perusopetus, n=8	12,5 % (1)	37,5 % (3)	37,5 % (3)	12,5 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ilman lupaa, n=3	67 % (2)	0 % (0)	33 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)

Opettajien kelpoisuus

Haastatteluaineiston osalta näyttäytyi siltä, että opettajat ovat kelpoisia ja kyselyaineisto täydentää tätä havaintoa. Kyselyssä kysymykseen "Täyttävätkö opettajat säädetyn kelpoisuuden", vastasi kyselyn vastaajista myöntävästi kaikki vastaajat. Samoin TUVA-koulutuksen vierailujen osalta täydentyi sama kokonaiskuva, eli että kelpoisuuksien osalta ei ole haasteita.

Lakisääteinen oikeus korottaa arvosanoja, suorittaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen osia tai osia

Kuvassa 33 on esitetty vastaajien jakaumat liittyen lakisääteisten oikeuksien toteutumiseen. Koulutuksen järjestäjiltä kysyttiin opiskelijoiden mahdollisuuksista korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja, suorittaa opintoja ammatillisista tutkinnoista, suorittaa lukio-opintoja sekä vahvistaa kielitaitoa. 90 % vastaajista kertoi, että opiskelijoilla on mahdollisuus korotuksiin ja ammatillisen suoritukseen, molempien osalta 8 prosenttia vastasi, ettei näitä mahdollisuuksia ollut. Lukio-opintojen osalta tämä oli mahdollista 86 prosentin vastaajien osalta ja 10 prosenttia kertoi, että se ei ole mahdollista. Kaikki vastaajat kertoivat, että suomen ja ruotsin kielitaidon vahvistaminen onnistuu osana TUVA-koulutusta.

Kuva 33 Lakisääteisten oikeuksien toteutuminen TUVA-koulutuksessa.

Taulukko 20 Vastaukset lakisääteisten oikeuksien toteutumisen suhteen eroteltuna luvan mukaan.

% -osuus ja n	Ammatillinen			Lukio			Perusopetus			Ilman lupaa		
	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja	89 % (31)	8,5 % (3)	0,3 % (1)	75 % (3)	25 % (1)	0 % (0)	100 % (9)	0 % (0)	0 % (0)	100 % (3)	0 % (0)	0 % (0)
Suorittaa opintoja ammatillisista tutkinnoista	97 % (34)	0,3 % (1)	0 % (0)	75 % (3)	25 % (1)	0 % (0)	67 % (6)	22 % (2)	11 % (1)	100 % (3)	0 % (0)	0 % (0)
Suorittaa opintoja lukio-opinnoista	85 % (29)	9 % (3)	6 % (2)	100 % (4)	0 % (0)	0 % (0)	89 % (8)	11 % (1)	0 % (0)	100 % (3)	0 % (0)	0 % (0)
Vahvistaa suomen tai ruotsin kielen taitoaan	100 % (35)	0 % (0)	0 % (0)	100 % (4)	0 % (0)	0 % (0)	100 % (9)	0 % (0)	0 % (0)	100 % (3)	0 % (0)	0 % (0)

Arvosanojen korotusten osalta on tarvinnut tehdä erillisiä sopimuksia, neuvotteluja ja hankintamenettelyjä, jotka ovat vieneet aikaa ja resursseja. Opiskelijat ovat voineet osallistua perusopetuksen opetukseen oppilaitoksessa. Opiskelijoiden tarvitsemia perusopetuksen aineopintoja on voitu pitää opettajan läsnä ollessa ja ohjaamana luokkatiloissa.

Vastaajista 43 prosenttia kertoi, että korotukset tehdään lasten perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Hieman suurempi osuus kertoi, että niitä tehdään aikuisten perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti, jonka vastasi 50 prosenttia vastaajista. Jollain muulla tavalla vastauksen oli valikoinut 7 prosenttia vastaajista, mainittiin että niitä tehdään tarpeen mukaan tai molemmilla eri tavoilla.

"Yhteistyössä aikuislukion kanssa. Polku vaatii paljon itseohjautuvuutta ja itsenäistä opiskelua. Vähän opetusta ja ohjausta. Polku ei toimi."

"Opiskelijat osallistuvat koko lukuvuoden ajan kestäville kertauskursseille niissä aineissa, jotka he ovat itse valinneet."

"Yhteistyösopimuksilla kuntien/kaupunkien perusopetuksen kanssa Nettiperuskoulua hyödyntämällä."

"Mahdollisuudesta korottaa arvosanoja on neuvoteltu yhteistyöoppilaitoksen kanssa, mutta käytännön tapauksia ei ole toistaiseksi ollut, koska opiskelijoillamme ei ole ollut tähän tarvetta (maahan muuttaneita, joilla ei ole suomalaista perusopetusta taustalla)."

"Kaupungin erään yläasteen opettajat antavat tuvalaisille opiskelumateriaalia ja pitävät kokeita. Maksamme työtunneista palkkaa näille opettajille."

"Lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen osia tai osa-alueita on järjestetty ostopalveluna alueen muista oppilaitoksista. Osa opiskelee lukion tai ammatillisen koulutuksen osia ja osa-alueita myös ohjattuina verkkokursseina."

"TUVA-opiskelija osallistuu lukio-opetukseen ja valitsemiensa ammatillisten tutkintojen ammatillisten ja yhteisten tutkinnon osien opetukseen kuntayhtymän lukiossa ja ammattioppilaitoksessa. Valinnat suunnitellaan ja räätälöidään opiskelijan HOPSissa."

"Ammatillisesta koulutuksesta opiskelijat suorittavat YTO-opintoja oppilaitoksessamme. Lukiokoulutuksen osalta yhteistyöstä on neuvoteltu toisen koulutusorganisaation kanssa, mutta käytännössä tapauksia ei ole ollut, koska opiskelijoillamme on tavoitteena työllistyminen tai ammatillinen koulutus."

"Opiskelija voi henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassaan tuoda esille kiinnostuksensa tutustua ammatillisen koulutuksen osiin tai osa-alueisiin. Tällöin hänelle järjestetään mahdollisuus osallistua ja opiskella käytännössä tuota osaa tai osa-aluetta. Opinnot ja suoritukset huomioidaan myöhemmin hyväksilukuna. Tähän mennessä kukaan ei ole ollut kiinnostunut lukiokoulutuksen kurssien suorittamisesta."

Muualla tehtävien suoritusten osalta kritiikkiä kohdistuu kahdenlaisiin asioihin, siihen että yhteistyön luominen ja ylläpito vie aikaa ja resursseja. Toisena haasteena on korkea itseohjautuvuuden ja itsenäisyyden vaatimus, joka on edellytyksenä näiden opintojen ja korotusten

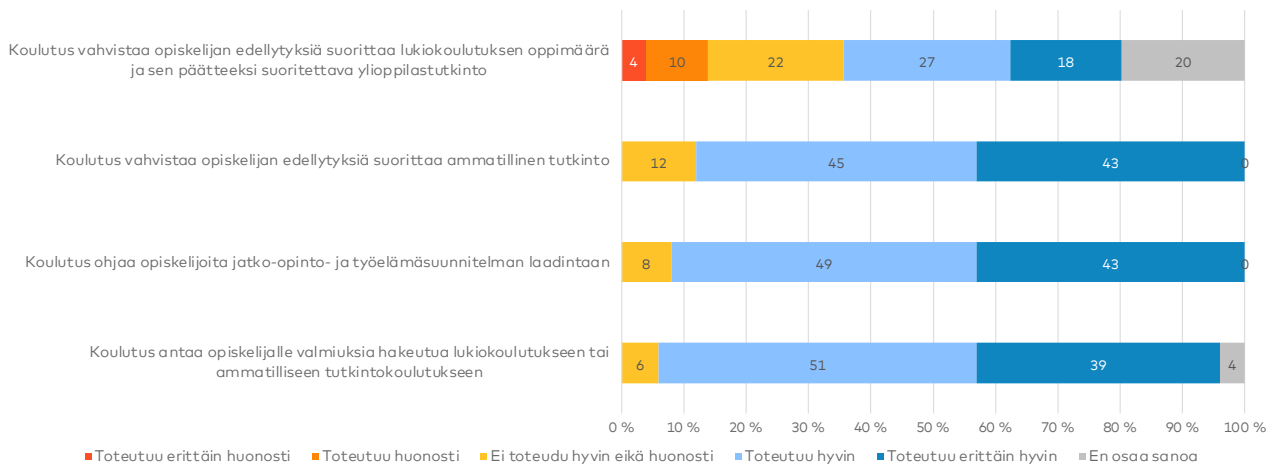
tekemiselle. Toisaalta korotusten osalta opiskelijapuolelta on tullut myös myönteistä palautetta sen osalta, että on selkeää mitä korottamiseen edellytetään ja korotuksia on saatu tehtyä.

Tavoitteiden toteutuminen TUVA-koulutuksessa

Selvitimme koulutuksen järjestäjien osalta, saavutetaanko koulutuksen tavoitteet eli vahvistaako koulutus opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto.

TUVA-koulutuksen tavoitteet saavutetaan hyvin. Kuvasta 34 nähdään, että selkeä enemmistö vastaajista koki, että koulutus vahvistaa edellytyksiä suorittaa ammatillinen tutkinto (yhteensä 88 % koki toteutuvan hyvin tai erittäin hyvin). Samoin 92 prosenttia vastaajista koki, että koulutus ohjaa opiskelijoita jatko-opintojen ja työelämäsuunnitelman laadintaan. Koulutuksen koettiin antavan hyvin valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintoon (91 % koki toteutuvan hyvin tai erittäin hyvin). Sen sijaan väitteeseen koskien sitä, miten koulutus vahvistaa edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi ylioppilastutkinto, suhtauduttiin ristiriitaisemmin. Vastaajista 17 prosenttia koki tämän toteutuvan erittäin hyvin ja 28 prosenttia toteutuvan hyvin. Vastaajista 9 prosenttia koki sen toteutuvan huonosti ja 4 prosenttia erittäin huonosti.

Arvioi seuraavien laissa säädettyjen tavoitteiden toteutumista (n=51)

Kuva 34 Tavoitteiden toteutuminen TUVA-koulutuksessa.

Vastausten perusteella on nähtävissä selkeästi se, että vastaajat kokevat TUVA-koulutuksen vahvistavan edellytyksiä suorittaa ammatillinen tutkinto, 88 prosenttia vastasi tämän toteutuvan hyvin tai erittäin hyvin. Koulutuksen koettiin ohjaavan hyvin opiskelijoita kohti jatko-opintoja ja työelämäsuunnitelman laadintaa, 92 prosenttia vastaajista koki tämän toteutuvan hyvin tai erittäin hyvin. Vastaajista 90 prosenttia koki saman pätevän myös valmiuksiin hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. Sen sijaan väite "koulutus vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto" oli sellainen, jonka kanssa oli enemmän erimielisiä vastaajista. Tämän väitteen

osalta 45 prosenttia vastaajista suhtautui siihen myönteisesti, ja 14 prosenttia kriittisesti. Neutraalisti suhtautui noin viidennes, 22 prosenttia vastaajista.

Kyselyssä kysyttiin myös vastaajien näkemyksiä siihen, millaisista syistä koulutuksen tavoitteita ei saavuteta. Näissä vastauksissa korostui opiskelijoiden erilaiset taustat ja suoriutumisen vaihtelu. Kielelliset ja kulttuuriset eroavuudet voivat esimerkiksi olla merkityksellisiä tästä näkökulmasta. Aineistossa tuotiin esille opiskelijoissa olevan eroja esimerkiksi motivaation suhteen. Lisäksi todettiin, että eriyttäminen ei ole aina mahdollista siinä mittakaavassa, kuin se olisi tarpeellista. TUVA-koulutus ei ole kaikille sopiva ratkaisu.

"Meidän opiskelijoista suurin osa on maahanmuuttajia heikolla kielitaidolla. He saavuttavat yleensä ammatillisen koulutuksen vaatiman osaamistason, mutta vuosi on suurimman osan kohdalla lyhyt aika saavuttaa sellaista tasoa, jolla pärjäisi lukiossa."

"Jos opiskelijan perusopetuksen polku on ollut rikkonainen ja tuki riittämätön, niin toisella asteella asioiden korjaaminen saattaa osoittautua haasteelliseksi."

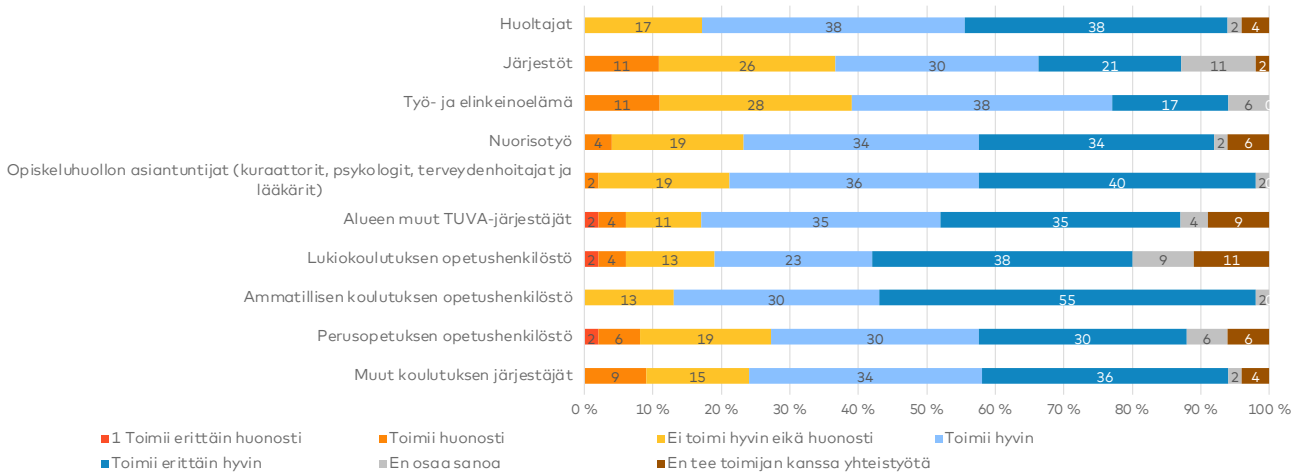
"Näiden opiskelijoiden yleinen kiinnostus koulutukseen on heikkoa, eikä se aina TUVA-vuoden aikana vielä kohene."

Yhteistyön rakenteet ja toteutuminen

Kuvassa 35 on esitettyä koulutuksen järjestäjien arviot yhteistyön toimivuudesta eri toimijoiden kanssa. Toimivinta yhteistyön koetaan yleisellä tasolla olevan ammatillisen koulutuksen opetushenkilöstön kanssa (85 %), huoltajien kanssa (76 %), opiskeluhoollon asiantuntijoiden kanssa (76 %) ja muiden TUVA-järjestäjien kanssa. Näiden sidosryhmien osalta onkin tärkeää, että yhteistyö on toimivaa. Suurimmat osuudet huonosti toimivia arvioita annettiin yhteistyöstä järjestöjen, työ- ja elinkeinoelämän ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa, tosin näissäkin ryhmissä pieni osa toimijoista oli kokenut yhteistyön ei-toimivana. Eniten "en tee toimijan kanssa yhteistyötä" vastauksia oli liittyen yhteistyöhön lukiokoulutuksen opetushenkilöstön (11 %) ja alueen muiden TUVA-järjestäjien kanssa (9 %).

Miten hyvin yhteistyö seuraavien toimijoiden kanssa toimii? (n=47)

Kuva 35 Yhteistyön toimivuus muiden toimijoiden kanssa.

Kommenteissa liittyen yhteistyön toimivuuteen liittyen esille nousee esimerkiksi se, että hyvinvointialueiden palvelut ovat vielä rakentumassa. Henkilöstön vaihtuvuus esimerkiksi on haitannut palveluiden toteutumista. Yhteistyötä lastensuojelun toimijoiden kanssa on myös nostettu esille, ja sitä onko heillä riittävästi esimerkiksi resursseja tehdä yhteistyötä. Vastauksissa näkyy myös se, että TUVA-koulutusta on tässä muodossa organisoitu vielä verrattain lyhyt aika, joka näkyy selkeimmin siinä, ettei yhteistyön osalta ole vielä kaikkialla muodostunut tiiviitä yhteistyön verkostoja.

"Hyvinvointialueen tuottamat opiskeluhoollon palvelut ovat vasta rakentumassa. Henkilöstön vaihtuvuus hyvinvointialueella haittaa palvelujen toteutumista."

"Alueellisen yhteistyön ja alueellisen yhteistyöverkoston ulottaminen myös lähimaakuntiin."

"Lastensuojeluyksiköiden kanssa ei ole muodostunut opiskelijaa ja koulutusta hyödyntävää yhteistyötä. Joskus vaikuttaa, että joillakin tahoilla ei ole riittävästi resursseja osallistua oppilaitosyhteistyöhön."

"Maakunnassa pitkät välimatkat vaikeuttavat käytännön toimia. Opiskelija ei voi liikkua k:n eri yksiköiden tai alueen toimijoiden välillä."

"Kukaan ei koordinoi alueellisen verkoston toimintaa, vaan se perustuu pikemminkin yksittäisten henkilöiden aktiivisuuteen ja yhteydenpitoon."

"Uuden koulutusmallin rakentaminen vie hetken ja on tärkeä antaa riittävä aika uuden järjestelmän rakentamiselle ja yhteistyöverkostojen kehittymiselle ja"

syventymiselle. Nykyinen TUVA-koulutus on ollut toiminnassa vain noin 2 vuotta, joten kehittämistyötä tehdään edelleen."

"Kilpailu opiskelijoista."

"Aikataulujen yhteensovittamiset ovat vaativia."

Alueellisen yhteistyöverkoston rakentumista ovat edistäneet oma-aloitteisuus ja aktiivisuus, laajat verkostot, yhteistyön rakentaminen aikaisemman tekemisen pohjalta, säännöllinen yhteydenpito ja yhteiset palaverit ja suunnittelu. Lisäksi hyvät kokemukset toisen asteen koulutuksen yhteistyöverkostosta ja ihmisten tunteminen entuudestaan ovat edistäneet yhteistyötä.

Asiaa kuvattiin esimerkiksi seuraavasti:

"Pitkät perinteet jo kymppiluokan ajoilta ja vakiintuneet yhteistyömuodot sekä hyvät henkilötason suhteet paikallistasolla. Tunnumme toisemme ja olemme tottuneet toimimaan yhdessä. Toisiaan täydentävä koulutustarjonta."

"Yhteinen tahtotila pitää huolta ko. paikkakuntien nuorista ja myös yhteistyösopimukset, joissa on jaettu vastuuta ja sovittu mm. kaupunkien kanssa yhteisesitä ryhmistä ja myös niiden kustannusten jaosta."

Kunnan asema TUVA-järjestäjänä

Kunnan asema TUVA-järjestäjänä on ymmärrettävä suurimman vastaajien näkökulmasta. Vastaajista 57 prosenttia koki aseman ymmärrettävänä ja vain 13 prosenttia ei kokenut sitä ymmärrettävänä. Asiaa ei osannut arvioida iso osuus vastaajista, 30 prosenttia.

Haasteita liittyen kunnan asemaan TUVA-järjestäjänä liittyen nostettiin esille seuraavasti:

"Olisi välttämätöntä saada kunnille säädöspohjaisesti TUVA-koulutuksen järjestämislupa ja perusteluna on erityisesti oppivelvollisuuslain mukainen asuinkunnan tehtävä ja TE-hallinnon uudistuksen sekä tähän liittyvät kotoutumislain mukaisten tehtävien hoitaminen ja järjestäminen."

"TUVA-koulutuksen järjestäjällä pitää olla mahdollisuus perusopetuksen arvosanojen korotukseen sekä lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen valmentavaan koulutukseen. Kunnan voi olla hankala toteuttaa näitä kaikkia."

"Opiskelijoiden ohjautumisessa ei käytetä koko TUVA-verkostoa, vaan ohjataan helposti kunnan omiin TUVA-toteutuksiin riippumatta opiskelijan tavoitteista tai tarpeista. Kunta ei aina muista ottaa kaikkia toimijoita mukaan verkostoon tai kokoa verkoston vain omista toimijoista."

"Osittain voi tulla/olla päällekkäisyyksiä."

"Tunnistaako kunta vaativan erityisen tuen tarpeen alueellisesti? Kaikki eivät pysty lähtemään suoraan peruskoulun jälkeen kauas kotoa esim. Ouluun tai Kokkolaan, joista löytyy Luovi. Syrjäytymisriski."

"Kunnan osoittamisen käytännöt kirjavia, oppilaitoksen kuulemiskäytännöt vaihtelee."

Erilaiset koulutusmuodot ja velvollisuudet

Erilaisiin koulutusmuotoihin ja velvollisuuksien liittyen selvitettiin, miten koetaan, että tietyt velvollisuudet ovat erilaiset riippuen siitä minkä koulutusmuodon yhteyteen TUVA-koulutusta järjestetään (TUVA-laki 26 §). Iso osa vastaajista koki erilaiset koulutusmuodot ja velvollisuudet täysin selkeänä ja toimivana. Toisaalta tämän koettiin myös aiheuttavan monimutkaista soveltamista, koska käytännössä on viisi eri lakia, joita tulee soveltaa samaan aikaan ja tietää mitä tulee soveltaa milloinkin. Osa vastaajista toi esille, että tähän on jo totuttu eikä asiassa koeta olevan suurta ongelmaa. Koulutuksen järjestäjän on helpointa järjestää TUVA-koulutus saman lainsäädännön alaisena kuin muutakin koulutustaan.

"Selkeää ja parhaiten toimivaa, että sovelletaan ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä. Haasteita tulee arjen tasolla silloin, kun opiskelija esim. vaihtaa perusopetuksen yhteydessä olevasta TUVA-koulutuksesta kesken koulutuksen ammatilliselle puolelle."

"Muuten hyvä, mutta kurinpitotoimet voisivat olla samanlaiset riippumatta siitä, minkä koulutusmuodon yhteydessä TUVA-koulutusta järjestetään."

"Velvollisuuksissa on eroavaisuutta koulutusmuodosta riippuen, mutta emme ole tarkemmin tarkastelleet asiaa. Opiskelijan näkökulmasta asiaan tosin liittyy näkökulmia, jotka eivät ole täysin yhdenvertaisia."

"Huoltajat eivät tiedä eroja ja syntyy välillä väriä odotuksia."

"En näe tässä ristiriitaa. Erilaiset lait ja säädökset ovat olleet arkipäivää jo aiemminkin."

Suhtautuminen VALMA-järjestäjille annettuihin TUVA-lupiin siirtymäsäännösten nojalla

Selvityksessä tarkasteltiin myös vastaajien näkemyksiä kysymykseen: "Oliko näkemyksenne mukaan perusteltu ratkaisu, että VALMA-koulutuksen järjestäjät ja aikaisemmat yksityiset lisäopetuksen järjestäjät saivat TUVA-järjestämisluvat siirtymäsäännösten nojalla?".

Samankielisiä asian suhteen oli yhteensä 85 prosenttia vastaajista, joista 79 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja 6 prosenttia samaa mieltä. Eri mielisiä ja neutraalisti suhtautuvia vastaajia ei ollut lainkaan ja täysin eri mieltä oli 6 prosenttia vastaajista. Loput eivät osanneet arvioida asiaa.

Kommenteissa aiheeseen liittyen tuotiin esille esimerkiksi seuraavia huomioita:

"Meille tämä oli alkuvaiheessa hyvä ratkaisu. Nyt olemme hakeneet TUVA-järjestämislupaa."

"Lupa olisi voinut tulla ilman uutta hakua, jos oli olemassa oleva lisäopetuksen lupa."

"Ministeriö on käyttänyt alueellista ja valtakunnallista harkinnanvaraa järjestämislupia myöntäessä ja on perusteltua, että VALMA-koulutuksen järjestämisluvan omaavat koulutuksen järjestäjät saivat luvan TUVA-koulutuksen järjestämiseen. OKM:n harkinnanvara on syytä säilyttää myös jatkossa."

"Meillä oli jo tuolloin vahva osaaminen asiaan, joten siirtyminen TUVAan kävi luonnollisesti."

"Tässä ratkaisussa unohdettiin täysin perusopetuksen lisäopetusta ja LUVA-koulutusta tarvitsevat opiskelijat ja niitä tarjoavat oppilaitokset. On ollut mielestäni kestämätön ajatus, että yksi oppilaitos voi tarjota kaiken TUVA-koulutuksen sisällön, vaikka esim. todistuksenanto-oikeus perusopetuksen puolelle puuttuu. Opetuksen laatu kärsii. Miksi rikkoa toimivia rakenteita ja käytänteitä? Tuntuu, että TUVA-koulutusta on suunniteltu ammatillisen koulutuksen tarpeisiin, vaikka kaikki eivät kohderyhmänä osu siihen."

Aluehallintoviranomaisten saamat oikaisupyynnöt

Osana selvitystä pyydettiin selvittämään aluehallintoviranomaisten saamia oikaisupäätöksiä kysymyksellä "Minkä verran aluehallintovirastoille on tullut oikaisupyynnöitä TUVA-koulutusta koskevista päätöksistä koskien 25 § lueteltuja päätöksiä?". Huhtikuuhun 2024 mennessä oikaisupyynnöitä TUVA-koulutusta koskevista päätöksistä on saapunut ainoastaan yksi kpl Lounais-Suomen aluehallintovirastoon keväällä 2023.

Järjestämisluvan rahoituslähteen valinta

Asiaa selvitettiin kysymällä, "Millä perusteella olette valinneet hakea tätä koulutusmuotoa juuri tämän koulutuksen järjestämisluvan yhteyteen ja onko tämä järjestely mielestänne toimiva?". Vastauksissa korostuu valintojen perusteena selkeys ja "luonnollinen vaihtoehto", johtuen esimerkiksi aikaisemmasta toiminnasta tai TUVA-koulutuksen opiskelijoiden tyypillisistä tavoitteista. Esimerkiksi järjestetään aikuisten lukiokoulutusta, jonka yhteyteen TUVA-koulutus on ollutärkevää järjestää.

Asiaa perusteltiin aineistossa esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

"Opistossamme ei ole ammatillista tai lukiokoulutusta, nämä on järjestetty ostopalveluna muualta. Järjestely on osoittautunut toimivaksi."

"Oppilaitoksemme on aikuislukio, joten TUVA-koulutus lukiokoulutuksen alaisuudessa on ollut luonteva valinta. Meillä on järjestämislupa myös aikuisten perusopetukseen,

jonka opetussuunnitelman mukaisin sisällöin myös TUVAn koulutuksessamme korotetaan perusopetuksen päättöarvosanoja. Koulutusmuoto on ollut TUVAn kannalta mielestäni erinomainen, sillä Aikuislukion TUVAn koulutuksessa opiskelija saa korotusten lisäksi suoritettua lukion opintojaksoja HOPS:insa mukaisesti."

"Olemme ammatillinen oppilaitos ja järjestimme aikaisemmin VALMA-koulutusta. Meille on selkeää, että TUVAn koulutus saman järjestämisluvan yhteydessä."

"Aloitimme kunnan järjestämisluvalla, jotta näemme onko TUVAlle tarvetta. TUVAn koulutus on osoittautunut tarpeelliseksi, joten olemme anoneet TUVAn järjestämislupaa lukiokoulutuksen yhteyteen."

"TUVAn toimii ammatillisen koulutuksen yhteydessä alueellisista syistä. Meillä ei ole yhtä suurta volyyymiä, kuin pääkaupunkiseudulla, jolloin tarpeet TUVAn koulutukselle ovat erilaiset."

"Tämä oli ainoa sopiva järjestämislupa, joka oppilaitoksella oli (ammatillisen lupa). Järjestely on ollut oikein toimiva. Ainoana haittana voi nähdä ehkä sen, että TUVAn mielletään helposti osaksi ammatillista koulutusta, mitä se ei ole (vrt. VALMA)."

Koulutuksen järjestäjien näkökulmia kokonaisuuden kehittämiseen

Lopuksi esittelemme osana aineistonkeruuta esille nousseita yleisiä sekä yksittäisiä nostoja kokonaisuuteen liittyen.

TUVAn koulutus koetaan tärkeänä ja kokonaisuudessa toimivana. Sen nähdään ehkäisevän syrjäytymistä ja edistävän vaativan erityisen tuen tarpeessa olevia nuoria kiinnittymään yhteiskuntaan. Tälle on tarvetta kaikilla alueilla. Lisäksi toivotaan aikaa käytänteiden muotoutumiselle ja vakiinnuttamiselle. TUVAn koulutuksen imagon kehittämistä voidaan vielä tehdä ja TUVAn koulutuksen houkuttelevuutta voisi lisätä, jotta se olisi hakijalle hyvältä tuntuva vaihtoehto. Alueellista yhteistyötä tulisi kehittää ja se tulisi saada kaikilla alueilla toimivaksi, jotta opiskelijan tasa-arvoiset mahdollisuudet esim. lukio-opintoihin mahdollistuisivat. Monikulttuurisuus tulee huomioida ja tämän osalta tulisi vahvistaa osaamista. TUVAn koulutus voisi olla pidempi muunkielisille, varsinkin jos ei ole suoritettuna peruskoulussa tehtyjä suomen kielen opintoja.

Toiveita selkeyttämiseen ja lainsäädäntöön liittyen

Lainsäädännön osalta toivotaan selkeytystä tietyiltä osin, esimerkiksi liittyen erityisopetuksen pykäliin sekä kurinpitoon. OKM:n ja Opetushallituksen ohjeistuksia tulisi myös selkiyttää joiltain osin, koska tuotiin esille, että ei ole selvää mihin erilaiset tulkinnat perustuvat lainsäädännön muutosten takia. TUVAn ryhmien koetaan olevan hyvin haastavia johtuen opiskelijoiden moninaisista ongelmista, jotka vaikuttavat koulun käyntiin.

Rahoitus

Rahoitukseen liittyen aineistosta nousee esille, että rahoitusta lisäämällä voidaan turvata pienryhmät ja palkata lisää ohjaushenkilöstöä, jota pidetään tärkeänä. Toivotaan, että suurimmassa syrjäytymisuhassa ja vaikeimmassa elämäntilanteessa olevia nuoria voidaan opettaa ilman jatkuvaa painetta rahoituksen riittävydestä. TUVA-koulutusten alueellisten erojen kaventaminen on osin myös rahoitukseen liittyvä kysymys. Lisää rahaa toivotaan myös siksi, että saataisiin tarjottua tärkeitä muita oppimisympäristöjä oppilaitoksen lisäksi. Kokonaisuudessa kyse ei ole välttämättä yleisestä rahoitustasosta, vaan siitä, kuinka paljon rahoituksesta allokoidaan koulutuksen järjestäjän talousarviossa.

Muut asiat

Nykyisen TUVA-koulutuksen koetaan soveltuvan huonosti opiskelijoille, joilla on suuri kuntoutumisen tai erityisen tuen tarve sekä sairaudet, päihteiden käyttö, sosiaaliset ongelmat ja arkirytmien puute vaikeuttavat opiskelua merkittävästi.

Alakohtaiset TUVA-mallit avuksi opinto-ohjaukseen. Näillä tarkoitetaan ennakkoon mietittyjä polkuja opiskelijoille, jotta olisi helpompaa valikoida mitä opintoja aikoo suorittaa.

3. Johtopäätökset ja suositukset

Tässä raportissa on tarkasteltu TUVA-koulutuksen kokonaisuutta eri näkökulmista. Tässä kappaleessa esittelemme kootut vastaukset tutkimuskysymyksiin, johtopäätökset sekä suositukset.

3.1 Kootut vastaukset tutkimuskysymyksiin

Tässä kappaleessa esitellään kootusti vastaukset eri tutkimuskysymyksiin.

1. Miten TUVA-koulutus näyttäytyy tilastotietojen valossa?

Tilastot TUVA-koulutukseen liittyen ovat vielä suppeita johtuen siitä, ettei uudistuksesta ole vielä kulunut kauan aikaa. Keskeisiä havaintoja niiden osalta on TUVA-koulutuksen selkeä painotus ammatilliselle puolelle, suuri vieraskielisten osuus TUVA-koulutuksessa sekä erityisen ja vaativan erityisen tuen opiskelijoiden määrät. TUVA-koulutuksessa tapahtuu runsaasti siirtymiä vuoden aikana, sekä TUVA-koulutukseen että sieltä pois, tutkintokoulutukseen. Tämän selvityksen kyselyiden keskiarvojen vertailun osalta tulee esille, että tietyt ryhmät arvioivat TUVA-koulutuksen myönteisemmin kuin muut. Näitä ryhmiä ovat aikuisopiskelijat, englanninkieliseen kyselyyn vastanneet, yli 18-vuotiaat ja naisvastaajat.

2. Mitä vahvuuksia ja kehittämisen kohteita koulutuksen järjestäjät näkevät TUVA-koulutuksen a) alueellisessa ja kielellisessä saavutettavuudessa, b) rahoituksessa, c) järjestämislupasäätelyssä, d) koulutuksen perusteissa sekä e) opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen tarjoamassa järjestämisen tuessa?

TUVA-koulutuksen osalta alueellinen ja kielellinen saavutettavuus on hyvällä tasolla, mutta parannettavaa on esimerkiksi ruotsinkielisten osalta (mm. arvosanojen korotukset). Alueiden väliset erot ovat suuria, pääkaupunkiseudulla painottuu maahanmuuttotaustaisten suuri määrä ja erilaiset tarpeet (esim. kielen oppiminen). Kielellisen saavutettavuuden osalta tämän selvityksen perusteella ei voida arvioida pätevästi ruotsinkielisen koulutuksen toteutumista, johtuen pienistä vastaajamääristä. Rahoituksen osalta ammatillisen ja perusopetuksen luvilla TUVA-koulutusta organisoivat toivoivat muutoksia rahoitukseen. Järjestämislupasäätely koetaan toimivana ja perusteltuna. Luvanvaraisuuden koetaan takaavan laatua. Järjestämislupasäätelyä tarvitaan ja sitä toivotaan säilytettävän ennallaan. Rahoituksen osalta toivottiin TUVA-koulutukselle tyypillisten muutosten huomioimista, kuten opiskelijoiden määrän muutokset vuoden aikana, jotka kuuluvat TUVA-koulutukseen luonnollisena osana. Suurin osa suhtautui koulutuksen perusteisiin myönteisesti. Toiveita tuli myös selkeämmistä raameista, toisaalta

myönteistä palautetta annettiin väljyydestä. OKM:n ja Opetushallituksen tarjoama tuki on koettu hyödylliseksi ja toimivaksi. Ohjeistusta ja ohjausta voitaisiin selkeyttää joiltain osin. Tukea toivotaan jatkossa lisää. Samalla toivotaan sitä, ettei isoja muutoksia tulisi.

3. Saavutetaanko koulutuksen tavoitteet eli vahvistaako koulutus opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto?

Koulutuksen tavoitteet saavutetaan ja opiskelijat kokevat hyötyvänsä opinnoista. He kokevat voivansa vaikuttaa opintoihin ja valintoihin TUVA-koulutuksen aikana. TUVA-koulutuksen kautta hakeudutaan erityisesti ammatilliselle puolelle. Mikäli tavoitteet eivät toteudu, nähtiin aineistossa syyksi se, ettei opiskelijalla ollut motivaatio, halua tai kykyä suoriutua opinnoista. Monesti taustalla on laaja tuen tarve tai että TUVA-koulutus on ollut heille alun perinkin väärä paikka. On hyvin tärkeää, että kun TUVA-koulutukseen tullaan, varmistetaan että paikka on sopiva kyseiselle henkilölle ja että vuoden aikana tehdään muutoksia, mikäli opinnot eivät etene odotetusti.

4. Miten a) hakeutuminen, b) yksilölliset suunnitelmat, c) ohjaus, d) erityinen tuki ja e) yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhuolto toteutuvat TUVA-koulutuksessa?

Hakeutuminen TUVA-koulutukseen on sujuvaa, yksilöllisiä suunnitelmia laaditaan, seurataan ja päivitetään opiskelun aikana. Ohjausta on saatavilla, mutta lisäresursseista koettaisiin olevan hyötyä. Erityistä tukea on saatavilla, mutta koska opiskelijoiden tuen tarpeet ovat hyvin moninaisia, myös sitä toivotaan lisää. Opiskeluhuolto on organisoitu toimivalla tavalla, yhteistyö eri toimijoiden kesken on sujuvaa. Opiskeluhuollon toimijat tosin toivovat enemmän ennakoivaa toimintaa, toimintamallien yhdenmukaistamista sekä lisää resursseja.

5. Millaisissa toimintaympäristöissä TUVA-koulutusta järjestetään? Millaiset ovat ryhmäkoot? Täyttävätkö opettajat säädetyn kelpoisuuden?

TUVA-koulutuksen toimintaympäristöt ovat toimivia, mutta niitä voitaisiin vielä kehittää sellaisiksi, että ne huomioisivat vielä paremmin erilaisten opiskelijoiden tarpeet. Ryhmäkokojen osalta tilanne vaihtelee eli opiskelijalla voi olla päivän aikana hyvinkin eri kokoisia ryhmiä, opinnoista riippuen. Ryhmäkokojen osalta toivottiin lisää resursseja ja pienempiä ryhmiä. Ryhmäkoko ei kuitenkaan ole keskeinen haaste, vaan se miten hyvin ryhmä kokonaisuutena toimii, onko opettajia riittävästi ja mikä on yhteishenki- Tähän liittyen on nostettu esille myös se, että TUVA-koulutuksessa viihtyvyyteen vaikuttaa myös suuri vaihtuvuus ja se, että ryhmään tulee vuoden aikana uusia opiskelijoita ja sieltä myös siirtyä heitä pois. Opettajat täyttävät yleisesti säädetyn kelpoisuuden, mutta esille nousee

erillisenä asiana se, pitäisikö TUVA-koulutuksen opettajille olla säädetty jollain tavalla tiukemmat kriteerit.

6. Miten opiskelijan lakisääteinen oikeus korottaa perusopetuksen arvosanoja sekä suorittaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osia tai osa-alueita toteutuu TUVA-koulutuksessa? Miten koulutuksen järjestäjät ovat järjestäneet nämä mahdollisuudet?

Opiskelijan oikeus korottaa perusopetuksen arvosanoja toteutuu, mutta ei täysin aukottomasti. Pieni osa vastanneista opiskelijoista (11 %) kertoi halunneensa tehdä korotuksia, mutta ei ole saanut niitä tehtyä. Toisaalta opetus- ja ohjaushenkilöstön ja koulutuksen järjestäjien kommentteissa tuotiin esille, etteivät korotusten aina koeta olevan tarpeellisia. Selvityksen aineiston perusteella ei ole selvää, mistä näkökulmasta korotukset koetaan tarpeettomina. Korotusten organisointiin on kuitenkin löydetty erilaisia vaihtoehtoja. Korotusten osalta on tarpeen kehittää toimintamalleja joiltain osin sujuvammaksi. Pääsääntöisesti toimivat käytännöt ja toimintamallit ovat olemassa.

7. Miten koulutuksen järjestäjät vastaavat opiskelijoiden moninaiisiin tarpeisiin? Miten yhteistyö eri toimijoiden välillä on rakennettu ja toteutuu? Mitkä asiat ovat edistäneet toimivan verkoston rakentumista ja mitä haasteita verkostojen rakentamiseen on liittynyt?

Opiskelijoiden moninaiisiin tarpeisiin on kyetty vastaamaan ja eri kohderyhmien osalta on pystytty löytämään erilaisia tapoja tukea opiskelijoita. Toisaalta tunnustetaan, että kohderyhmän tarpeet ovat hyvin laajoja ja jollain tavallaan "loputtomia", eli resursseja voisi käyttää melkein rajattomasti tämän kohderyhmän tukemiseen. Yhteistyötä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa on luotu. Yhteistyö koetaan toimivana koulutuksen järjestäjien osalta ammatillisen koulutuksen opetushenkilöstön, opiskeluhuollon asiantuntijoiden, huoltajien ja lukiokoulutuksen opetushenkilöstön välillä. Vähiten toimivaa se on työ- ja elinkeinoelämän, järjestöjen ja perusopetuksen opetushenkilöstön kanssa, joiden kanssa yhteistyö on ollut vähemmän aktiivista. Opetus- ja ohjaushenkilöstö koki yhteistyön muiden toimijoiden kanssa pääosin toimivaksi. Parhaiten toimivaksi arvioitiin yhteistyö opiskeluhuollon asiantuntijoiden, ammatillisen koulutuksen opetushenkilöstön ja huoltajien kanssa. Vähemmän he tekivät yhteistyötä lukiokoulutuksen opetushenkilöstön, perusopetuksen opetushenkilöstön ja nuorisotyön kanssa. Jatkossa voitaisiin kehittää yhteistyötä sellaisten sidosryhmien kanssa, joiden kanssa ei vielä ole vakiintuneita toimintamalleja. Yhteistyön tekemisessä voisi olla enemmän ennakoivaa otetta, tätä toivoi erityisesti opiskeluhuollon edustajat. Tärkeää on turvata riittävä ammattitaito opetukseen ja ohjaukseen sekä yhtenäistää käytäntöjä.

8. Miten TUVA-koulutus palvelee eri ryhmiä, kuten oppivelvollisia, maahanmuuttotaustaisia opiskelijoita, vaikeimmin vammaisia sekä lastensuojelulain perusteella sijoitettuja oppivelvollisia?

TUVA-koulutus palvelee eri ryhmiä. Opiskelu on joustavaa ja yksilön tarpeisiin mukautuvaa. Suurin ryhmä ovat oppivelvolliset, joita on isoin määrä kaikista opiskelijoista. Maahanmuuttotaustaisia opiskelijoita on myös iso osuus TUVA-opiskelijoista. Heidän osaltansa painottuu erityisesti kielitaidon kysymys, eli sen sopiminen minkä tasoista kielitaitoa odotetaan TUVA-koulutuksen alkuvaiheessa. Maahanmuuttotaustaisten osalta tulee huomioida erityisen korkea arvosana TUVA-koulutuksen kokonaisuudelle englanninkieliseen kyselyyn vastanneiden ryhmässä eli tämä kohderyhmä on antanut erityisen hyvät arviot. Toisaalta tässä ryhmässä oli pieni vastaajamäärä koko aineistoon suhteutettuna. Lastensuojelulain perusteella sijoitettuja oppivelvollisia on myös TUVA-koulutuksessa ja heidän tarpeisiin voidaan vastata mutta yhteistyötä näiden toimijoiden kanssa tulee vielä kehittää. Vaikeimmin vammaisten osalta on saatavilla vaativan erityisen tuen TUVA-koulutusta, mutta alueellisia eroja on tämän osalta olemassa.

3.2 Johtopäätökset

TUVA-koulutus on vahvistanut opiskelijoiden edellytyksiä suorittaa toisen asteen tutkinto. Vastauksissa kuitenkin painottuu ammatillisen koulutuksen valmiuksien vahvistuminen, jotka muodostavat suuren osan TUVA-koulutuksesta.

Opiskelijat ovat yleisesti tyytyväisiä TUVA-koulutuksen toteutukseen ja opetukseen. Suuri osa opiskelijoista kokee, että, heidän toiveensa ja tavoitteensa on kyetty huomioimaan. Kyselyn aineistossa on kuitenkin huomioitava, että kyselyyn on voinut valikoitua vastaajiksi henkilöt, jotka suhtautuvat myönteisesti TUVA-koulutukseen kokonaisuudessa.

TUVA-koulutukseen hakeutuminen oli opiskelijoiden mukaan sujuvaa. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista puolet ilmoitti, että heillä on oppimisvaikeuksia tai muuta tuen tarvetta. Kokemukset eri opiskelumahdollisuuksiin liittyvän ohjauksen riittävydestä vaihtelevat. Ammatilliseen koulutukseen liittyen 69 prosenttia vastaajista koki saaneensa riittävästi ohjausta TUVA-koulutuksessa. Sen sijaan vain 43 prosenttia vastaajista koki saaneensa riittävästi ohjausta peruskoulun arvosanojen korottamiseen liittyen. Vastaava osuus lukiokoulutukseen osalta oli enää 39 prosenttia. Ohjauksen riittävyteen olisi hyvä siten kiinnittää huomiota erityisesti korotuksiin liittyen sekä lukiokoulutuksen osalta. Asia linkittyy myös siihen, onko koulutuksen järjestäjällä tarvittavia yhteistyösopimuksia arvosanojen korotuksiin liittyen olemassa ja onko siten korotusten tekeminen käytännössä mahdollista.

Opetus- ja ohjaushenkilöstö oli kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä TUVA-koulutukseen. TUVA-koulutuksen vahvuuksina nähtiin erityisesti sen joustavuus ja monipuolisuus. TUVA-koulutuksen

kehittämiskohteina nähtiin erityisesti resurssit, esimerkiksi ryhmäkokoja toivottiin pienemmiksi ja erityisopettajien määrää lisättävän. Opetus- ja ohjaushenkilöstö koki laissa säädettyjen tavoitteiden toteutuvan pääsääntöisesti hyvin. Opetus- ja ohjaushenkilöstön keskuudessa yhdeksi syyksi tavoitteiden toteutumattomuudelle nousi esiin opiskelijoiden moninaiset haasteet ja motivaatio. Enemmistö koki koulutukseen hakeutumisen sekä yhteishaun, että jatkuvan haun kautta yleisesti toimivaksi. Vastaajat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä toimintaympäristöihin, mutta resursseihin koettiin liittyvän haasteita. Enemmistö opetus- ja ohjaushenkilöstöstä koki, että opinto-ohjauksen määrä on riittävää ja opiskeluhoito toimivaa. Henkilöstö nosti ryhmäkokoon liittyen esiin huomioita siitä, että se vaihtelee sekä yksittäisen oppilaitoksen sisällä että ylipäätään lukuvuoden aikana ja näin ollen ryhmäkoko on vaikea arvioida. Opetus- ja ohjaushenkilöstöstä reilu puolet (59 %) kertoi, että heidän oppilaitoksessaan TUVA-opiskelijat jaotellaan ryhmiin jollain tietyllä perustella. Pääsääntöisesti oltiin tyytyväisiä ryhmäjakoihin. Kyselyyn vastanneet opetus- ja ohjaushenkilöstön edustajat kertoivat enemmistön opiskelijoistaan opiskelevan normaalin pituisia opiskelupäivää. Opetus- ja ohjaushenkilöstö koki pääosin, että TUVA-koulutus palvelee erilaisia ryhmiä ja koulutuksen avulla on mahdollista tukea maahanmuuttajien opiskeluvalmiuksia. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa koettiin pääosin toimivaksi. Opetus- ja ohjaushenkilöstö koki myös koulutuksen perusteen toimivaksi. Perusteen väljyys herätti opetus- ja ohjaushenkilöstössä ajatuksia puolesta ja vastaan: toisaalta koettiin hyvänä, että peruste mahdollistaa joustavuutta, mutta toisaalta koettiin, että tämän myötä koulutuksen järjestäjät ovat luoneet TUVA-koulutuksen toteuttamisesta erilaisia malleja.

Opiskeluhoillon vastaajat olivat kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä TUVA-koulutukseen. Enemmistö opiskeluhoillon henkilöstön vastaajista koki, että heidän oppilaitoksessaan on riittävästi TUVA-koulutuksen opiskeluhoillon toimijoita. He kokivat TUVA-koulutuksen osalta yksilökohtaisen opiskeluhoillon toimivana, mutta yhteisöllistä opiskeluhoitoa ei koettu yhtä toimivana. Opiskeluhoillon toimijat nostivat opiskeluhoillon kehittämistarpeina esiin yhteisöllisyyden lisäämisen. Vastaajat nostivat esiin huomioita siitä, että opiskeluhoillon olisi hyvä olla vahvemmin läsnä TUVA-opiskelijoiden arjessa opintojen alusta saakka ja sinne tulisi olla yhteydessä matalalla kynnyksellä. Opiskeluhoillon kyselyyn vastanneet kokivat yhteistyön toimivan parhaiten muiden opiskeluhoillon asiantuntijoiden, huoltajien ja koulutuksen järjestäjien kanssa.

Kootusti tiivistettynä koulutuksen järjestäjät suhtautuvat myönteisesti koulutuksen organisointiin, ammatillisten opintojen edellytysten täyttymiseen, opettajien kelpoisuusvaatimusten täyttymiseen, jatkuvan haun toimivuuteen, toimintaympäristöön, riittävään opinto-ohjaukseen liittyen sekä opettajaresurssien riittävyteen. Eniten kritiikkiä kohdistuu erityisopettajien määrää, rahoitusjärjestelmän toimivuuteen ja valmiuksien vahvistamiseen lukiokoulutukseen liittyen. Kriittisesti suhtautuvien osuus oli kautta linjan pieni osuus kaikista vastaajista. Lisää resursseja toivottiin lisää yksilölliseen tukeen, materiaaleihin sekä S2-opetuksen resursseihin. Perusopetuksen puolella toivottiin rahoituksen siirtymistä opiskelijan mukana riippumatta opintojen aloituspäivästä. Lisäksi toivottiin ryhmäkokojen pienentämistä, lisää opetusresursseja sekä sitä, että rahoituksessa huomioitaisiin opiskelijaryhmien heterogeisuus (eli tuen tarpeiden määrän vaihtelevuus).

Selvityksessä tarkasteltiin myös vastaajien näkemyksiä kysymykseen: "Oliko näkemyksenne mukaan perusteltu ratkaisu, että VALMA-koulutuksen järjestäjät ja aikaisemmat yksityiset lisäopetuksen järjestäjät saivat TUVA-järjestämisluvat siirtymäsäännösten nojalla?"

Samanmielisiä asian suhteen oli selkeä enemmistö vastaajista, 85 prosenttia ja täysin eri mieltä oli 6 prosenttia vastaajista. Vaikka erimielisten joukko on pieni, tulee se kuitenkin huomioida. He toivat esille, että TUVA-koulutusta ei tulisi suunnitella vain ammatillisen koulutuksen tarpeisiin, koska kaikki koulutukseen osallistuvat eivät ole tätä kohderyhmää.

Taulukkoon 21 on koottuna keskeisimmät toimivat ja kehittämistä edellyttävät asiat TUVA-koulutukseen liittyen koko aineiston osalta.

Taulukko 21 TUVA-koulutuksen toimivat ja kehitettävät asiat ennen TUVA-koulutusta, sen aikana ja koulutuksen päättymisen jälkeen.

	Ennen TUVA-koulutusta	TUVA-koulutuksen aikana	TUVA-koulutuksen päättyessä
Toimivaa	<p>Koulutuksen peruste toimiva.</p> <p>Hakeutumisprosessi sujuva.</p> <p>Aloitusta sujuva myös kesken vuotta.</p> <p>Keskeisimpiä tavoitteita TUVAan tulijoilla löytää oma opiskelualue, suorittaa ammatillisen opintoja ja vahvistaa kielitaitoa.</p> <p>Opiskelijoista saadaan riittävästi taustatietoja haun yhteydessä.</p> <p>Opiskelijoiden valinta toimivaa.</p>	<p>Yksilöllisten suunnitelmien tekeminen.</p> <p>Oman polun ja kiinnostuksen kohteiden etsintä rauhassa.</p> <p>Ohjaus toimivaa.</p> <p>Suurin osa päässyt suorittamaan haluamiaan opintojaan ja saanut vaikuttaa opintoihin.</p> <p>Opintojen suorittamisen yhteydessä mahdollisuus tutustua laajasti eri aloihin.</p> <p>Joustavuus ja mukautuminen yksilöllisiin tarpeisiin.</p> <p>Toimintaympäristöihin ollaan tyytyväisiä.</p> <p>Moniammatillinen yhteistyö sujuvaa.</p> <p>Toimivat ryhmäjaot.</p>	<p>TUVAssa selkeytyy suunnitelmat tulevaisuuden osalta.</p> <p>Melkein kaikki kokeneet saaneensa tukea tulevaisuuden opintoihin.</p> <p>Iso osuus suosittelee TUVA-opintoja muille.</p> <p>TUVAan mahdollisuus tulla toiseksi vuodeksi, jos ei saa opiskelupaikkaa.</p>
Kehitettävää	<p>Oikeiden ihmisten ohjautuminen TUVAan.</p> <p>Kielikysymyksen ratkominen, missä määrin TUVAan halutaan olevan kielikoulutusta?</p> <p>Kaikki eivät saa suoraan opiskelupaikkaa, jonottaminen, väliaikaisratkaisujen hakeminen näissä tilanteissa (koskee yli 18-v.)</p>	<p>Korotusten organisointi ja selkeämmät linjaukset korotuksiin.</p> <p>Erityisopettajien määrä.</p> <p>Opetuksen ryhmäkoot.</p> <p>Haasteena joidenkin opiskelijoiden motivaatio, sitoutuneisuuden taso ja poissaolot.</p> <p>Eri toimijoiden välisen yhteistyön lisääminen ja kehittäminen. Lisää ennakoivaa toimintaa (opiskeluhoolto).</p> <p>Käytäntöjen yhtenäistäminen.</p> <p>Byrokratia, kirjaukset ja sähköiset järjestelmät.</p> <p>Työelämälähtöisyyden lisääminen.</p> <p>Toimintaympäristöjen kehittäminen erilaisten opiskelijoiden tarpeisiin sopiviksi.</p>	<p>Arvioinnin selkeyttämiselle tarvetta.</p> <p>Tilanteet, joissa TUVA suoritettu, mutta opiskelija ei silti saa toisen asteen opiskelupaikkaa.</p> <p>Toisen asteen aloituspaikkoja toivotaan lisää.</p>

Ennen TUVA-koulutuksen alkamista toimivana pidetään koulutuksen perustetta, hakeutumisprosessia, aloitusprosessia, riippumatta siitä, aloittaako syksyllä, keväällä tai kesken lukukautta. Keskeisimpiä tavoitteita TUVA-koulutukseen tulijoilla on löytää oma opiskelualue, suorittaa ammatillisen opintoja ja vahvistaa kielitaitoa. Opiskelijoista saadaan riittävästi

taustatietoja haun yhteydessä ja yleisesti opiskelijoiden valintaprosessin eri vaiheita pidetään toimivina.

Kehittämistä ennen TUVA-koulutuksen alkamista, keskeisimpänä nousee se, että oikeat henkilöt löytävät TUVA-koulutukseen. Kielikysymyksen ratkominen näyttäytyy myös olennaisena, on pohdittava missä määrin TUVA-koulutuksen halutaan olevan kielikoulutusta, vai halutaanko? Kaikki eivät myöskään saa suoraan opiskelupaikkaa, jolloin he jonottavat paikkaa. Tänä aikana etsitään väliaikaisratkaisuja tilanteeseen (ei koske oppivelvollisia).

TUVA-koulutuksen aikana toimivana koetaan yksilöllisten suunnitelmien tekeminen, oman polun ja kiinnostuksen kohteiden etsiminen rauhassa, ohjaus sekä se, että suurin osa päässyt suorittamaan haluamiaan opintojaan ja saanut vaikuttaa opintoihin. Opintojen suorittamisen yhteydessä on koettu hyvänä mahdollisuus tutustua laajasti eri aloihin ja koulutusmuotoihin. Joustavuus ja mukautuminen yksilöllisiin tarpeisiin ovat TUVA-koulutuksen osalta arvostettuja asioita. Toimintaympäristöihin ollaan tyytyväisiä. Moniammatillinen yhteistyö on sujuvaa ja myös ryhmäjakoja pidetään toimivana.

TUVA-koulutuksen aikana kehittämistä edellyttää arvosanojen korotusten organisointi ja selkeämmät linjaukset korotuksiin. Erityisopettajien määrä nousee esille aineistossa, ja sitä toivotaan paikoin lisää. Opetuksen ryhmäkokojen osalta toivotaan sitä, että ryhmät ovat ja säilyvät pieninä. Haasteena tuotiin esille joidenkin opiskelijoiden motivaatio, sitoutuneisuuden taso ja toistuvat poissaolot. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä voisi lisätä ja kehittää. Lisäksi toivotaan enemmän ennakoivaa toimintaa opiskeluhuollon osalta, eli sitä että sinne ollaan yhteydessä aikaisemmin ja matalammalla kynnyksellä. Käytäntöjen yhtenäistäminen TUVA-koulutuksen aikana on myös asia, jonka toivat esille henkilöt, joilla oli kokemusta eri TUVA-ympäristöissä toimimisesta. Lisäksi tuotiin esille, että byrokratiaa, kirjauksia ja sähköisiä järjestelmiä voisi kehittää tukemaan paremmin tilannetta, jossa opiskelija tekee erilaisia suorituksia. Lisäksi tuotiin esille työelämälähtöisyyden lisääminen sekä se, että toimintaympäristöjä voisi kehittää vielä paremmaksi opiskelijoiden erilaiset tarpeet huomioiden.

TUVA-koulutuksen päättyessä myönteisenä seikkana tuotiin esille, että monella opiskelijalla on selkeytynyt suunnitelmat tulevaisuuden osalta. Melkein kaikki TUVA-koulutuksen opiskelijat ovat kokeneet saaneensa tukea tulevaisuuden opintoihin. Iso osuus suosittelee TUVA-koulutusta muille. TUVA-koulutukseen on mahdollisuus tulla toiseksi vuodeksi, jos ei saa opiskelupaikkaa, ja näin onkin toimittu pienen osan kanssa.

TUVA-koulutuksen päättyessä kehittämisen kohteiksi tuotiin esille erityisesti sellaiset tilanteet, joissa opiskelija on suorittanut TUVA-koulutukseen, ei silti saa toisen asteen opiskelupaikkaa. Toisen asteen aloituspaikkoja toivotaan tästä syystä lisää.

TUVA-koulutuksen laajempaan tarkoituksena on ollut toimia turvaverkkona perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välillä, turvaten jokaiselle perusopetuksen päättäneelle opiskelupaikan ja tukee tutkintokoulutukseen siirtymistä. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna kokonaiskuva piirtyy myönteisenä, mutta silti on huomioitava, ettei kaikille löydy opiskelupaikkaa TUVA-koulutuksen

jälkeen. Samoin opetus- ja ohjaushenkilöstö on tämän selvityksen yhteydessä tuonut esille, että koulutuksessa on henkilöitä, jotka eivät pysty suoriutumaan opinnoistaan erilaisista syistä johtuen. Tuleekin pohtia, miten TUVA-koulutusta voidaan vielä jatkokehittää, jotta jokaiselle opiskelijalle voitaisiin tarjota heidän tarvitsemansa tuki.

3.3 Suositukset

Selvityksen suositukset on muotoiltu sen pohjalta, millaisena TUVA-koulutuksen kokonaisuus näyttäytyy koko kerätyn aineiston ja sen kokonaisanalyysin perusteella.

1. TUVA-koulutuksen-rahoitusjärjestelmää tulisi tarkastella kokonaisuutena. Rahoitusmallia tulisi tarkistaa erityisesti niiltä osin, että se huomioisi TUVA-koulutuksen vaihtelevan opiskelijamäärän vuoden aikana sekä sen, että rahoitusasiat hoituisivat kätevästi esimerkiksi tapauksissa, joissa perusopetuksen yhteydessä ammatillisen tai lukion opintoja suorittavan henkilön osalta ei tarvitsisi erikseen sopia maksuista.

2. TUVA-koulutuksen yleistä linjausta tulisi selkiyttää sen osalta, mikä on vaadittava kielitaito ennen aloittamista. On tärkeää, että TUVA-koulutukseen ohjautuvat sinne kuuluvat ja siitä hyötyvät henkilöt. Erillinen tähän linkittyvä keskustelu on se, miten yhteiskunnassamme halutaan yleisesti tukea heikon kielitaidon omaavia henkilöitä. Vaihtoehtoina ovat esimerkiksi se, että järjestetään heille erillistä kielikoulutusta ennen TUVA-koulutukseen siirtymistä tai järjestetään kielikoulutus osana TUVA-koulutusta. Tällöin TUVA-koulutuksen kesto voisi esimerkiksi olla kaksi vuotta. Näitä molempia ehdotuksia kannatettiin tämän selvityksen aineistossa erilaisin perustein.

3. Toimintamalleja peruskoulun arvosanojen korottamisiin liittyen tulisi vielä kehittää. Tavoitteena olisi, että opiskelijoiden oikeus korottaa arvosanojaan toteutuu mahdollisimman sujuvasti ja yhdenvertaisesti eri puolilla maata. Käytäntöjen tulisi olla sujuvia, yhdenvertaisia ja perustua aktiiviseen yhteistyöhön eri toimijoiden välillä. Tässä yhteydessä myös ruotsinkielisten yhdenvertaisten korotusmahdollisuuksien varmistaminen on tärkeää.

4. Opiskeluhuollon toimintamalleja tulisi kehittää kohti ennakoivampaa ja yhdenmukaisempaa toimintaa. Opiskeluhuollon palveluita tulisi hyödyntää matalalla kynnyksellä ja nykyistä ennakoivammin. Tällä voidaan estää isompien haasteiden syntyminen. Palveluiden saatavuuden ja yhdenvertaisuuden varmistaminen eri alueilla on tärkeää.

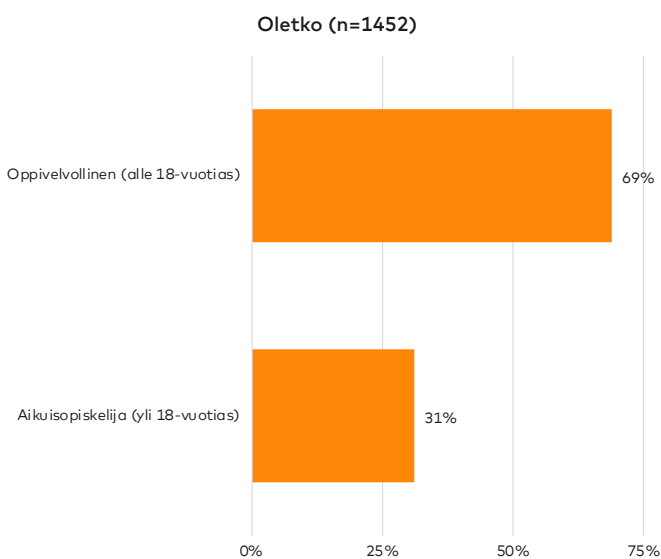
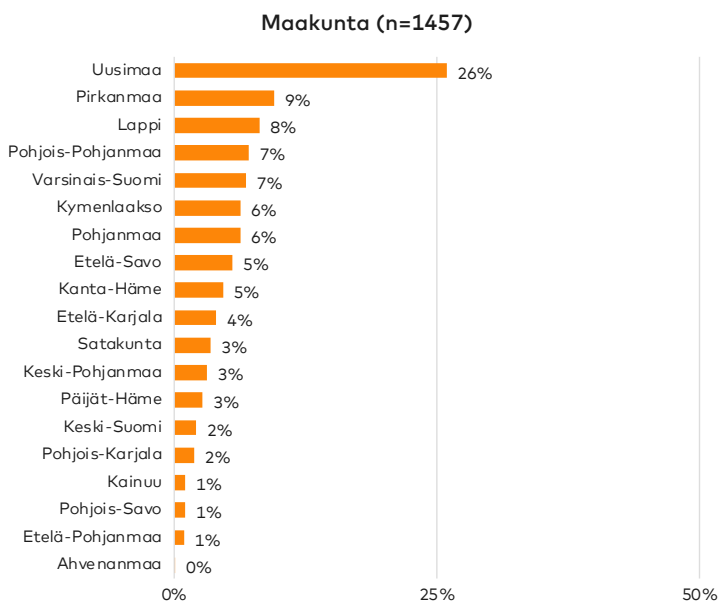
5. Alueellisen tasa-arvon toteutuminen tulee varmistaa vaativan erityisen tuen osalta. Vaativaa erityisen tuen TUVA-koulutusta tulee olla saatavilla tasaisesti eri alueilla, jotta näiden opiskelijoiden tarpeisiin voidaan vastata yhdenvertaisesti.

6. TUVA-koulutuksen resurssien riittävyys tulee tarkistaa suhteessa opiskelijamääriin. TUVA-koulutuksen opiskelijamäärät ovat nousseet ja aineistossa toistuu toive lisäresursseista sekä ryhmäkokoihin liittyvät huomioidut. Toisaalta kokonaisuus näyttäytyy monelta osin toimivana, joten aineiston perusteella ei ole havaittavissa suuria ongelmakohtia koulutuksen toimivuudessa yleisellä tasolla. On kuitenkin huomioitava TUVA-koulutuksessa olevien opiskelijoiden tuen tarpeet ovat moninaiset ja TUVA-koulutukseen tulee ja sieltä lähtee pois opiskelijoita lukuvuoden aikana. Tämän hallinnointi tuo lisätyötä, jonka määrää voi olla ennakkoon vaikeaa arvioida. Sama pätee tuen tarpeisiin, jotka vaihtelevat, osin paljonkin. Liian niukat resurssit ja suuret ryhmäkoot vaikuttavat opetuksen laatuun. Puutteet niissä voivat johtaa keskeyttämisiin, jolla voi olla kauaskantoisia vaikutuksia esimerkiksi syrjäytymisen lisääntymiseen.

4. Liitteet

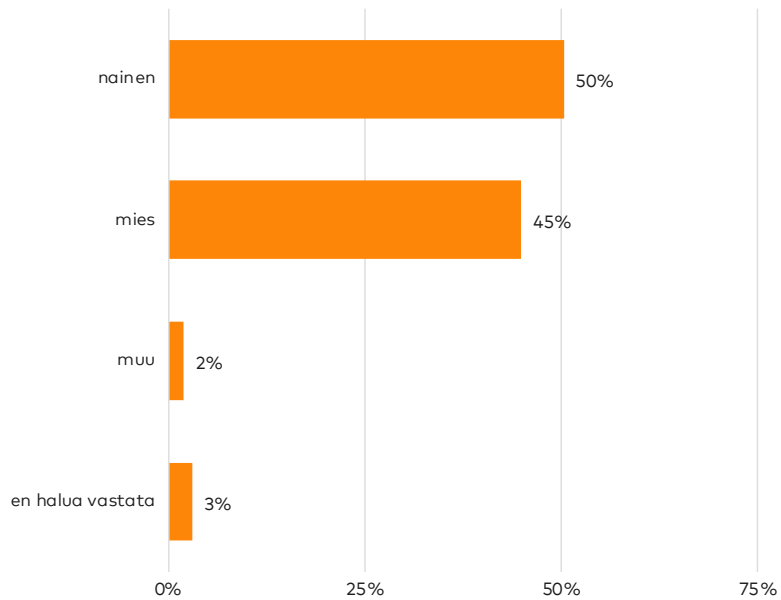
Kyselyvastaajien taustatiedot

Opiskelijoiden taustatiedot

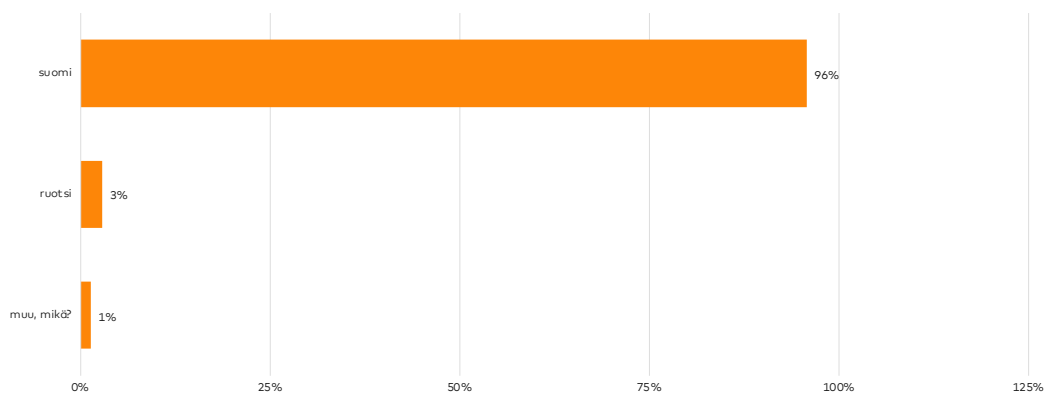

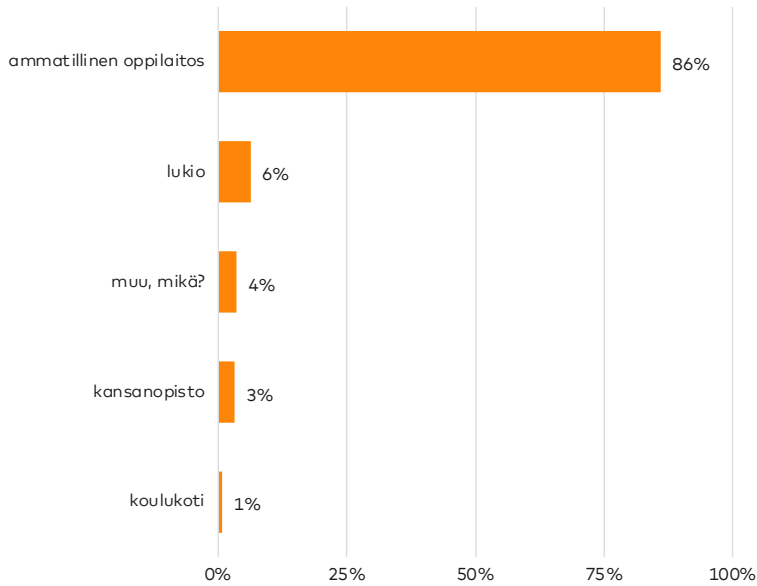
Sukupuoli (n=1455)

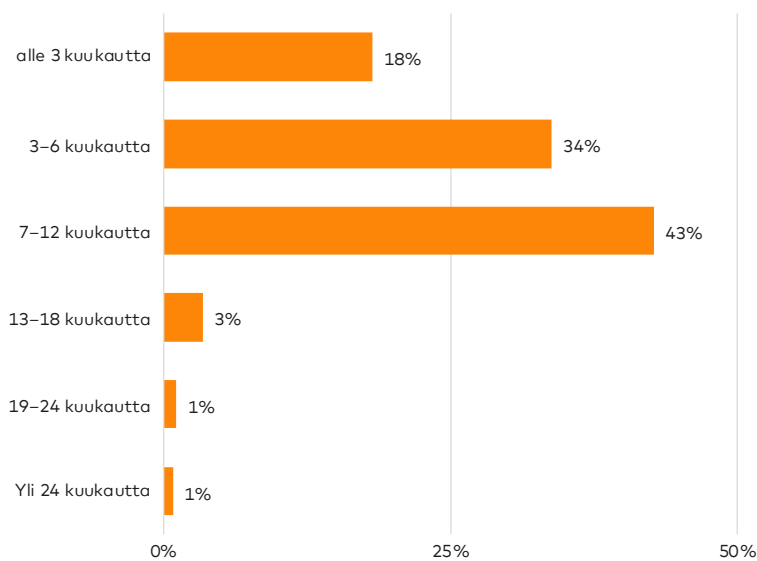
Opiskelukieli TUVA-koulutuksessa (n=1466)

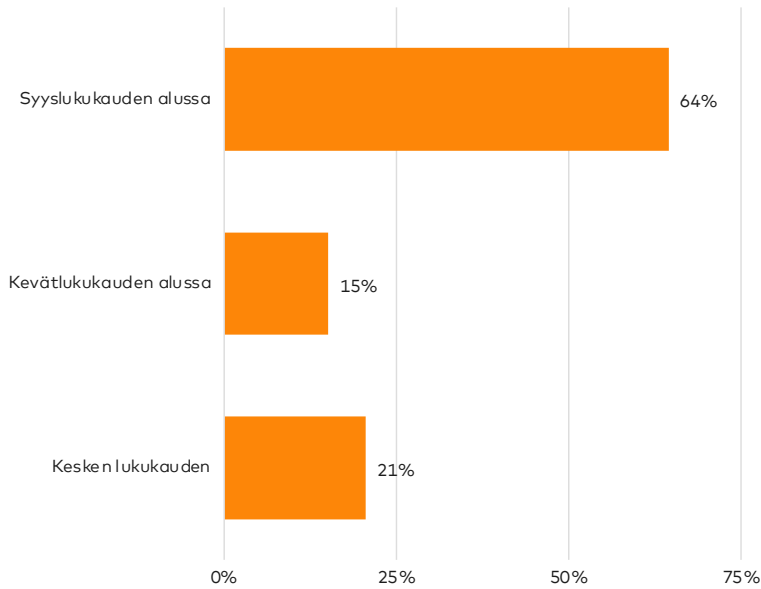
Missä koulussa suoritat TUVA-opintoja? (n=1456)

Kauanko olet opiskellut TUVA-koulutuksessa? (n=1453)

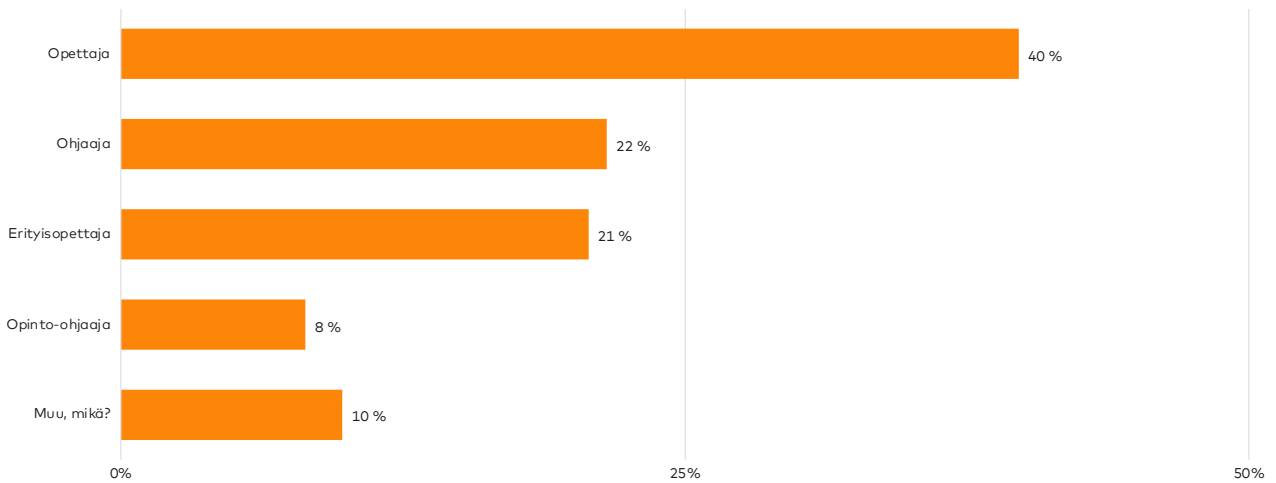

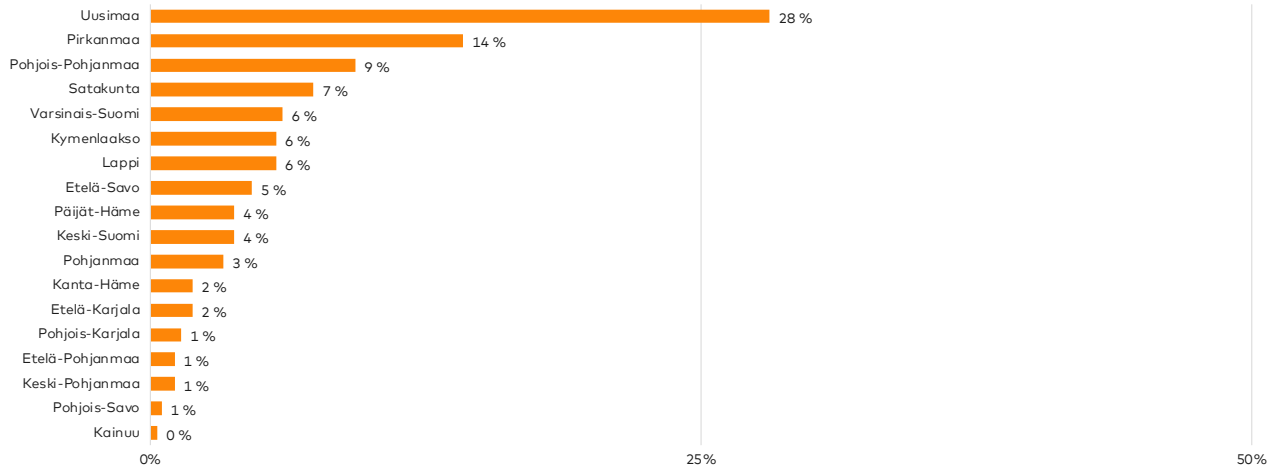
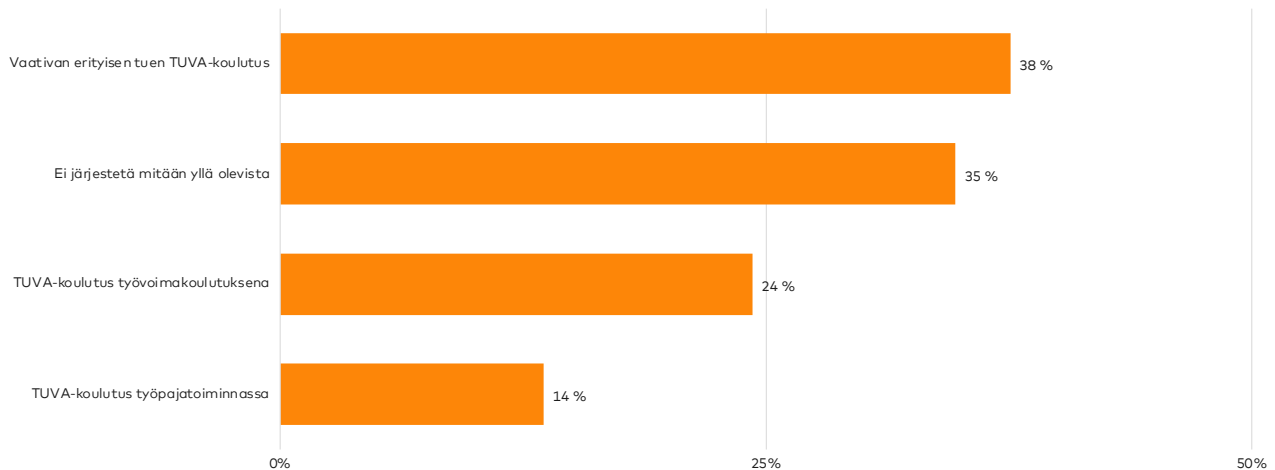
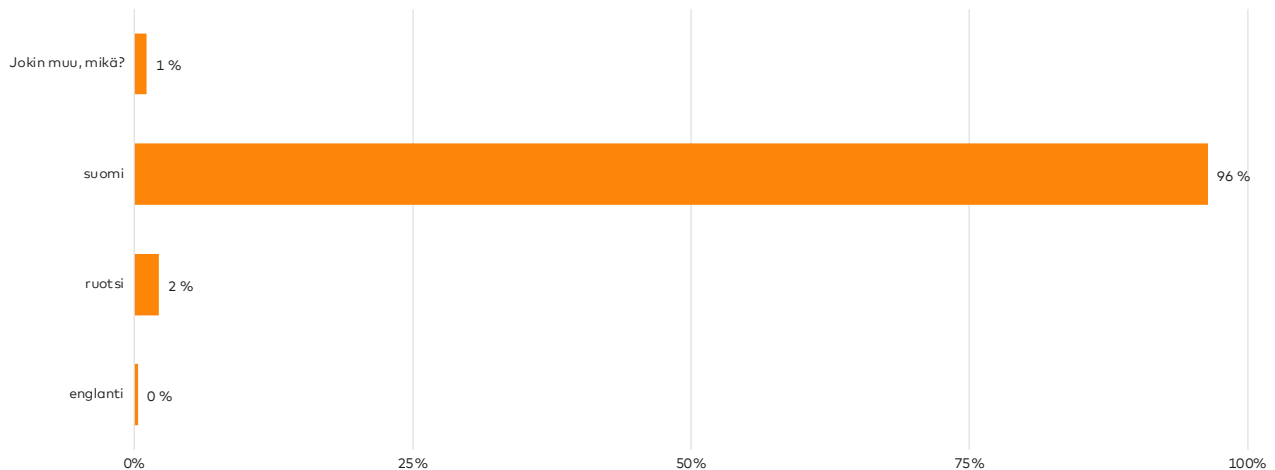
Aloititko opiskelun TUVA-koulutuksessa: (n=1457)

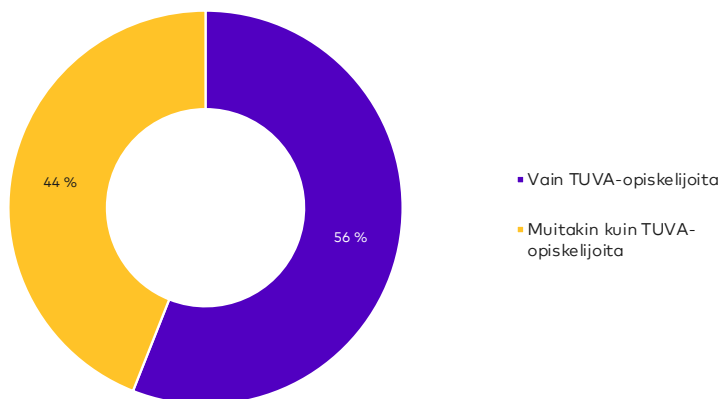
Opetus- ja ohjaushenkilöstön taustatiedot

Nimike (n=366)

Maakunta (n=367)

Järjestetäänkö oppilaitoksessanne jotain seuraavista? Voit valita useita (n=354)

Millä kielellä opetat tai ohjaat opiskelijoita pääsääntöisesti? (n=366)

Opetatko tai ohjaatko (n=359)

Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetun perusopetuksen jälkeiseen tutkintotavoitteiseen koulutukseen ohjaavasta ja valmistavasta koulutuksesta (tutkintokoulutukseen valmentava koulutus).

2 § (11.3.2022/166)

Koulutuksen tavoitteet

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ohjaa jatko-opinto- ja työelämäsuunnitelman laadintaan sekä vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto. Koulutusta alle 18-vuotiaalle opiskelijalle suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

2 luku

Koulutuksen järjestäminen

3 §

Koulutuksen järjestäjät

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäminen edellyttää järjestämislupaa. Tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta voidaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä järjestää myös valtion oppilaitoksessa. Koulutuksen järjestämiseen valtion oppilaitoksessa sovelletaan tällöin, mitä 4–6 §:ssä säädetään.

Kunta voi kuitenkin järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta ilman järjestämislupaa, jos kunnalla ei ole lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa tai jos kunnan järjestämisen valmentavan koulutuksen alueellinen tarve ei ole pysyväisluonteista. Koulutuksen on tällöin täytettävä 4 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset. (16.12.2021/1117)

Koulutuksen järjestäminen vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille edellyttää, että järjestämisluvassa on määrätty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 27 §:n 2 momentissa tarkoitetusta järjestäjän velvollisuudesta järjestää koulutusta tällaisille opiskelijoille.

Tässä laissa tarkoitettua koulutusta voidaan järjestää myös työvoimakoulutuksena. Työvoimakoulutuksena järjestettävään koulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään työvoimakoulutuksesta. ([8.7.2022/719](#))

4 §

Järjestämisluvan myöntäminen

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämislupa voidaan myöntää hakemuksesta lukiolaissa ([714/2018](#)) tarkoitetulle lukiokoulutuksen järjestäjälle, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetulle ammatillisen koulutuksen järjestäjälle sekä rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolle on myönnetty perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitettu perusopetuksen järjestämislupa. Koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää koulutusta koulutustarpeen mukaisesti järjestämisluvassa määrätyllä toiminta-alueella. Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että koulutus on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnallinen tai alueellinen koulutustarve ja koulutustarjonta ja että hakijalla on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen.

Järjestämisluvan myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriön on lupien myöntämistä koskevan päätöksenteon yhteydessä varmistettava tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen riittävä valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää järjestämisluvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä sekä järjestämisluvan myöntämisen tarkemmista edellytyksistä.

5 § (16.12.2021/1117)

Järjestämisluvassa määrättävät asiat

Järjestämisluvassa määrätään, minkä koulutusmuodon yhteyteen valmentavan koulutuksen järjestämislupa myönnetään, jos koulutuksen järjestäjällä on useita 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun opetuksen tai koulutuksen järjestämislupia.

Järjestäessään tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koulutuksen järjestäjän on noudatettava, mitä koulutuksen järjestäjän perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on määrätty oppilas-, opiskelija- tai opiskelijavuosimäärästä, opetuskielestä ja toiminta-alueesta, ellei tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisluvassa muuta määrätä. Lisäksi on noudatettava, mitä perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on määrätty koulutuksen järjestämismuodosta, erityisestä koulutustehtävästä ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä ehdoista.

6 §

Järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksesta järjestämisluvan muuttamisesta ja peruuttamisesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ilman hakemusta muuttaa järjestämislupaa tai peruuttaa sen, jos:

- 1) koulutuksen järjestäminen merkittävästi poikkeaa koulutustarpeista;
- 2) koulutusta ei enää järjestetä;
- 3) järjestetty koulutus tai koulutuksen järjestäjän toimintaedellytykset eivät enää täytä 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä; tai
- 4) koulutusta järjestetään muuten olennaisesti vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee varata koulutuksen järjestäjälle mahdollisuus 2 momentissa tarkoitettujen puutteiden korjaamiseen kohtuullisessa ajassa ennen järjestämisluvan muuttamista tai peruuttamista. Opetus- ja kulttuuriministeriön on järjestämisluvan peruuttamista koskevan päätöksenteon yhteydessä huolehdittava siitä, ettei valmentavan koulutuksen riittävä saatavuus vaarannu.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu järjestämislupaa koskeva päätös on maksuton.

7 §

Yhteistyö ja koulutuksen hankkiminen

Koulutuksen järjestäjän tulee koulutuksen toteuttamisessa olla yhteistyössä perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä koulutuksen järjestämiseksi tarpeellisten nuorisotyötä tekevien julkisten tahojen ja yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.

Koulutuksen järjestäjä voi täydentää järjestämäänsä koulutusta hankkimalla tässä laissa tarkoitettua koulutusta kunnalta, perusopetuslain 7 tai 8 §:ssä tarkoitettulta perusopetuksen järjestäjältä taikka ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjältä, muulta julkiselta taholta taikka muulta yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä. Koulutuksen osan osaamisen arviointi voidaan kuitenkin hankkia vain sellaiselta opetuksen tai koulutuksen järjestäjältä, jolla lain mukaan on oikeus kyseisen koulutuksen osaamisen arviointiin.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkima koulutus järjestetään tämän lain mukaisesti.

3 luku

Hakeutuminen ja opiskelijaksi ottaminen

8 §

Opiskelijaksi ottamisen edellytykset

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijaksi voidaan ottaa hakija, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavan aikaisemman oppimäärän. Perustellusta syystä opiskelijaksi voidaan ottaa myös hakija, joka ei ole suorittanut edellä tarkoitettua oppimäärää, jos koulutuksen järjestäjä katsoo hakijalla muutoin olevan riittävät edellytykset opinnoista suoriutumiseen.

Opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä on lisäksi, että hakija ei ole suorittanut perusopetuksen jälkeistä tutkintoa taikka valmentavaa tai valmistavaa koulutusta. Hakija voidaan kuitenkin ottaa opiskelijaksi tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen, vaikka hän on suorittanut edellä tarkoitetun tutkinnon tai koulutuksen, jos tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen osallistuminen on jatko-opintovalmiuksien hankkimiseksi erityisestä syystä perusteltua tai kyseessä on oppivelvollisuuslain (1214/2020) 15 §:ssä tarkoitettu osoitettu oppivelvollinen.

9 §

Hakeutuminen ja hakumenettelyt

Henkilöllä on oikeus vapaasti hakeutua suorittamaan tässä laissa tarkoitettua koulutusta.

Opiskelijaksi ottamisessa on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijaksi ottamisessa käytettävistä valintaperusteista sekä pääsy- ja soveltuvuuskokeista.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijavalinnassa voidaan käyttää valtakunnallisia hakumenettelyitä. Valtakunnallisista hakumenettelyistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Koulutuksen järjestäjä päättää jatkuvasta hausta ja siihen liittyvistä hakuajoista ja -menettelyistä täytettäessä sellaisia opiskelupaikkoja, joita ei täytetä valtakunnallisilla hakumenettelyillä.

10 §

Päätös opiskelijaksi ottamisesta

Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijaksi ottamisesta.

Jos opiskelijaksi ottamisessa käytetään 9 §:n 3 momentissa tarkoitettuja valtakunnallisia hakumenettelyitä, valitsematta jättämisestä voidaan ilmoittaa hakijalle poiketen siitä, mitä hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään hallintopäätöksen antamisesta. Valitsematta jättämisestä tulee kuitenkin ilmoittaa hakijalle kirjallisesti. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijaksi ottamista koskeva hallintolain 7 luvun mukainen hallintopäätös, jos hakija kirjallisesti tai suullisesti pyytää päätöksen antamista 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut ilmoituksen opiskelijavalinnan tuloksesta.

4 luku

Koulutuksen sisältö ja suorittaminen

11 §

Koulutuksen laajuus ja muodostuminen

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen laajuus on 38 viikkoa.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen suoritus aika on enintään yksi vuosi. Koulutuksen järjestäjä voi myöntää opiskelijalle sairauden, vamman tai muun erityisen syyn vuoksi lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen.

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus muodostuu koulutuksen osista.

12 §

Koulutuksen perusteet

Opetushallitus määrää koulutuksen perusteet tutkintokoulutukseen valmentavalle koulutukselle. Koulutuksen perusteissa määrätään koulutuksen osien tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan merkittävistä tiedoista.

Koulutuksen perusteet tulee laatia siten, että opiskelijalla on valmentavan koulutuksen aikana mahdollisuus suorittaa lukion oppimäärään kuuluvia opintoja ja ammatillisten perustutkintojen osia ja osien osa-alueita, korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja ja vahvistaa suomen tai ruotsin kielen taitoaan.

Koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän tulee laatia suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta. Suunnitelmassa päätetään opetuksen, ohjauksen ja erityisen tuen toteuttamisesta, opiskelijoille tarjottavista koulutuksen osista sekä opetuksen tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä.

13 §

Opiskelijan yksilölliset valinnat

Opiskelija suorittaa koulutuksen perusteiden mukaisista koulutuksen osista henkilökohtaisten tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisen kokonaisuuden.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin. Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa koulutuksen perusteiden mukaisia osia tarvittaessa yhteistyössä 7 §:ssä tarkoitettujen tahojen kanssa.

Koulutus tulee järjestää siten, että opiskelija voi hakeutua tutkintotavoitteiseen koulutukseen kesken valmentavan koulutuksen, jos hän on saavuttanut riittävät valmiudet tutkintotavoitteiseen koulutukseen siirtymiseksi.

14 §

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Koulutuksen järjestäjä laatii koulutuksen aloittavalle opiskelijalle henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, johon kirjataan opintojen yksilöllinen rakentuminen ja eteneminen sekä jatko-opintosuunnitelma. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan opiskelijan opetusta, ohjausta ja tukea koskevat tiedot. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa opintojen edetessä.

Koulutuksen järjestäjä laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa. Suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen osallistuu koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja tai opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Opiskelijan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen.

Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ammatillisen koulutuksen järjestäjä laatii opiskelijalle henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman noudattaen, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadinnasta.

15 §

Palaute osaamisen kehittymisestä ja osaamisen arviointi

Opiskelijalla on oikeus saada palautetta osaamisensa kehittymisestä koulutuksen aikana. Opiskelijalle annettavalla palautteella ohjataan ja kannustetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. Palautetta antavat opetuksesta vastaavat opettajat ja muut opiskelijan opetukseen, ohjaukseen ja tukeen osallistuvat koulutuksen järjestäjän edustajat.

Osaamisen arvioinnilla annetaan tietoa opiskelijan osaamisesta ja varmistetaan koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttaminen. Arvioinnin toteuttaa ja arvioinnista päättää opettaja. Koulutuksen osat arvioidaan arvosanalla hyväksytty tai hylätty. Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää mahdollisuus osaamisen osoittamisen uusimiseen, jos opiskelijan osaamisen arviointi on hylätty.

Arvioinnin tarkistamiseen ja oikaisuun sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 ja 116 §:ssä valmentavasta koulutuksesta säädetään.

Poiketen siitä, mitä 2–4 momentissa säädetään, valmentavan koulutuksen aikana suoritettavien perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opintojen arviointiin sovelletaan, mitä asianomaista koulutusmuotoa koskevassa laissa säädetään.

16 §

Todistukset

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetuista koulutuksen osista, kun opiskelija päättää tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen suorittamisen. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa todistus suoritetuista koulutuksen osista opiskelijan pyynnöstä myös muulloin.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijan pyynnöstä todistus suoritetuista opinnoista, jos opiskelija eroaa tai keskeyttää koulutuksen suorittamisen.

Opetushallitus määrää todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Valmentavan koulutuksen aikana suoritettavien perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen opinnoista annettaviin todistuksiin sovelletaan, mitä kyseistä koulutusmuotoa koskevassa laissa säädetään.

5 luku

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

17 §

Opiskeluoikeus

Opiskelijan opiskeluoikeus alkaa koulutuksen järjestäjän päättämänä ajankohtana.

Opiskelijan opiskeluoikeus päättyy, kun hän on suorittanut tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen tai kun hänet on 18 §:ssä säädetyn mukaisesti katsottu eronneeksi.

Opiskelijalla on oikeus väliaikaisesti keskeyttää opiskeluoikeutensa siksi ajaksi, jonka hän on suorittamassa asevelvollisuuslain ([1438/2007](#)), siviilipalveluslain ([1446/2007](#)) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain ([194/1995](#)) mukaista palvelusta taikka saa sairausvakuutuslain ([1224/2004](#)) mukaista sairauspäivärahaa taikka raskaus- tai vanhempainrahaa. Lisäksi opiskeluoikeus voidaan opiskelijan pyynnöstä väliaikaisesti keskeyttää muusta perustellusta syystä. Mitä tässä momentissa säädetään, ei sovelleta oppivelvollisuuslaissa tarkoitettuun oppivelvolliseen. Oppivelvollisuuden suorittamisen määräaikaisesta keskeyttämisestä säädetään oppivelvollisuuslain 7 §:ssä. ([14.1.2022/57](#))

Koulutuksen järjestäjä päättää opiskeluoikeuden väliaikaisesta keskeyttämisestä opiskelijan hakemuksesta.

L naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta [194/1995](#) on kumottu L:lla naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta [285/2022](#).

18 § ([8.7.2022/719](#))

Opiskelijan eronneeksi katsominen

Opiskelija katsotaan eronneeksi, jos:

1) on ilmeistä, että hänen tarkoituksenaan ei ole osallistua 14 §:ssä tarkoitetun suunnitelman mukaiseen opetukseen eikä hän ole esittänyt poissaololleen perusteltua syytä;

2) hän on keskeyttänyt oppivelvollisuuden suorittamisen oppivelvollisuuslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla;

3) hän ei ole suorittanut opintojaan 11 §:n 2 momentissa säädetyssä suoritusajassa.

Opiskelija katsotaan eronneeksi myös silloin, kun hän itse ilmoittaa koulutuksen järjestäjälle kirjallisesti eroamisestaan. Tällöin opiskelija katsotaan eronneeksi siitä päivästä lukien, kun ilmoitus saapuu koulutuksen järjestäjälle, tai opiskelijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta.

Koulutuksen järjestäjä antaa päätöksen opiskelijan eronneeksi katsomisesta lukuun ottamatta 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tilannetta.

Oppivelvollinen katsotaan eronneeksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla perusteella viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun hän on viimeisen kerran osallistunut opetukseen. Ennen oppivelvollisen eronneeksi katsomista koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa oppivelvolliselle sekä hänen huoltajalleen ja muulle lailliselle edustajalleen, että oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi, jos hän ei osallistu opetukseen. Oppivelvollisen eronneeksi katsomisessa noudatettavista menettelyistä säädetään lisäksi oppivelvollisuuslain 13 §:ssä.

19 §

Oikeus saada opetusta ja ohjausta

Opiskelijalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta keskimäärin 22 tuntia viikkoa kohti.

Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista koulutuksen suorittamiseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää opinto-ohjausta.

20 §

Opiskelijan velvollisuudet

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä.

Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Opiskelijan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden

opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. ([11.3.2022/166](#))

Velvollisuudesta korvata aiheutettu vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa ([412/1974](#)). Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa opiskelijan aiheuttamista vahingoista tämän huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

21 §

Oikeus erityiseen tukeen

Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä. Erityisen tuen antamisen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa koulutuksen perusteiden mukaisen osaamisen.

Opiskelijan suorittaessa lukiolaissa tarkoitettuun lukion oppimäärään kuuluvia opintoja sovelletaan, mitä lukiolaissa säädetään opiskelijan oikeudesta oppimisen tukeen. Opiskelijan suorittaessa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuja tutkinnon osia sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään osaamisen arvioinnin mukauttamisesta.

Opiskelijan oikeuteen vaatimaan erityiseen tukeen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään.

22 §

Erityisestä tuesta päättäminen

Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida opiskelijan erityisen tuen tarve opiskelijan aloittaessa opiskelun ja opintojen aikana tuen tarpeen ilmetessä. Jos oppivelvolliselle on tehty perusopetuslain 17 §:n mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva päätös erityisestä tuesta, koulutuksen järjestäjän on selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisen tuen tarve perusopetuksen aikana tehdyn erityisen tuen päätöksen pohjalta. ([8.7.2022/719](#))

Koulutuksen järjestäjä antaa päätöksen opiskelijalle annettavasta erityisestä tuesta. Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai muuta laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä.

Koulutuksen järjestäjän tulee kirjata henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan opiskelijalle tarjottavan erityisen tuen ja ohjauksen sisältö.

23 §

Erityistä tukea saavan opiskelijan opintososiaaliset etuudet

Jos valmentavaa koulutusta järjestää perusopetuksen järjestäjä, opiskelijalla on oikeus perusopetuslain 31 §:n 1 momentissa säädettyihin vammaisen ja muun erityistä tukea saavan oppilaan opintososiaalisiin etuuksiin.

Jos valmentavaa koulutusta järjestää ammatillisen koulutuksen järjestäjä, opiskelijalla on oikeus ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 101 §:ssä säädettyihin erityistä tukea saavan opiskelijan opintososiaalisiin etuuksiin.

Vammaisuuden perusteella opiskelijoille järjestettävistä muista palveluista ja tukitoimista säädetään erikseen.

24 §

Opetuksen maksuttomuus

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen kuuluva opetus ja ohjaus ovat opiskelijalle maksuttomia. Opiskelijoiden valintaan liittyvät valinta- tai soveltuvuuskokeet ovat hakijalle maksuttomia.

Koulutukseen osallistuvalla opiskelijalla on oikeus maksuttomaan ateriaan sellaisina päivinä, joina opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma edellyttää opiskelijan läsnäoloa koulutuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa. Opiskelijalla on lisäksi oikeus myös muuhun maksuttomaan päivittäiseen ruokailuun koulutuksessa, joka järjestämisluvan mukaisesti järjestetään sisäoppilaitosmuotoisesti. Asuntolassa asumiseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään.

Oppivelvollisen opiskelijan oikeudesta maksuttomaan koulutukseen säädetään lisäksi oppivelvollisuuslain 4 luvussa.

6 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos päätös koskee:

- 1) 10 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista;
- 2) 11 §:ssä tarkoitettua lisäajan myöntämistä opintojen loppuun saattamiseksi;
- 3) 17 §:ssä tarkoitettua opiskelijan oikeutta väliaikaisesti keskeyttää opintonsa;
- 4) 18 §:ssä tarkoitettua opiskelijan katsomista eronneeksi;
- 5) 21 §:ssä tarkoitettua opiskelijan oikeutta erityiseen tukeen.

Muutoin oikaisuvaatimusmenettelyssä sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään.

Haettaessa muutosta 23 §:n 1 momentissa tarkoitettuja etuuksia koskevaan päätökseen sovelletaan, mitä perusopetuslaissa säädetään. Haettaessa muutosta 23 §:n 2 momentissa tarkoitettuja etuuksia koskevaan päätökseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Edellä tarkoitettu valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa [\(808/2019\)](#) säädetään.

26 §

Perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain soveltaminen

Koulutuksen järjestämisessä sovelletaan, mitä asianomaisen järjestäjän osalta perusopetuslaissa, lukiolaissa tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään opetuksen julkisuudesta, kokeilusta, erityisopetuksen tai erityisen tuen kehittämis-, ohjaus- ja tukitehtävistä, oppilas- ja opiskeluhuollosta, henkilöstöstä, yhteistyöstä opiskelijoiden huoltajien kanssa, oppilas- tai opiskelijakunnasta, koulutuksen arvioinnista sekä tietojensaannista ja henkilötietojen salassapidosta ja käsittelystä, jollei laissa toisin säädetä. Lisäksi sovelletaan, mitä asianomaisen koulutuksen järjestäjän osalta kurinpidosta ja siihen liittyvistä menettelyistä säädetään perusopetuslain 36, 36 a, 36 b ja 36 d–36 g §:ssä lukuun ottamatta jälki-istuntoa koskevaa sääntelyä, lukiolain 40–43 ja 45–48 §:ssä ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 80, 85–87, 89–93 ja 115 §:ssä sekä mitä kurinpitotoimien muutoksenhausta säädetään mainituissa laeissa. Jos kunta järjestää koulutusta ilman järjestämis lupaa, sovelletaan tässä momentissa tarkoitettun osalta, mitä mainituista asioista perusopetuslaissa säädetään. Poiketen siitä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, opetukseen osallistumisen epäämiseen sovelletaan, mitä epäamisestä säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa. [\(11.3.2022/166\)](#)

Jos opiskelija suorittaa ammatillisen tutkinnon osaa, sovelletaan lisäksi, mitä säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 40 §:ssä opiskelijaksi ottamisen esteistä, mainitun lain 9 luvussa opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja huumausainetestauksesta sekä mainitun lain 12 luvussa edellä mainittuihin asioihin liittyvästä muutoksenhausta.

7 luku

Voimaantulo

27 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2021. Tässä laissa tarkoitettua koulutusta saa järjestää 1 päivästä elokuuta 2022.

Opetushallituksen tulee määrätä 12 §:ssä tarkoitetut koulutuksen perusteet siten, että koulutuksen järjestäjät voivat ottaa ne käyttöön 1 päivänä elokuuta 2022.

28 §

Koulutuksen järjestämistä koskevat siirtymäsäännökset

Jos järjestäjälle on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnetty perusopetuslain 7 tai 8 §:ssä tarkoitettu perusopetuksen lisäopetuksen järjestämislupa, järjestäjä saa tämän järjestämisluvan perusteella järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta 31 päivään heinäkuuta 2025.

Jos järjestäjä on järjestänyt tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla lukiolaissa tarkoitettua lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta mutta sillä ei ole 1 päivänä elokuuta 2022 tässä laissa tarkoitetun koulutuksen järjestämislupaa, se saa järjestää lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta 31 päivään heinäkuuta 2023 tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten ja niiden nojalla annettujen määräysten mukaisesti. Koulutuksen järjestäjä ei kuitenkaan voi ottaa uusia opiskelijoita edellä tarkoitettuun koulutukseen 31 päivän heinäkuuta 2022 jälkeen.

Jos järjestäjälle on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnetty ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämislupa, koulutuksen järjestäjä saa mainitun järjestämisluvan perusteella järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta. Tässä momentissa tarkoitettuun järjestämislupaan sovelletaan muutoin, mitä 4 §:n 1 momentissa säädetään velvollisuudesta järjestää koulutusta sekä mitä 5 ja 6 §:ssä säädetään. [\(16.12.2021/1117\)](#)

29 §

Opiskelijaa koskevat siirtymäsäännökset

Jos opiskelija on ennen 1 päivää elokuuta 2022 aloittanut opinnot perusopetuslaissa tarkoitettussa lisäopetuksessa, lukiolaissa tarkoitettussa lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettussa ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa, opiskelija siirtyy mainittuna ajankohtana suorittamaan tässä laissa tarkoitettua tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta. Tässä pykälässä säädettyä ei kuitenkaan sovelleta 28 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa.

Opetushallitus voi määrätä siirtymiseen liittyvistä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteista ja menettelyistä.

owalggroup